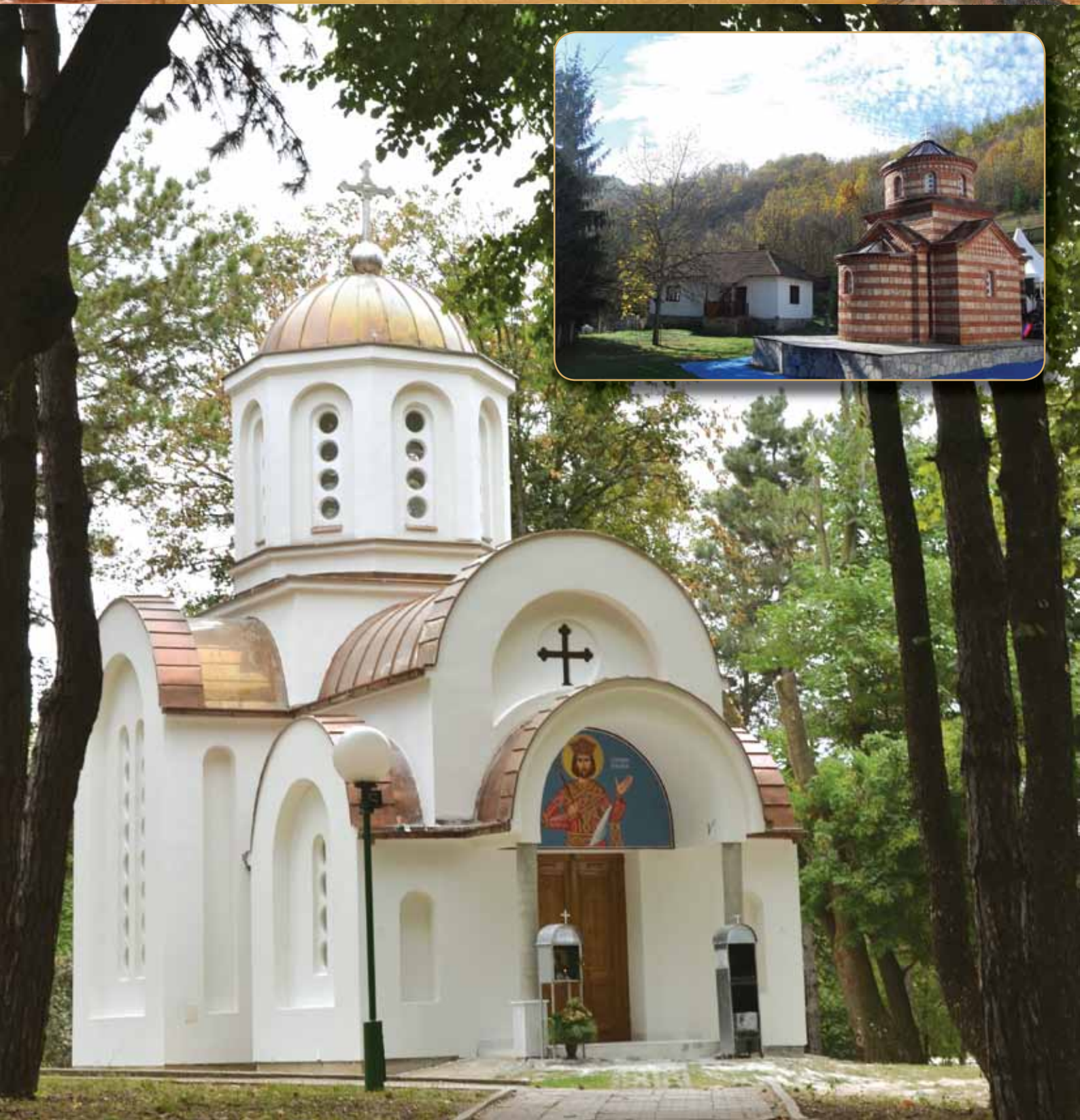

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

6/2013

Цена 150 динара

*Новоосвећени храмови у Смедеревској
Паланци и манастиру Денковцу*

Освећен храм Светог Николаја Жичког у манастиру Денковцу

фото
репортажа

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

Жртвовање Исака (Књига постања, глава 22)

стр. 3

Свети Теофан Затворник Слање Светог Тимотеја Солуњанима

стр. 4

Василије Гондикакис Смрт и радост

стр. 8

Р. С. Булочев, Државни систем социјалне заштите и социјални рад Цркве.....	11
Освештана болничка капела у Смедеревској Паланци.....	13
Освештан нови храм у манастиру Денковицу.....	15
Спашавање моштију светих срба 1942. године и мисија Радослава Грујића...	32
Јелена Недељковић, Гордана Пор, Славе у Космајском, Опленачком и Левачком архијерејском намесништву.....	37

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Нова издања
Изложбе

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

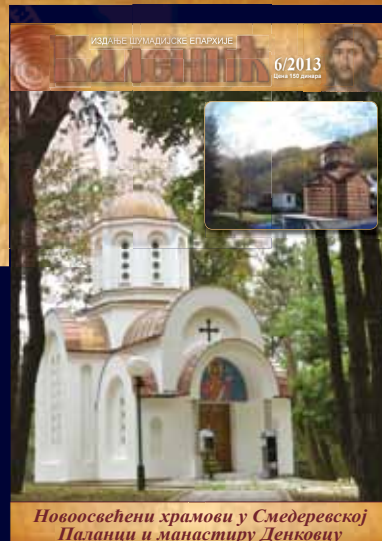
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј, Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Небојша Младеновић, протојереј, Гордана Јоцић, Владан Костадиновић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и припрема: Дејан Манделц

Новоосвећени храмови у Смедеревској
Паланци и манастиру Денковицу

http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXIII,
Број 6, (210), 2013.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

О СЕПТУАГИНТИ

Септуагинта је грчки превод Старог завета, настао у периоду од 3. до 1. века пре Христа у великој египатској луци, трговачком и културном центру, граду Александрији. На латинском језику *septuaginta* значи *седамдесеторица*, и овај назив потиче од легенде сачуване у писму некаквог Аристеја, који се представља као дворјанин и пријатељ египатског владара Птоломеја II Филадельфа (285–247 пре Христа), о томе да је споменути владар, желећи да надалеко чувена Александријска библиотека садржи темељна књижевна дела свих писмених култура тадашњег света, наредио да се изврши превод између осталог и јеврејског Светог писма – Танаха, будућег хришћанског Старог завета. На преводу је, наводно, радило седамдесет најученијих Јевреја.

У стварности, текст Аристејевог писма највероватније потиче од неког Јеврејина из каснијег времена, а превод јеврејске Библије на грчки је настајао постепено, током најмање два века, међу Јеврејима у расејању. Александрија је била један од најразвијенијих градова тога доба, па је по природи ствари привукла многе Јевреје, нарочито ученије људе. И као што и данас бива са заједницама економских емиграната у иностраним земљама (такозваним гастарбајтерима), друга, трећа и наредне генерације Јевреја рођених у Александрији постепено су заборављале јеврејски језик, док им је матерњи постајао тадашњи грчки разговорни језик, у науци познатији као *кини* или *којне*. Ствар превођења Библије на тај нови матерњи језик многих Јевреја временом је прерасла у питање разумевања Библије и опстанка отачке вере међу младима. Сви ови разлози доводе до настанка грчког превода Танаха.

Са ступањем хришћанства на религијску сцену Старог света, пре свега античког Рима, хришћани препознају јеврејски Танах као свој Стари завет, коме додају своје аутентичне списе – Нови завет. Наравно, првенствени језик мисије Цркве био је језик који су у то време сви разумели, а у источном делу Римског царства, потоњој Византији, тај језик је био управо разговорни старогрчки језик, на који су Јевреји два века раније превели своје Свето писмо. Тако Септуагинта постаје Стари завет хришћанства, а Јевреји, видећи шта се догодило – да су хришћани присвојили њихов превод јеврејског Светог писма – одбацују Септуагинту као своју историјску грешку.

Септуагинта је до данас богослужбени Стари завет свих православних помесних Цркава које богослуже на старогрчком језику. Словенски превод Старог завета за свој изворник највећим делом има Септуагинту. Сви свети оци који су стварали на старогрчком језику Стари завет цитирају и парафразирају управо по Септуагинти. Исто важи и за грчке православне старце новијих времена. Богослужбене књиге Православне Цркве, које су настале на старогрчком језику, препуне

су директних и индиректних навода из Старог завета, и то управо из Септуагинте.

У том смислу, Септуагинта је једна од највећих ризница Православне Цркве, чији поетски, историјски, драматични, херојски, љубавни, молитвени, дирљиви, потресни тренуци увек изнова надахњују своје читаоце и слушаоце.

Иван Недић

ЖРТВОВАЊЕ ИСАКА

(Књига постања, глава 22)

¹ И би по речима овим. Бог, кушајући Аврама, рече: „Авраме! Авраме!“ А овај одговори: „Ево ме!“ ² Рече: „Узми сина свог вољеног, Исака јединца, и иди у земљу Морију, и принеси га тамо као свеспаљеницу на планини коју ћу ти показати.“ ³ И уставши Аврам у зору, оседла магарицу своју, те узе са собом двојицу слугу и Исака сина свога, нацепа дрва за свеспаљеницу, устаде, пође и стиже на место које му показа Бог ⁴ трећег дана, и погледавши Аврам очима, виде место издалека. ⁵ И рече Аврам слугама својим: „Седите овде са магарицом, а ја и дечак идемо тамо, па кад се поклонимо – вратићемо вам се.“

⁶ И узе Аврам дрва за свеспаљеницу и натовари на Исака сина свога, а узе и ватру у руку и мач, и пођоше њих двојица заједно. ⁷ Рече тада Исак Авраму оцу своме, говорећи: „Оче!“ А овај рече: „Шта, дете?“ Рече: „Ту су ватра и дрва. А где је овца за свеспаљеницу?“ ⁸ Рече Аврам: „Бог ће се сам себи побринути за овцу свеспаљеницу, дете.“ И тако, пошавши заједно, ⁹ дођоше на место које показа Бог, и подиже тамо Аврам жртвеник и набаца дрва, те свеза Исака сина свога и положи га на жртвеник поврх дрва. ¹⁰ Тада пружи Аврам руку да узме мач, да закоље сина свога.

¹¹ Кад уто, позва га Анђео Господњи са неба, и рече му: „Авраме! Авраме!“ А овај рече: „Ево ме!“ ¹² Рече: „Не потежи руку своју на дечака, не чини му ништа! Јер сада схватих да се бојиш Бога, и да ниси поштедео сина свог вољеног ради

мене.“ ¹³ И погледавши Аврам очима својим, виде: гле, ован роговима заплетен у шипражје. И оде Аврам и узе овна, и принесе га на свеспаљеницу уместо Исака сина свога. ¹⁴ И даде Аврам име месту оном Јахве-Ире („Господ виде“). Зато се данас каже: „На планини где Господ виде.“

¹⁵ И позва Анђео Господњи Аврама други пут са неба, ¹⁶ говорећи: „Собом се заклех“ – говори Господ – „с обзиром да си испунио реч ову и да ниси поштедео сина свог вољеног ради мене, ¹⁷ уистину благосиљајући благословићу те, и множећи умножићу семе твоје као звезде небеске и као песак на обали мора, и наследиће семе твоје тврђаву противничку; ¹⁸ и биће благословени у семену твоме сви народи земље, зато што си послушао глас мој.“

¹⁹ И врати се Аврам слугама својим и, уставши, пођоше заједно у Вирсавеју. И настани се Аврам у Вирсавеји. ²⁰ И би по речима овим – јавише Авраму, говорећи: „Ено роди и Мелха синове Авраму, брату твом.“ ²¹ Уза првенца, Вуза брата његовог, Камуила који је отац Сиријаца, ²² Хасада, Азава, Фалдаса, Једлафа и Ватуила. ²³ А Ватуил роди Ревеку. То су осморица синова које роди Мелха Нахору, брату Аврамовом. ²⁴ А наложница његова, по имену Реима, роди и она – Тавека, Гама, Тохоса и Моха.

*Превео са старогрчког изворника (Септуагинта)
Иван Недић*

Свети Теофан Затворник

СЛАЊЕ СВЕТОГ ТИМОТЕЈА СОЛУЊАНИМА

Из Тумачења Прве посланице Солуњанима Светог апостола Павла (3, 1-5)

Глава 3, стих 1. *Зато, не могавши више издржати, нађосмо за добро да останемо сами у Атини.*

Зато – значи закључак из претходног. Апостол је желео да буде сам код Солуњана, али како је то било немогуће, онда је одлучио да жељено општење са њима оствари преко друге, поверљиве особе. Или овако: пошто је за мене тако важно ваше остајање у вери, јер је у њему моја радост и венац похвале, а ја не знам у каквом сте ви положају, онда и журим да га пошаљем, како бих сазнао како је код вас и шта се догађа с вама. Необавештеност о вама је постала неподношљива за мене. Она се олакшава надом да ћу ускоро бити код вас, али како се то показало неостваривим, онда више нисам имао стрпљења. И крај петог стиха одговара овоме: пошто сте ви наш венац, онда смо и послали Тимотеја, да се не би показало да је наш труд био узалуд.

Не могавши издржати (μηχέτε στεγόντες). Овај глагол има разна значења. Управо – скривати, штити, отуда подржавати, носити и подносити; зато би се ово место могло овако парафразирати: не могавши више скривати моју жељу да вас видим, немајући више снаге да је пригушујем ћутањем. Међутим, како се из тока речи види да се апостол јако бринуо због Солуњана, како је потом био крајње обрадован, када га је Свети Тимотеј по повратку известио о чврстости Солуњана, онда је реалније да се на овом месту да значење овој речи – *подносити, трпети*. Не могавши више подносити немире (бриге), које је у мени изазивала необавештеност о вашем стању, одлучио сам да код вас пошаљем Тимотеја.

Нађосмо за добро – не означава само добру вољу, него и расуђивањем постигнуту одлучност; сматрали смо да је добро и усхтели смо то. Златоуст – „нађосмо за добро, уместо одлучисмо.“ Теофилакт – „изабрасмо, поразмислисмо, предпостависмо.“

Да останемо сами – „Ове речи су сведочанство велике љубави према Солуњанима“ (Дамаскин). Није могло бити пријатно да тако дуго остане сам, јер му је у Атини предстојао велики труд, који је изискивао сарадника. Међутим, без обзира на ово, одлучио је да пошаље Тимотеја, јер тако много га је занимало и бринуло стање Солуњана.

Ст. 2. *Па посласмо Тимотеја, брата нашега и служитеља Божијега и сарадника нашега у јеванђељу Христовом, да вас утврди и да вас ободри у вјери вашој.*

Не могавши сам да посети Солуњане, Свети Павле им шаље Тимотеја. „Такав начин дејствовања Светог апостола, примећује Екуменије, када због искушења и тегоба које су из њих долазиле, не може сам да иде својим ученицима, онда им шаље друге и преко њих им саприсуствује и сапроповеда са њима. Тако је он поступио са Филипланима, тако и са Коринћанима, пославши и код њих овог истог Тимотеја, и преко њега је разговарао са њима.“

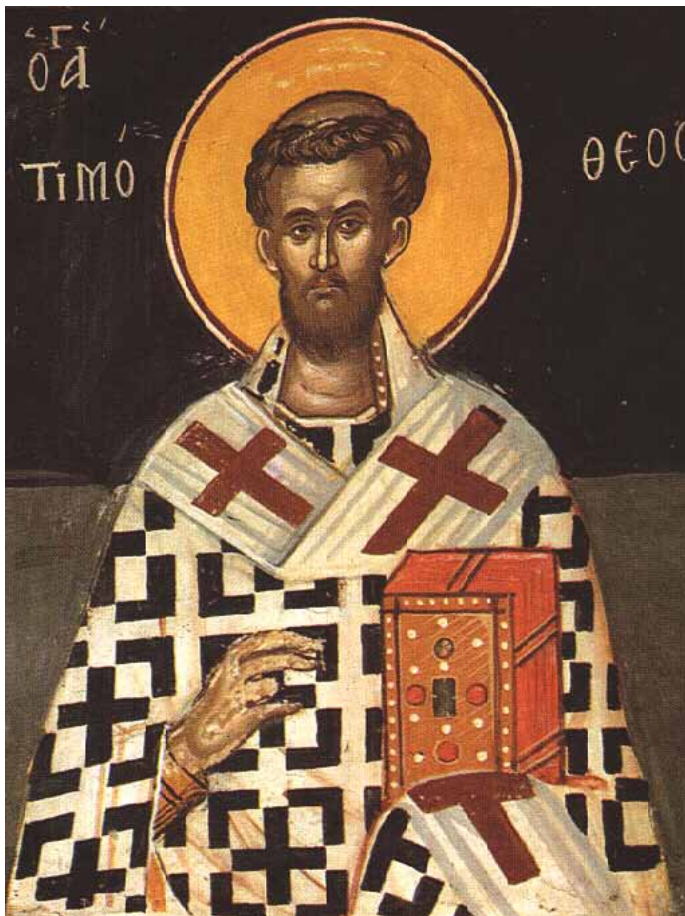

Како Свети Тимотеј вероватно није био лично познат Солуњанима, а требало је да их утврђује и ободрује, дејствујући ауторитативном речју, онда им Свети апостол саопштава ко је заправо његов посланик, и тиме сугерише да је такав кадар да замени самог апостола Павла, и да они могу имати поверења у њега, као и да су дужни по савести да га слушају, као самог Апостола Павла. – Заједно с тим он је показао, да шаљући таквог посланика, врло озбиљно брине о њима, и то о најважнијим странама њиховог живота, и тиме их обавезује на пуну пажњу. Свети Златоуст каже да Свети Павле тако хвали Тимотеја „не узвишујући њега, већ њима указујући част, тиме што им је послао сарадника и служитеља проповеди, и као да каже: одвојивши га од овдашњих дела, ми смо вам послали слугу Божијег и сарадника нашег у благовести Христовој“ (исто је код Екуменија и Теофилакта).

Па посласмо Тимотеја, брата нашега. Хришћани су себе узајамно називали браћом, јер су од једног Духа у једној купели препорођени, са једним Господом сједињени и једну Цркву чинећи. Међутим, апостол називајући тако Тимотеја, хоће да каже да је он њему најблискији човек, да су они повезани искреном љубављу, и да је он за њих исто што и сам апостол, брат, коме све поверава, коме и они могу указати поверење, јер је његов брат и њихов брат.

Служитеља Божијега. Овиме се указује на особено назначење Светог Тимотеја од самог Бога. Служитељ Божији је испунитељ посебних Божијих намера, онај коме је од Бога поверено да саврши нешто у славу Божију, у испуњење планова Провиђења. Такав је био и Тихик, *вјерни служитељ у Господу* (Еф 6, 21; Кол 4, 7). И Аполос, чак и сам Павле – шта су, ако не служитељи – како Господ свакоме даде (1Кор 3, 5).

И сарадника нашега... Одређује, какво је заправо код Тимотеја служење Богу. Он је био одређен за сарадника Светом Павлу у проповеди Јеванђеља. Тако је он назван и у посланици Римљанима (16, 21), где апостол назива себе оним који служи Богу *духом својим у јеванђељу Сина Његова* (Рм 1, 9). Тако он именује и Епафродита Филипијца (Флп 2, 25).

Да вас утврди и да вас ободри – циљ слања Тимотеја. Обе речи заједно обухватају све стране на које је могао и требало да дејствује Свети Тимотеј. Тако је и Сила са Јудом био послан из Јерусалима у Антиохију, те *дугим бесједом утјеишише браћу и утврдише*, после нереда које су међу њима изазвали ревнитељи јудејског закона (Дап 15, 32). Дужност Светог Тимотеја је била да оне који су пребивали у вери још више утврди, а немоћне и готове да се поколебају ободри на чврстину; такође и да узнемирене од гоњења утеши, да не би нико пао, ни отпао. „Солуњанима је било потребно утврђивање и окупљивање, да не би одступили од вере“ (Теофилакт).

Ако се посебно размотри свака реч, онда ће бити: *утврди* – окрепи дух начином мишљења и животним правилима; да прида снагу примљеним у вери убеђењима и одлучности да се живи по захтевима вере. „Да их утврди, као поколебана“ (Екуменије). „Неће вам понудити ново учење, него хоће да вас учврсти у

пређашњем учењу“ (Теодорит). *Утеши* – и *утешити о вере вашој* (у словенском тексту – прим. прев.), умири срце, узбуђено, бољећиво, испуњено жалошћу, због непријатности којима су били изложени Солуњани по примању Јеванђеља. А други пут им је писао апостол: Господ... *нека утјеиши срца ваши а утврди вас у свакој ријечи* (у мислима и убеђењима) *и дјелу добре* (у правилима живота по вери) (2Сол. 2, 17).

У вјери вашој – може се односити само на *ободри* (утјеиши). Срце је било у невољи и пометености због прилика које су биле изазване прихватањем вере. Жалост срца је ради тога наводила сенку на саму веру. Побожно разјашњавајући новонастале тешкоће, Свети Тимотеј је могао утешити срца и тиме обновити светлост лика вере у изграђивању верујућих. *У вјери вашој* – биће: у погледу вере ваше у околностима које су изазване тиме што сте поверовали.

Ст. 3. *Да се нико не поколеба у овим невољама, јер сами знате да нам то предстоји.*

Труд ободравања и утешавања речју био је усмерен на то да предупреди колебање вере услед невоља (Екуменије), да се нико не би поколебао у овим невољама. Апостол указује на одређене познате и при томе постојане невоље, подразумевајући свакако оне које су настајале као последица проповеди Јеванђеља и вере у њега. Како су се ове невоље дотичале оних који су поверовали и апостола, онда и прве и друге треба овде подразумевати. Врло је природно да је млада хришћанска заједница, која је тек недавно упознала начела вере, могла бити јако поколебана непријатностима и угњетавањима, која су тим осетније поражавале срце што су непосредније следили за примањем Јеванђеља и што су ближе биле друге особе, које су се не прихватавши Јеванђеље наслађивале као и обично безбрижним животом. Зато је и глагол – *поколеба* (σαλίσθαι), употребљен тако као да подразумева поколебаност некаквим мамцем, или варљивим обећањима и надама. Он је управо хтео да изрази да се неко не би због невоља насталих поводом прихваћених убеђења и правила живота, поколебао у верности, мамцем спокојног живота и илузорним очекивањима. Блажени Теофилакт пише: „Апостол овде указује, какву је заправо корист требало да им донесе окупљивање и утешавање од стране Светог Тимотеја: Ово је, каже, због тога да не би дошли у пометеност, да не би падали духом и ослабљивали се, јер ђаво када уграби погодно време за искушење, колеба неутврђене подсећањем на пређашњу спокојност, да би они одустали од онога што је било поводом невоља.“ Такође могле су их колебати и невоље које су доживљавали апостоли: како су посланици Божији могли подносити такве нападе и сусретати толике препреке?! Иако творе чудеса, они се показују немоћни и крајње понижени, трпе батине и затварају их у тамнице и оживљају. „Ученици се, каже Свети Златоуст, не колебају само толико усред сопствених искушења, колико видећи искушења учитеља, слично као што војник не запада толико у пометеност од својих сопствених рана, колико онда када угледа рањеног свог команданта“ (исто је и код Екуменија и Теофилакта).

Јер сами знате, из речи Светог апостола за време његовог пребивања у Солуну, као што сам он о овоме говори после ових речи, *да нам то предстоји*. А којим

то нама? Свима који смо се привили Господу вером, као и самим апостолима. Тако је одређено свише; таква је план Божији! Тако је било, јесте и биће, јер тама не може бити мирна у односу на светлост, која се уноси у њену средину Јеванђељем и верујућима. Златоуст каже: „*да нам то предстоји* – апостол повезује са свим хришћанима. Он на другом месту објављује да *сви који хоће да живе побожно у Христу Исусу биће гоњени* (2 Тим 3, 12). И Сам Христос каже: *у свијету ћете имати невоља* (Јн 16, 33). Није рекао просто: трпећемо искушења, него: *то нам предстоји*, уместо: ми смо се за то родили.“ Екуменије додаје: „на ово смо ми предназначени (χεχληρωμεθα), на ово смо одписани.“ „Да, чујмо да су хришћани предодређени за невоље, јер он ово није само рекао о апостолима“ (Теофилакт). И по читавом Писму се на разне начине сугерише мисао да су невоље неодвојиве од апостола и хришћана. Господ је рекао апостолима да их шаље *као овце међу вукове* (Мт 10, 16), да ће их омрзнути свет као што је омрзнуо и Њега (Јн 15, 19), све дотле, да ће сваки који их буде убијао мислити да Богу службу чини. Апостоли су били свесни тога и нису ништа очекивали сем невоља и жалости. Зато су они себе називали на смрт осуђенима (1 Кор 4, 9), то јест, предодређенима за смрт, и чак више волели да буду у невољама, опасностима и лишавањима (2 Кор 12, 9). Али и свим хришћанима *ваља да кроз многе невоље уђу у царство Божије* (Дап 14, 22), тим тесним путем (Мт 7, 14; Лк 13, 24), и када су бивали у искушењима, сугерисало им се да не мисле као да им се догодило нешто чудно (1 Петр 4, 12).

Екуменије врло умесно примећује да Свети Павле овим речима не даје утеху Солуњанима само у садашњим тешкоћама, него и у случају будућих невоља. Јер ако су они предодређени за њих, онда се не треба чудити или колебати када дођу невоље.

Ст. 4. *Јер када смо још код вас били, ми смо вам казали унапријед да ћемо имати невоља, и као што знате то се и догодило.*

Указује откуда Солуњани знају о неизбежности невоља. Апостол им је о томе унапред говорио. И говорио им је о томе да се не би поколебали у вери када наиђу невоље. Апостоли нису заводили варљивим земаљским надама, већ су откривали дело вере у свој наготи, са свим непријатним последицама, да би онај који би поверовао веровао само из убеђености у истине Јеванђеља, а не због некаквих обмана. Када потом каже: *као што знате*, све је било тако, као што смо вам и предсказали, онда тиме оправдава тачност предсказивања последица прихватања вере, истиче у неземној светлости и саму веру, и тиме окрепљује убеђеност у њене истине. „Не треба, каже Свети Златоуст, да се поколебате због невоља, јер се при томе ништа необично и неочекивано не догађа са нама. И ово је било довољно за њихово ободрвање. Видиш ли да је и Христос рекао Својим ученицима: *а сада сам вам рекао, прије него се збуде, да вјерујете када се збуде* (Јн 14, 29), јер много служи на утеху ученика када они слушају од учитеља шта ће са њима догодити. Као што се болесник, ако унапред чује од лекара да ће с њим бити то и то, не збуњује много; а ако се са њиме догоди нешто неочекивано, тако да и сам лекар запада у недоумицу, и болест надмашује његово искуство, онда болесник тугује и бива збуњен – тако је и овде.“

Да ћемо имати невоља, ми сви: и ви који сте поверовали, и ми који смо вам објавили веру. Каква утеха за Солуњане, када апостол и њихове невоље назива својима, и поред оних које је сам доживео!

Ст. 5. *Ради тога и ја, не могавши више издржати, послах да сазнам о вјери вашој, да вас како није искушао кушач, па да наш труд буде узалуд.*

Ради тога – ради таквих несрећа и невоља, које су нас постигле. И ја – претпоставља присуство и других. А ко су заправо други? Једни кажу да су то Солуњани; други, да су то хришћани, који су окружавали апостола; трећи, да је свети Павле тако рекао, да би само самог себе истакао, као што је учинио у гл. 2 ст. 18. Ако се на овај начин објашњава, онда је најближа од свих прва претпоставка. Апостол као да каже: ја сам вам предсказао да ћемо страдати; страдања су одмах и уследила, као што вам је познато. Она су нас раздвојила и тиме се још више увећала њихова тежина. Ви сте се свакако бринули за мене, шта је са мном и где сам ја. Ни ја се нисам мање бринуо за вас, и не могавши више издржати, послах и др. Међутим, пре ће бити, ако прихватимо овакав превод: *ради тога*, због таквих околности, и *послах ја вама*.

Не могавши више издржати, послах. „Он ово чини из сувишка љубави, јер они који воле, из пламене ревности брину се и за оно што није изложено опасности. Иако је и рекао: *да нам то предстоји*; ипак неизмерна множина зала ме је уплашила. Није рекао: приметивши код вас нешто рђаво, послао сам, него *не могавши више издржати*, што је потицало управо од љубави. Ми у невољама заборављамо на све, а он се само бојао и дрхтао за децу, па је чак и онога који је био утеха за

њега, Тимотеја, заједничара и сарадника свога послао њима“ (Златоуст).

Да сазнам о вјери вашој, стање вере, јесте ли ви чврсти, нисте ли се подали искушењу, стојите ли на своме. „Пошто нисам могао поднети више мисли, које су ме бринуле, ја сам послао желећи да дознам јесте ли претрпели некакве штете од искушења, и није ли изгубљен труд који смо ми уложили у вас“ (Теодорит).

Да вас како није искушао кушач, није ли вас искушао кушач? Кушачем је могао бити назван сваки ко је својим развраћеним речима могао поколебати недавно стечена убеђења Солуњана и одвлачити их од вере у Господа. Међутим, по мисли апостола, овде се очигледно подразумева сатана, о коме је он већ напоменуо – 2, 18. Као онај који дејствује у синовима противљења (Еф 2, 2), он и јесте кушач (χατ εἰσολήν) (Мт 4, 3. 10; 1 Кор 7, 5). Апостол је знао да су Солуњани страдали и по његовом одласку, или да су подлегали искушењима споља, али није знао какво су дејство произвеле ове невоље на срце Солуњана. О томе је и желео да сазна, није ли их поколебао сатана? Неволје и гоњења нису сама по себи искушења. Они су у поредку ствари, и на добро. Од њих или поводом њих сатана гради искушења тек када приближавајући се срцу, сеје сумње и колеба веру. „Примећујеш ли да је поколебаност у невољи дејство ђавола и његовог лукавства? Искушавањем од ђавола, он назива колебање. Само се онај и искушава ко се већ колеба, ко је већ обајан од ђавола“ (Златоуст).

Па да наш труд буде узалуд. Ако се покаже да вас је искушао, то јест, поколебао, онда је пропао сав труд који смо уложили у вас. Управо труд апостола, иако не би било успеха, није могао пропасти узалуд, када је све могуће учињено. Међутим, апостол не гледа на награде од Бога, већ на своје намере у апостолским трудима. Он се не труди само да би се трудио, него свагда има у виду плод трудова – славу Јеванђеља и вере у Господа, тако да када тога нема онда труд као и да није труд, то јест као да се и није трудио; за такав труд, по њему и од Господа нема шта да се очекује. И пре је он говорио: ви сте радост и венац, подразумевајући: ако стојите у вери. Апостол се овде дотиче љубави према себи Солуњана, који су доживели његову очинску бригу. Љубав чини добро заједничким и губитак једног изазива саосећање и сарадњу других. Ово и наглашава апостол, говорећи о бескорисности својих напора. Он, овиме даје подстицај – чврсто пребивати у вери, и као да говори: ви не би требало да ме увредите, лишавајући плода мој труд за вас. Теофилакт пише: „Ако би они и одступили, о Павле, шта би то теби наудило? Твој труд и тада неће остати без пуне награде код Бога.“ Свети Златоуст потпуније парафразира: „Јер ако би они и скренули са правог пута, то не би била твоја кривица, и не би било због твоје небриге. Међутим, у овом случају, каже, због силне братске љубави, ја бих сматрао свој труд узалудним.“

Наслов изворника: *Толкованіе посланія св. апостола Павла к Солуњанамъ (первого и второго)* – изд. Москов. Сретенского мон-я, 1998. гг, превео: Небојша М. Ђосовић

РОЂЕЊЕ ГОСПОДА БОГА И СПАСА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА

После „Слава на висини...“, излазимо у припрату на литију, певајући самогласне стихире:

Глас 1: Небо и земља данас пророчки нека се узвеселе, анђели и људи духовно нека светкују, јер Бог се у телу јави онима који у тами и сенци седе, родивши се од Деве. Пећина и јасле примише га, пастири чудо проповедају, магови са истока у Витлејем дарове приносе. А ми хвалу недостојним уснама анђелски му принесимо: слава на висини Богу, и на земљи мир, јер се испуни очекивање народа – дошао си, спасао нас од дела ђавољих.

Небо и земља данас се сабраше – рођење је Христово. Данас Бог на земљу дође, и човек на небеса узиђе, данас се види телом по природи Невидљиви, човека ради. Због тога и ми, славословећи, запевајмо Њему: слава на висини Богу, и на земљи мир – испуни се очекивање наше, долазак Твој, Спасе наш, слава теби.

Слава на висини Богу – у Витлејему чујем од бестелесних данас – Ономе који је благоволео да на земљи мир настане. Сада је Дева од небеса шира, јер засија светлост помраченима и смирене узвиси, који анђеоски певају: слава на висини Богу.

Онога који је по икони и подобију пропалог од престапа видеви, Исус, приклонивши небеса, сиђе, и усли се у материцу непромењено девствену, да у њој обнови пропалог Адама, који кличе: слава јављању Твоме, ослободитељу мој и Боже.

Превео са црквенословенског Иван Недић

Василије Гондикакис, архимандрит

СМРТ И РАДОСТ

Сваки пут када се човек суочава са смрћу, у њему преовлађују осећања туге, разочарења и страха. Отац Василије Гондикакис (Арх. Βασίλειος Γοντικákης) је у свом чувеном, сада већ историјском, предавању „Смрт и радост“ („Θάνατος και χαρά“) на Аристотеловом Универзитету у Солуну, 1986. године, на основу јеванђеоске приче о путу за Емаус показао начин на који би требало да се суочавамо са смрћу

Данас ћемо говорити о смрти. Док сам размишљао о теми овог предавања пала ми је на памет мисао о агонији или ако хоћете о разочарењу и страху ученика после Христове смрти. Управо зато желео бих да вас подсетим на пут за Емаус.

Испричаћу свега у неколико речи, јер је прича свима позната. Дакле, два ученика, три дана по смрти нашег Господа, путују за Емаус и међу собом са тугом разговарају о Исусу и протеклим догађајима. Тада долази Христос који им тумачи Писмо, иако Га ученици не препознају. На крају заволе „тог“ свог Сапутника коме упућују познате речи „остани са нама“. Он остаје. Седају да једу и при ломљењу хлеба они Га препознају. У том трену Он нестаје, а ученици пуни радости настављају даље за Јерусалим.

Дакле, док су двојица ученика расуђивала о Христу, Он се појавио и пошао са њима, „а очи њихове беху задржане да Га не познају“ (Лк 24, 16). Али њихове очи још увек беху затворене и они Га не препознаше. Мислим да је велика ствар управо у следећем: Христос је пут и наш истинити Сапутник. Ако смо забринути, ако разговарамо, ако нешто тражимо, ако ступамо напред или којим случајем некуд идемо, Он је увек са нама. Неко ће рећи: „Не познајемо Га“, али свакако треба да знамо једну ствар, а то је да заједно са нашом патњом и агонијом путује и Он, чак и онда када Га не препознајемо.

Христос тада не хтеде да их подучава већ им даде прилику да искажу то што имају, оно што носе у себи. Због тога се направи да не зна о чему је реч, инсистирајући даље на њиховој причи. Тада му „објашњаваху“ о Исусу Назарећанину, како га „предадоше првосвештеници и кнезови наши да буде осуђен на смрт и разапеше Га (Лк 24, 20)“. У наставку се обојица жадаху за своје боли: „А ми се надасмо да је Он онај који ће избавити Израиља; али поврх свега тога, ово је данас трећи дан како се ово догоди. А запрепастише нас и неке жене између нас које су биле рано на гробу, па не нашавши тело Његово дођоше говорећи да су виделе и појаву анђела који говораху да је Он жив. И неки од наших отидоше на гроб, и нађоше тако као што и жене казаше, али Њега не видеше“ (Лк 24, 21-24).

Христос им на тај начин даје прилику да искажу своје мишљење. Међутим, они недвосмислено изјављују: „Ми се надасмо! Сада се више не надамо. Чему да се надамо? Пошто је Он распет, умро и од тада прођоше већ три дана, прича је завршена.“ Дословно изјављују да нема могућности надања. Лично мислим да је Велики Учитељ, Христос, управо и хтео да они то кажу. То је оно што је хтео да извуче из њих.

Међутим, Он онда почиње да им говори: „О безумни и спорога срца за веровање свега што говорише проро-

ци!“ Пошто их је Господ сматрао својим пријатељима, говорио им је строго, при том изговарајући чувену јеванђеоску фразу: „Није ли то требало да Христос претрпи и да уђе у славу своју?“ Овде смо закорачили у велику тајну: уколико је Он, који је сам Христос, морао да пострада, шта са нама треба да буде?

Почевши од Мојсија, па преко свих пророка, објашњавао им је делове који се у Писму односе на Његову личност. Уједно са њиховим путем одмицало је и Његово тумачење, и већ су ученици полако схватили да их све то заједно води на неку другу страну. Чим стигоше у место у које су се запутили, Он се начини да иде некуд даље. „А они га устављаху говорећи: Остани с нама, јер је дан нагнуо, и близу је вече“ (Лк 24, 29). Мислим да су му рекли следеће: Куда идеш сада? Завршава се дан, завршава се и пут. Због свега што си учинио за нас сада не можемо да останемо без Тебе, ни Ти без нас не можеш остати, зато хајде остани са нама.

И Христос уђе са њима.

„И док Он сеђаше с њима за трпезом, узевши хлеб благослови и преломивши га даваше им. А њима се отворише очи и познаше Га. И Он постаде невидљив за њих“ (Лк 24, 30-31). Убрзо после речи, после божанских речи, дођосмо до божанских дела. Дошло је до разјашњења и више ништа не оста сем самог божанског акта. Христос не рече ништа, већ само преломи хлеб. При ломљењу хлеба препознаше Га, и чим то схватише, Он несташе, изгуби се. Наравно, ја мислим да када кажемо „изгубљен“ подразумевамо „пронађен“. Да је којим случајем остао, да ли бисмо Га изгубили? Да ли бисмо рекли „Он је овде, онде...“ да ли бисмо га учили, Њега који је свеприсутан? Дакле, пошто Га препознаше и схватише, добише снагу и очи им се отворише. „И очи им се отворише“ (Лк 24, 31), значи да су почели видети невидљиво, да су раз-

умели прошле и да имају снаге да наставе ка будућим догађајима, дакле, да наставе путовање.

Тада, кроз Свету Евхаристију, кроз Свету Литургију, преко ломљења хлеба истински познадоше Писмо. Разумеше оно што су прошли, при том добијајући снагу за наставак. Господ се препознаје као хлеб ломљени и као крв проливена. При ломљењу хлеба препознаје се Господ, а истовремено и ми препознајемо Господа при нашим „ломљењима“. Ако којим случајем не осетимо бол, ако не умremo, ако се не распањемо, нема наде да ћемо упознати Господа. Као што је Он требало да пострада да би ушао у Своју Славу, тако и ми треба да прођемо, да пострадамо, пропатимо. Сва та мучења су благослов како би се отвориле наше очи, да Га на тај начин видимо из друге перспективе.

Људи смо, патимо и имамо своју, другачију логику. Христос дозвољава наша мишљења, наша расуђивања. Он даје могућност својим ученицима да послушају своје расуђивање и да дословце оправдају своје безнађе. Тако је у тренуцима када очајаваш, када тражиш, када путујеш, Он са тобом. Касније, када стигнеш до ломљења хлеба, када дођеш до тешких патњи и будеш са Њим, доћи ће време и отвориће ти се очи. Тада ћеш Га видети, Он ће се изгубити, то јест остаће увек са тобом...

Добра је наша логика, добро је и наше тражење, али смо ми ипак створени за нешто веће. Шта год да постигнемо или да откријемо нашим тражењем, нашим знањем, нећемо бити задовољни. Христос има да нам дарује нешто много вредније, али не пре него што Он сам пострада и уђе у Славу Своју. Дакле, можемо да умremo а да живимо. Можемо да изгубимо и да пронађемо своју душу, а ако ко хоће да је спасе, изгубиће је. И ако изгуби свесно „душу своју Мене ради, наћи ће је“ (Мт 16, 25). Стога мислим да за нас није значајно оно што имамо, већ оно што јесмо. Као што говори и Свети Козма Етолки: Величанствено је то што сви можемо да постанемо причасници, заједничари Тела и Крви Христове, дакле, да се полако уздигемо до ове друге логике.

Узмимо за пример новомученике који веле: „По једној логици, ако нас којим случајем оставите да живимо бићемо вам захвални јер живимо у рају Свете Литургије, по другој логици, ако нас пак погубите, бићемо вам хиљаду пута захвалнији јер ћемо у најкраћем времену окусити оно непролазно, оно што је радост у свему свету и за цео свет. Јер се тада свако рађа, када умире, и тада грли све и налази у своме срцу све. А пошто истовремено говоримо на оба начина, не потцењујемо тело, већ чинимо управо супротно, видимо и његово обожење. Управо је то оно супротно кретање које се овде одвија. Дакле, не сједињују се само кретање и статичност, божанство и човечанство, већ се дешава и један обрнути покрет.

Дух силази, Логос се оваплоћује а земља, та наша природа, преображава се, обожује. У то верујемо и чекамо да се једног дана деси, али се то дешава већ од сада. Предукус свега наведеног већ осећају првенствено они болујући и пострадали и они који су награђени мноштвом искушења. На такав начин у човекову душу, али и у тело, улази један другачији призив божански и прожима све удове, бубреге, срце. Дакле, тема није да ли можемо да поставимо лажно питање или да дамо лажан одговор у вези са смрћу. Тема је да ли ми можемо да практикујемо стрпљење. Као што рече Господ да су плодна њива, добра земља, сви они који прихватају реч Божију и род рађају и плод доносе у стрпљењу. Можемо ли да будемо стрпљиви? Постоји Сејач који се брине о нама. Можемо ли да чекамо?

Еј, чедо моје, умиremo

„Еј, чедо моје, умиremo.“ Да ли сте чули неког да то каже? Видимо у Јеванђељу да болесно дете које је донео отац паде на земљу као мртво и многи у тај мах помислише да је умрло. Није битно ако ми мислимо да смо умрли, нема везе чак ни ако сви други мисле да смо умрли. Оно што има смисла је да будемо покрај ногу Онога који је постојао пре бивства свега света, пре но што настаде свет, и који је *обиљем милости своје све из небућа у биће позвао*. Зато, уколико си случајно у Његовој близини, независно од тога да ли си жив или мртав, надах се и чекаш долазак живота. Мислим да ипак живот долази кроз смрт. Као што и семенце, ако не падне у земљу и не умре, само остаје, тако и ми, ако не пропатимо, остајемо сами.

Ствари стоје овако: често болујемо, врло скромно живимо живот, доста патимо, док ретко доживљавамо радост. Сматрам да је радосна вест Христова управо у томе што нам отвара могућност превазилажења животноне умртвљености. Када су двојица ученика затражила од Христа да се прославе и да један седне са десне а други са леве стране, Он им је тада обећао чашу смрти. Чињеница је да можемо и умрети чекајући. Када пролазимо кроз Гетсиманију, не можемо да говоримо. Сада, то што говоримо значи да не пролазимо кроз Гетсиманију. Шта се онда дешава? Губимо! Можемо све да изгубимо, можемо да паднемо, може да нас напусти сва телесна, душевна и духовна сна-

га. Ствар је у томе да ли, чак и у таквом стању, можемо да чекамо и благодаримо. Неко постоји у нама и поред нас, неко ко другачије управља тајном живота. Он би нам лако могао рећи и лажне ствари, али не жели. Жели да нас поведе у вечни живот. А да би ушли у вечни живот, морамо проћи кроз смрт. Могао је Христос, да је био илузиониста, да учини оно што су тражили Јевреји када су викали „сиђи са крста па ћемо поверовати“. Могао је то да уради, али није дошао да импресионира, да задиви. Сишао је са крста мртав. Мртав, да би победио смрт једном заувек, за све нас.

У нама постоји конкретна динамика. Чак и кроз смрт, кроз земљу добру и благородну, кроз Цркву, ова динамика експлодира и тада прелазимо на друго место, у други простор, где се страхоте завршавају и где све тече и одвија се другачије. Тај други простор и друго време управо почињу овде и сада. Када бисмо ракетом одлетели међу звезде не би се повећао наш животни простор, као ни наша слобода. Ако којим случајем продужимо наш живот трансплантацијом срца, ни тиме не учествујемо у радости вечног живота.

У само једном трену вечност може стати у један свети мајушни бисер, у кога стаје читав Христос. Управо зато Господ, иако долази да нам донесе радост, да нам донесе живот, вели: „Блажени ви који сте тужни, блажени који плачете, а тешко вама који се сада смејете.“ Управо зато што жели да нам донесе истински смех, истинску радост и вечни живот почев од данас...

Душа после смрти

Шта се дешава са човековом душом после смрти? Мислим да не можемо решити баш све проблеме. Знајте, заиста је велика заблуда ако помислите како сте све своје проблеме решили. На путу за Емаус, Господ првенствено даје могућност другоме да искаже своја потиснута осећања. Да би се људи опустили, да би изнели своје мишљење, да би показали своје разочарење, да би стигли до очајања. Вели Свети Исак Сиријан да нема убојитијег оружја од очајања. Када нас разочара све овосветско, како каже и Никодим, када стигнемо до неверја у себе, тада почиње да нараста једна друга вера и једна друга сила почиње да постоји у нама.

Можемо ли да прихватимо Божији дар и да га примимо у себе, и да се цело наше биће уздигне у један

други простор? Можемо ли да се надамо у васкрсење тела? То је оно што нам даје Црква. Није потребно да решавамо наше недоумице на енциклопедијски начин, логиком рачунара, већ да покажемо метаноју (преумљење), могућност покајања, да заронимо у другачију логику, логику Цркве. Тек тада схватамо да се Христос када нам се открива, заправо скрива. Када постаје невидљив, открива се. Како каже Свети Григорије Ниски: „Христос одговара, односно одбија да одговори.“ Дакле, ако не можемо чути Његово ћутање, значи да не разумемо Његову реч.

Ако случајно помислимо да Га схватамо, онда нешто није у реду у нама.

Велика ствар је да постоји наша мајка Црква, у којој предајући себе полако попријамимо ову другу и другачију логику. Треба да се са смирењем хранимо чврстом храном коју нам даје Црква. Након тога, наше срце ће се стално радовати. Имамо и један велики дуг: да кроз смирење и стрпљење прихватимо све оно што нас чека да бисмо могли схватити шта је човек, да бисмо се радовали свом животу и пружили прилику и другима да се радују својим животима.

Оно што треба да учинимо јесте да осетимо да је љубав та која нас је „из небића у постојање призвала“. Чак иако подносимо муке, на самом крају искушења остају само радост и усхићење који превазилазе свако искушење.

Код сваког од нас могу се појавити различите недоумице по питањима шта значи смрт и шта значи непостојање. У тренутку можемо осетити да је све око нас безбојно и безмирисно. Шта онда да радимо? Ја предлажем једну ствар: да чекамо! Где да чекамо? Унутар Цркве, где осећамо да постоји топлина и ширина. Као што ембрион живи у материци своје мајке, и због тога што обитава тамо стално напредује, тако и ми треба да обитавамо у материци наше мајке Цркве. Као што ученици рекоше на крају пута: „остани са нама“, и ми ћемо бити са Тобом. Ми само желимо да будемо са Тобом. То нам је довољно. Бол коју подносимо има смисла јер се налазимо у материци неког ко нас воли. Онај који на том месту болује и проживљава патње, обасјан је и обдарен многим харизмама, великим даровима.

На крају, рећи ћу једну ствар за коју сам сигуран. Лично сам изгубљен, али вам братски кажем да ЧОВЕК МОЖЕ ДА ЖИВИ. И то да живи онај живот бесконачни, вечни, који почиње од сада, који литургијски постоји у Православној Цркви, која је мала, најмања, презрена и изругана, али је Једна, Света, Саборна и Апостолска Црква – нада свију са свих крајева света. Немојте ми постављати више питања, већ дајте више одговора. Рећи ћу још само ово: видите, ми смо изгубљени и може се сваке секунде десити да нам стане срце, али нешто ипак никада неће стати – еј, чедо моје – па ја желим да одатле кренемо даље. А одатле даље идемо у телу и долази нам усхићење и божански благослов и освећују се душа и тело и сам наш животни пут.

Превео с грчког Велимир Михаиловић

Р. С. Булочев

ДРЖАВНИ СИСТЕМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И СОЦИЈАЛНИ РАД ЦРКВЕ

Једна од насушних потреба богословског образовања данас јесте интегрисање блока социјалних дисциплина у наставне програме духовних семинарија и православних универзитета. Истовремено треба имати у виду да је главни задатак наведених образовних установа припрема будућих црквенослужитеља и свештенослужитеља. Сазнања из области психологије, теорије и методике социјалног рада не би требало да потисну систем богословских, библистичких и аскетичких предмета. Повећање обима социјалних дисциплина не би требало да повуче са зобом измену оријентира у сфери пастирског старања. Шири знања из области социјалне помоћи не треба да умање значај узношења молитава за оне којима је потребна помоћ.

Резултат образовања црквеног социјалног стручњака треба да буде стицање јасне представе о реалним могућностима Цркве у сфери социјалног рада. Студент треба да добије увид у оне мере социјалне подршке намењене особама у тешким животним ситуацијама за чије спровођење јамчи држава.

Игнорисање државног система социјалне заштите са покушајем изградње алтернативног црквеног система представља велику грешку. Историјско искуство убедљиво говори о могућности ефикасне сарадње Цркве и световних власти на пољу решавања социјалних проблема. Обе социјалне институције играју своју улогу у томе. Према *Концепцији Синодског одека за добротворну делатност и социјално служење Цркве*, улога Цркве се састоји пре свега у преображавању већ постојећег државног система, путем уношења духа љубави, делатне вере и пожртвованог служења ближњима, као и нових технологија и облика рада. Црквенослужитељ односно свештенослужитељ треба да сагледа положај конкретне особе, да јој колико је то могуће пружи духовну и минималну материјалну помоћ, и да се зау-

зме за спровођење мера које гарантује држава. Задатак, пак, државе састоји се у сталном усавршавању, модернизацији и све већој флексибилности система социјалне бриге и заштите.

Важећи законски прописи и црквене одредбе ни на који начин не стају на пут сарадњи између Цркве и државе. Члан 14 Устава Руске Федерације говори о принципу секуларности. Овај принцип подразумева одвојеност Цркве од државе, али не и забрану њене делатности. Федерални закон о слободи савести и верским заједницама истима даје статус правних лица, што значи да држава може да сарађује са Црквом као са пуноправним контрахентом у спровођењу различитих социјалних пројеката, користећи њено искуство и љубав према људима.

Према трећем поглављу *Основа социјалне концепције Руске православне Цркве*, могуће сфере сарадње државе и Цркве јесу: милосрђе и добротворна делатност, заједнички социјални програми, брига о војницима и припадницима органа јавног реда и мира, здравствена заштита, пружање подршке институцијама породице, мајчинства, детињства итд. То значи да Црква ни у ком случају не тежи да се дистанцира од учешћа у животу друштва, већ да је, напротив, у пуној мери свесна одговорности коју има пред људима.

Црквени социјални радник треба да се труди да стекне увид у важеће законске прописе који се тичу социјалне бриге, да по потреби прати промене нормативних правних регулатива и да даје објашњења онима на које се те регулативе односе. Један од његових задатака је и сарадња са локалним органима социјалне заштите. По могућству треба težити ка закључивању дугорочних уговора са свим значајнијим државним органима.

Важан елемент правне базе социјалне делатности верских заједница чине споразуми о сарадњи између Руске православне Цркве, њених епархија и архијерејских намесништава с једне, и органа државне и градских власти с друге стране.

Могу се издвојити два нивоа сарадње – федерални и регионални. На државном се нивоу обично декларишу основни принципи, циљеви и границе сарадње, док се на регионалном нивоу доносе детаљне уредбе, прилагођене месним приликама.

У датом тренутку на федералном нивоу постоје следећи закључени споразуми. Као прво, то је Споразум о сарадњи између Руске православне Цркве и Министарства здравља и социјалног развоја Руске Федерације, потписан 8. јула 2011. године од стране патријарха Кирила и Т. А. Голикове. У преамбули уговора држава изјављује да је здравствена заштита једна од основних сфера сарадње између власти и Цркве. Споразум говори о областима, правцима и облицима сарадње. Закључен је на неодређен период и као такав може чинити основу за закључивање накнадних договора.

Сарадња са Министарством здравља постоји и на пољу добијања законског статуса храмова и капела при болницама и другим здравственим установама. Од стране Синодског одсека за добротворну делатност израђен је пројекат типског уговора о сарадњи на локалном нивоу између конкретне болнице и конкретне црквене општине, у ком се говори о несметаном приступу свештенства свим одељењима, укључујући и одељење интензивне неге. Треба нагласити да лекар који спречава свештеничку посету болеснику директно нарушава уставни принцип слободе савести и члан 30 Основног закона Руске Федерације о здравственој заштити.

У циљу обнове духовних традиција социјалног служења, а полазећи од претпоставке о сврсисходности консолидације напора усмерених на спречавање употребе наркотика и психотропних супстанци, као и зарад ефикасније рехабилитације зависника, између Руске православне Цркве и Државног антинаркотичког комитета закључен је споразум о бесплатној сарадњи. Споразум су потписали патријарх Кирил и В. П. Иванов. У документу се истичу следеће сфере сарадње:

планирање мера развоја рехабилитационих услуга на државном, регионалном и градском нивоу; сарадња Државног антинаркотичког комитета и антинаркотичких комисија државних субјеката Руске Федерације са организацијама за пружање социјалних услуга и другим некомерцијалним организацијама чији су оснивачи верске институције Руске православне Цркве на пољу спречавања немедицинске употребе наркотика, рехабилитације уживалаца наркотика и њихове потоње социјалне реинтеграције (ресоцијализације); стварање

интерактивне базе података о свим невладиним рехабилитационим центрима на територији Руске Федерације под патронатом Руске православне Цркве, која би била општедоступна путем информативног интернет-сајта Државног антинаркотичког комитета, званичног сајта Федералне службе Руске Федерације за контролу трговине наркотицима, као и на интернет-страницама Руске православне Цркве и верских институција које улазе у њену хијерархијску структуру; спровођење манифестација са циљем ширења искустава Руске православне Цркве у погледу профилаксе наркоманије и рехабилитације корисника наркотичких средстава; оснивање добротворног фонда за финансијску подршку манифестација усмерених на профилаксу немедицинске примене нар-

котика и рехабилитације особа које користе наркотице, који би уживао подршку Државног антинаркотичког комитета; заједничка израда и реализација програма од друштвеног значаја у сфери профилаксе немедицинске употребе наркотика и рехабилитације особа које их користе; пружање доприноса развоју добротворне, харитативне делатности и социјалног служења Руске православне Цркве у оквирима датог споразума; други правци сарадње у оквирима датог споразума.

Сличне споразуме Руска православна Црква је закључила са Министарством ванредних ситуација Руске Федерације, као и са овлашћеним представником председника Руске Федерације за питања малолетних грађана.

Законодавство Руске Федерације предвиђа још један вид социјалне помоћи, који се између осталог односи и на Цркву – харитативну делатност.

Члан 18 Федералног закона о слободи савести и верским заједницама Цркви пружа право вршења добротворне делатности, како непосредно, тако и путем оснивања добротворних организација. При томе, основна карактеристика делатности ових организација мора бити некомерцијална оријентација, што у потпуности одговара духу самопожртвоване љубави.

Црква, дакле, има могућност вршења социјалне делатности како потпуно самостално, тако и у сарадњи са државним органима и институцијама.

Превели са руског Иван и Јелена Недић

(Чланак преузет из зборника: **СОЦИАЛЬНОЕ СЛУЖЕНИЕ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ: ПРОБЛЕМЫ, ПРАКТИКИ, ПЕРСПЕКТИВЫ**, Материалы Всероссийской научно-практической конференции 7–8 июня 2013 года, Санкт-Петербург, 2013.)

Освештана болничка црква у Смедеревској Паланци

НОВИ ХРАМ СВЕТОГ СТЕФАНА ВИСОКОГ ЗА ДУХОВНО И ТЕЛЕСНО ОЗДРАВЉЕЊЕ

Дан (19. октобар 2013. године) када је освештан храм Светог деспота Стефана Високог у парку истоимене Болнице у Смедеревској Паланци биће урезан у срцима верујућег народа овог града и биће уписан златним словима у аналима Шумадијске епархије, јер је ово прва болничка црква у Шумадији. Његово пресвештенство Епископ шумадијски Господин Јован

је приликом освећења храма положио у Часну трпезу честице моштију Светог великомученика кнеза Лазара Косовског и архијерејском Литургијом је, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске и појање црквеног хора из Смедеревске Паланке, предао свештенству и верном народу овај нови храм.

Владика Господин Јован је у беседи пре свега говорио о смислу храма и о нашем спасењу по мери вере:

„Радујмо се и веселимо се овом дану, браћо и сестре, јер смо данас овде освестили нову цркву, нови дом Божији који смо посветили Светом деспоту Стефану Лазаревићу. Ово је велика радост, најпре зато што је ово место добило храм, али пре свега јер је ово место сада постало парче неба. Храм није ништа друго него парче неба на земљи. И тако, кад улазимо у храм, треба да имамо на уму да улазимо на небо. Када је Свети Јустин Телијски говорио о храму, подсетио је хришћане и Србе да уђу у храм када их снађе мука и невоља јер тамо је Бог, тамо су Свети Божији. Даље каже, ако те нападну све силе ђаволске, уђи у храм јер је тамо много Светих анђела. Ко је са Богом, тај је и са анђелима, ко је са Богом тај је и са светитељима, оне ко је са Богом нико ништа не може јер – ко може против Бога?! Знајте, не може нико!

Радујмо се овом храму! Нека Господ подари да овај храм заиста буде светиња и да свако ко улази у њу добије светост, добије исцељење, добије оздрављење. А добићемо све ово по мери вере, јер све нам се догађа баш по мери вере наше. Зато и Христос каже: Све је могуће ономе који вере има. Зашто је могуће? Зато што онај који вере има верује да и оно што је немогуће може постати могуће. У томе је разлика између верујућег и неверујућег човека, оне које не верује ништа немогуће не може да се догоди.

Радујемо се, браћо и сестре, што је ово прва болница у Шумадијској епархији која је у свом непосредном окружењу добила храм. Велика је ово радост и нека би дао Бог да се и други болнички центри у нашој Епархији угледају на овај пример и почну да граде храмове. Поред медицинске болнице људима је потребна и духовна болница, коју сада Паланка има. Нека да Господ да Свети деспот Стефан и Свети великомученик Лазар Косовски, чије смо мошти положили у овај Свети престо, непрестано бдију над људима који лече оне који су овде дошли да траже оздрављење. Нека Господ свима пружи духовну и телесну утеху.

Нема потребне да нешто посебно говорим, јер је само освећење, са својим дивним молитвама, најбоља беседа. У име Цркве Божије у Шумадији желим да се захвалим

свима који су и најмање допринели да се подигне ова по обиму невелика црква а која ће по мери вере оних који у њу долазе постати огромна. Сваки је храм велики онолико колико је велика вера наша у Бога и Цркву Његову као Тело Господње. Најпре хвала онима код којих се родила идеја о градњи цркве на овом месту.

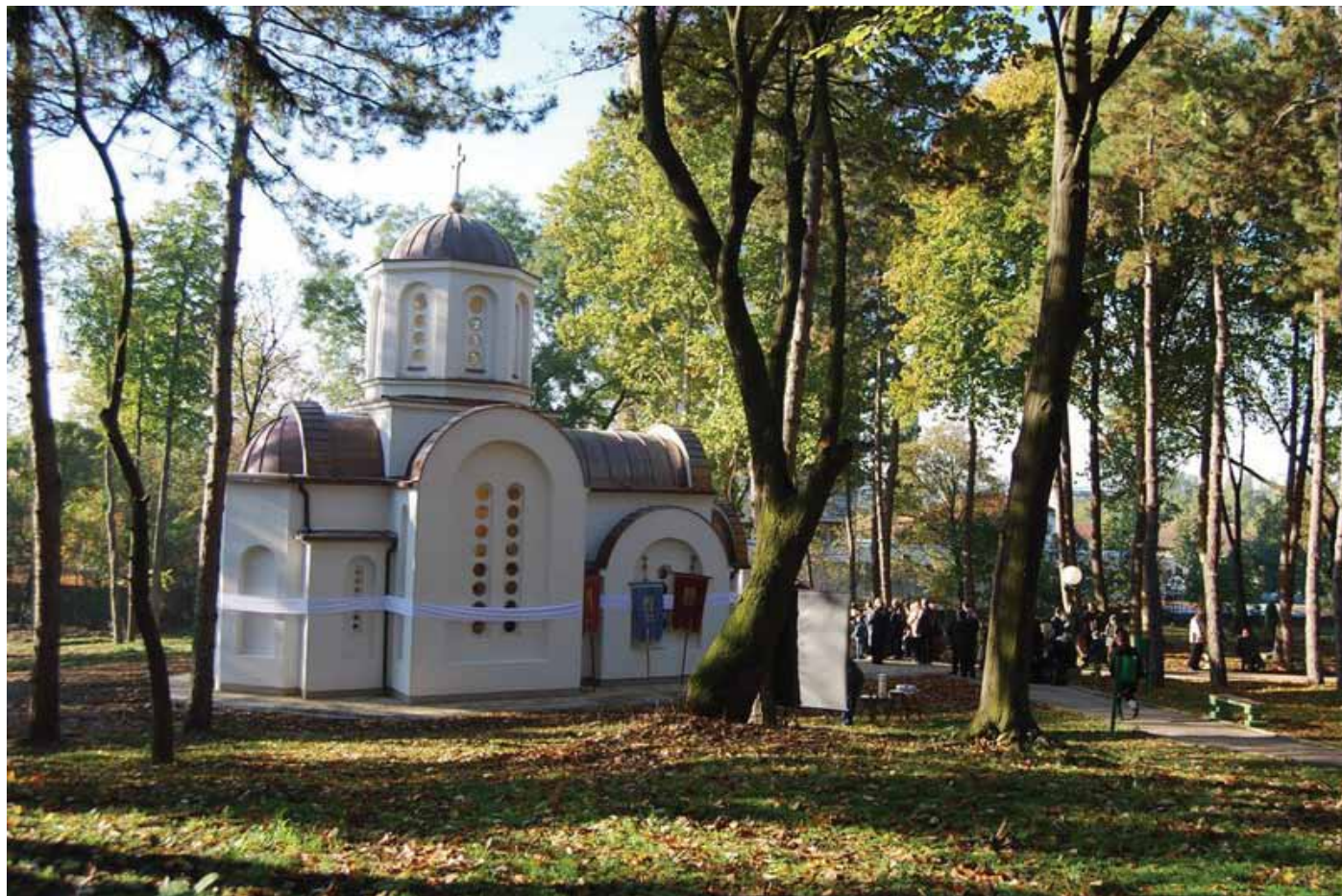
У свежем сећању ми је дан када су дошли представници Болнице са свештеницима и изразили жељу да подигну храм. Много сам се тада обрадовао. И ето, убрзо је ово место добило своју круну, а то је храм Божији, дом Божији. Најискреније се захваљујем свима који помогоше, материјално и молитвом, градњу ове цркве. Нарочито се захваљујем онима који су се искрено молили Богу и Светом Стефану да ова светиња буде завршена. Хвала много онима који су се старали да током подизања храма буду грађени мир и љубав међу свима. Захваљујем и сваком ко се трудио да се у времену градње цркве у вашој средини не говоре лоше речи, не чине лоше помисли и дела... Хвала и свештеницима на челу са протом Николом Гвоздићем који су сваког часа били уз оне који градише цркву. Још једном велику благодарност исказујем медицинском особљу Болнице, које је тако самопрегорно учествовало у овом делу. Верујте, драги доктори, и вама ће бити лакше да лечите ове болеснике јер ће они, гледајући у овај храм, долазећи у њега, молећи се у њему, појачавати веру у себи. А та ће им вера помоћи да лакше носе болест и слабост своју.

Нека сте сви срећни, нека сте сви Богом благословени, нека вам овај дан буде срећан и Богом благословен.“

За сва добра дела која су показали приликом подизања овог, али и других храмова у Епархији шумадијској, Ореденом Светог деспота Стефана Лазаревића, високим признањем Спске православне Цркве, одликовани су Будимир Стаматовић из Тополе и Борислав Јелић из Смедеревске Паланке. Ореденом Војда Карађорђа награђени су архијерејски намесник јасенички протојереј-ставрофор Никола Гвоздић, др Милан Бркић, др Периша Јовановић,

др Живорад Јовановић, Живојин Станковић и Наташа Милосављевић. Архијерејску грамату признања добили су Мирко Талијан, Ивица Станковић и Саша Гајић. Архијерејске грамате захвалности уручене су Даници Пејановић, Братиславу Радојевићу, Милутину Кокотовићу, Ђорђу Ђорђевићу, Скупштини општине Велика Плана, предузећима *Крокус ДОО*, *ДМ Инвест*, *Цементни производи* и *Беомаркинг*.

ОСВЕЋЕНА ЦРКВА У СЛАВУ И ЧАСТ СВЕТОГ НИКОЛАЈА ЖИЧКОГ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован освештао је 9. новембра 2013. године новоподигнути парклis Светог Николаја Охридског и Жичког у манастиру Успења Пресвете Богородице у Денковцу.

Параклис је подигнут над гробом ктиторке манастира властелинке Деспине у средњовековним темељима првобитног манастира. Њене свете мошти почивају у главном манастирском храму. Новоподигнута капела је прва богомоља посвећена новопросијавшем српском светитељу, Светом Николају Охридском и Жичком, подигнута у Шумадији.

Обраћајући се верном народу, Епископ Јован је између осталог рекао да ће се у новом параклису служити Света Литургија, принос народа Господу и Светом Николају, чије су мошти положене у свети престо, као и да ће честица Светих моштију, коју је овом манастиру предао са благословом и повељом Епископ ваљевски Г. Милутин, бити изложена на поклоњење народу у овој капели.

У току Службе Божје, Владика је у чин јерођакона рукоположио монаха Иринеја Цветковића, сабрата манастира. Чином архимандрита удостојен је старешина манастира јеромонах Серафим Божић, по чијим је нацрту и подигнута капела. Високим одликовањем Епархије шумадијске, орденом Војда Карађорђа, одликован је Зоран Јоксимовић, привредник из Београда, за показану несебичну љубав и верност Светој Мајци Цркви.

У свечаном богослужењу, уз неколико стотина верника, молитвено је учествовало више десетина свештеника, свештеномонаха и монахиња из манастира шумадијске, црногорско-приморске, зворничко-тузланске, шабачке, ваљевске, сремске, жичке и браничевске епархије.

Радост празника својим умилним појањем увећао је хор Светог Николаја Жичког из цркве Свете Петке у Новој Пазови.

П. Кондић

Беседа Његовог преосвештенства Епископа шумадијског и администратора жичког Господина Јована

„Нека је срећан дан и нека је срећно и благословено наше сабрање у овом свештеном манастиру у којем смо се сабрали да осветимо овај нови храм. Али, данас смо се најпре сабрали да у њему служимо Свету Литургију. Нека је благословен Бог који сабира Свој народ на службу; а служба, како каже народ, то је Литургија и она управо јесте благодарење. Прво што човек треба да даје од себе јесте благодарност Богу. Заблагодаримо Богу за сва знана и незнана добротинства која нам Он чини. Чини нам, верујте, много више незнатих него знаних дела. Заблагодаримо Богу што нас је, као хришћане, призвао да можемо сви заједно да служимо Свету Литургију, да служимо службу Божију.

Шта значи служити Богу? Значи живети по Богу, мислити о Богу, молити се Богу, чинити добро, а на првом месту благодарити Богу, што и јесте смисао Свете Литургије. Какву је то дивну могућност дао Бог нама хришћанима – да учествујемо у Светој Литургији! Учествовање у Светој Литургији најпре подразумева причешћивање – зато се Литургија и служи, ради причешћа и ради благодарности. Литургија није лична ствар, она је служба заједнице. Али, које заједнице? Заједнице Божије, браћо и сестре. Највеће дело које је Бог дао нама јесте Света Литургија. Заиста, људи у животу чине многа велика дела, али већег и значајнијег дела нема од Свете Литургије. Зашто нема? Зато што је свака Литургија Богојављање, драги моји, што свака Литургија своди небо на земљу, а земљу узводи на небо. Ова служба, ова Литургија коју ми данас служимо, јесте предграђе раја. Литургија нам даје предукус Царства небеског. Где се служи Литургија, ту је парче неба на земљи. О томе треба стално да мислимо када идемо на Литургију, јер не идемо на неко обично сабрање, него идемо на Свето дело. Подразумева се, уз припрему: да покушамо да се колико-толико удостојимо тог Светог дела. За оно што ми не можемо да учинимо по нашим слабостима, Дух Свети даје снагу, даје моћ, даје силу која очишћује и просвећује свакога који долази на свет, који долази на Свету Литургију.

Ми данас имамо још разлога да заблагодаримо Богу, ето што смо благодаћу Духа Светога осветили овај храм посвећен Светом Владици Николају Жич-

ком. Ово подручје, док је он био жички епископ, било је под његовом јурисдикцијом. Ово је први храм у Епархији шумадијској који је посвећен Светом Владици Николају. Велика је ово радост за Цркву Божију у Шумадији, велика радост за Цркву православну јер је Црква Божија овде на земљи добила нови Дом Божији. Освећење једнога храма није једна проста церемонија, како неки из незнања знају да кажу. Освећење је призивање Светога Духа и настањење Његово у дом који је освећен за служење Богу.

Од данас у овоме храму Дух Свети, Кога смо призивали, савршаваће Тајне Цркве, освећиваће верне, повезиваће живе и упокојене, јер Литургија и Дух Свети сабирају и прошлост и садашњост и све претварају у будућност. Хришћанско назначење је да се гледа испред себе, а гледаће се ако се Христос стави испред себе. Зато апостол Павле и каже: *што је за мном заборављам, а стремим за оним што је преда мном* (Филипљанима 3, 13). А шта је то испред мене и тебе, брате и сестро? Царство небеско, Царство Божије. То је оно што нам Господ стално кроз Јеванђеље говори: *него иштите најпре Царство Божије и правду његову, и ово ће вам се све додати* (Матеј 6, 33). Неко ће казати, ја тражим, али ми се не даје. Онда се одмах види на каквом степену је наша вара. Ако будеш веровао, све ће ти се додати. Али, ако вера буде права, јеванђељска, јака, снажна, а не малOVERје, не сујеверје, не празноверје, не врачање и гатање...

Ако не куцамо, неће нам се отворити – али треба да знамо како и где да куцамо, на која врата да куцамо. Постоје само двоја врата, једна која воде у Царство небеско и она друга, која воде у царство таме. На која ћемо да закуцамо, зависи од нашег опредељења. Ако смо се определили за Бога, онда смо се определили за добро, јер Бог је једино добар. Нико није тако добар као Бог. Он је благ, Он је милостив, Он је дуготрпелив. Али, не смемо да искушавамо стплeње Божије, па да кажемо, Бог је трпелив па ја могу да радим шта хоћу. Можемо ми све да чинимо по својој слободи, и то је врхунски дар Божији, али нам је она дата не да је злоупотребимо, него да кроз ту слободу ослободимо себе;

то је права вера, да ослободим себе од самог себе, како се молио и сам Свети Владика Николај: Господе, спаси ме од мене самога, Господе, испразни мене од мене самога. Ако си пун себе, своје сујете, своје гордости, својих страсти – у теби нема места за Бога. Не зато што Бог не може да то разagna па да уђе у нас, него што неће да нам ограничава слободу, наше опредељење. Не би био Бог ако би моју слободу ускратио. Човек треба да благодари Богу на тој слободи.

Често кажем у слабости својој, о Боже, како би било

лепо да ме ниси створио са слободом, да си ми ограничио слободу, ја бих мање грешио. Али, да ли бих ја онда био личност?

Када долазимо на Литургију, ми се сећамо Господњих речи, *где су два или три сабрана у име моје, онде сам и ја међу њима* (Матеј 18, 20). Браћо и сестре, сабирајмо се у име Господње. Тамо где се саберемо у име Бога, тамо је и Он... Ако се једни за друге молимо, ако се сложимо, Бог ће нам услишити молбе. Јача је заједничка молитва од појединачне. Кад се човек удружује у добру, онда Бог то благосиља.

Дух Свети свештенодејствује у храму, освештава хлеб и вино и претвара ове дарове у истинито Тело и истиниту Крв Христа Бога. Ми се тада Богу молимо да нас исцељује, да нас очисти, просвећује, да нас сачува у заједници са Богом. По речи Јеванђеља: *Заповест нову дајем вам: да љубите једни друге, као што ја вас љубих, да и ви љубите једни друге* – да волимо једни друге љубављу Христовом, не нашом људском која је варљива, превртљива, која је данас оваква а сутра онаква, па љубав можемо претворити у мржњу. Шта је мржња? Опако зло, опако оруђе ђаволe. Мржња може да изопачи и ум и разум човеков, па онда човек када чини зло мисли да чини добро.

Ми и градимо храмове да се у њима савршава најсветије свештенодејство, да Дух Свети силази, да нас Дух Свети штити и чува. Нека би дао Бог и Свети Владика Николај да се у овом манастиру сабира првенствено братија у име Христово ради спасења, а никако у име своје или ради интереса. Нека би дао Бог да наша сабрања буду таква да знамо да када улазимо у храм, узлазимо на небо. Ако имате искушења, невоље, муке, уђите у храм, бежите у храм и већ сте ступили у небо. Ако сте са вером ушли, знајте да су у храму анђели. Они неће дозволити да пропаднемо ако улазимо у храм смирено и молитвено.

Хвала свима који су помогли да овај мали, по облику и квадратури, храм буде саграђен, а сваки храм је онолико велики са колико јаком вером улазимо у њега. Нека би Бог сачувао и благословио све оне који улазе и нека би наградио све оне жртве које сте дали да се овај храм сагради. Нека сте срећни, нека сте Богом благословени.“

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И ПОМЕН КРАЉУ АЛЕКСАНДРУ НА ОПЛЕНЦУ

На дан Светог апостола и јеванђелисте Јована Богослова, 9. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу. Епископу су саслуживали Митрополит акардијски Василије, Епископ сафитски Димитрије и свештенство Епархије шумадијске.

Свету Архијерејску Литургију су певале монахиње манастира Никоља заједно са црквеним хором Опленца.

На Светој Архијерејској Литургији су присуствовали престолонаследник Александар са супругом Катарином, бивши привремени управник Задужбине Владан Живуловић, као и велики број деце из Основне и Средње школе у Тополи.

Обративши се верном народу Епископ Јован је истакао важност Свете Литургије која сједињује Бога са човеком, која своди Бога на земљу међу људе. Пожелевши топлу добродошлицу представницима сиријске Цркве Епископ Јован је уступио реч митрополиту Василију који је рекао да је српски народ остао чврст и топао у вери без обзира што су многи покушали да га униште. Сиријски народ је попут српског и поред многих мука и невоља сведочи и сведочиће име Христово.

Након Свете Архијерејске Литургије служен је парастос и помен на гробу Краља Александра I Карађорђевића, а по завршетку организовано је послужење и ручак за госте од стране управника Задужбине Драгана Рељића.

Остоја Пешић, ђакон

ПРВА СВЕТА ЛИТУРГИЈА У ЈАГОДИНСКОМ ХРАМУ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

У понедељак, 14. октобра, када наша Мајка Црква прославља празник Покрова Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски и администратор Епархије жичке Г. Јован служио је прву Свету Литургију у храму посвећеном овом празнику у Јагодини. Владика су саслуживали јагодински свештеници на челу са намесником беличким протојерејем Небојшом Младеновићем, и архимандритом Евтимијем, игуманом манастира Јошанице. У овом молитвеном сабрању, учествовао је велики број верника из нашег града, као и велики број ђака ОШ „Рада Миљковић“ у Јагодини, а који су са својим вероучитељем, директором, наставницима и учитељима, организовано дошли.

Беседећи о важности овог празника, као и о заступништву Пресвете Богородице пред Господом, која у име људског рода, слободно учествује у Божијој икономији спасења, Владика је све подсетио да требамо да се нађемо у крилу Пресвете Богородице, која нас својим молитвеним покровом штити и од зла брани. Владика је уједно позвао окупљени верни народ да се што чешће моли Пресветој Владичици Богородици, подсећајући све нас на молитву „Пресвета Богородице спаси нас“, коју би како каже духовни отац наше епархије, требали имати стално у срцу.

Светој причасној Чаши приступило је мноштво верника, нарочито деце, а после свега је уприличен културно уметнички програм који су припремила деца ОШ „Рада Миљковић“ у Јагодини. После резања славског колача, приређено је и послужење за све присутне. Братство храма Старе јагодинске цркве, припремило је и свечани ручак за свештенство и госте на овој слави уз помоћ парохијана и посебно власника ресторана „Лесендро“ у Јагодини, Срећка Радојичића.

Борис Милосављевић, вероучитељ

ЛИТУРГИЈСКО СЕЋАЊЕ НА НОВОМУЧЕНИКЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ

Пре седам деценија Крагујевац и околина су били поприште једног од најкрвавијих злочина у II светском рату. Фашистички војници у знак одмазде у неколико дана стрељали су више хиљада недужних цивила међу којима и један број деце. Акција одмазде изведена је 19. октобра у околним селима Маршићу, Илићеву и Грошници, а 20. и 21. октобра у Крагујевцу.

Тим поводом и ове године служена је Света Архијерејска Литургија на платоу испред храма Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Свету Литургију и молебан Новомученицима служио је Његово Преосвештенство Епископа шумадијски и администратор жички Г. Јован, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије шумадијске. После молебана, на хумке поред споменика V3 венце су положили ђаци Прве крагујевачке гимназије, председник Републике Србије Томислав Николић, градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић, председник Скупштине града Саша Миленић, министар омладине и спорта у Влади РС Вања Удовичић, министар привреде Саша Радуловић, представници дипломатских и војних мисија и делегације градова побратима и пријатеља.

На Великом школском часу изведена је песма „Човечанство нека погледа на сат“, састављена од стихова из књига недавно преминулог крагујевачког књижевника Слободана Павићевића, коју је приредио књижевник Братислав Милановић, а режирао Милић Јовановић. У извођењу песме учествовало је 450 младих глумаца из Академског позоришта СКЦ, Рачанског позоришта, Позоришта младих „Абрашевић“, Позоришне радионице Дома омладине и Прве крагујевачке гимназије. Свој допринос у масовним сценама дали су и ученици богословије „Свети Јован Златоусти“, студенти ФИЛУМ-а, ученици обе крагујевачке гимназије и ученици основних школа „21. октобар“ и „Ђура Јакшић“.

По први пут ове године, поруке крагујевчана исписане непосредно пред стрељање, могле су се чути на немачком, енглеском, француском и шпанском језику. Иначе, песме о Великом школском часу изводе се од 1971. године, а 21. октобар од прошле године проглашен је Даном сећања на српске жртве у Другом светском рату.

ХРАМОВНА СЛАВА У ИЛИЋЕВУ

Црква Божија у Илићеву гради храм који је посвећен Светом апостолу Томи, те је 19. октобра своју храмовну славу прославила литургијским сабрањем коме је начело стварао старешина Старе Милошеве Цркве протојереј Милић Марковић уз саслужење презвитера Драгана Васиљевића, Братислава Паунковића, Сретка Петковића и Мирка Шиљковића.

Протојереј Милић Марковић је одржао верноме народу поучну беседу говорећи да је Свети апостол Тома након сусрета са Васкрслим Господом преобразио себе и да је био спреман и живот свој да да у име сусрета са Христом, што је и учинио ширећи реч Божију чак до Индије. Наша вера је поверење у Господа Исуса Христа. Ми нећемо бити остављени и то нису били ни Новомученици крагујевачки, којих се данас молитвено сећамо.

Након ломљења славског колача, верни народ се са својим парохом свештеником Владимиром Ћировићем упутио на стратиште Новомученика крагујевчких, где је оджан молебан. Сећање на страдале мештани Мечковца је настављено школским културноуметничким програмом који су приредили ученици Веронауке, а храмовна слава Свети апостол Тома је прослављена у просторијама Месне заједнице Илићево.

Мирослав Василијевић, протођакон

РУКОПОЛОЖЕЊЕ ЗА ЋАКОНА У БЕЛОШЕВЦУ

У среду, 16. октобра, када Црква прославља Светог свештеномученика Дионисија Ареопажита, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски и администратор жичке Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Белошевцу у храму Светог Кнеза Лазара и рукоположио у чин ђакон Милоша Маринковића из Крагујевца. На Светој Литургији Владика су саслуживали протојереј-ставрофор Милован Антонијевић, протојереј Љубомир Радић, јереј Немања Младеновић, јеромонах Онуфрије из манастира Драче, ђакон Небојша Јаковљевић, и ђакон Миљан Антић.

Просвећени Владика нас је у току Литургије поучио да морамо умножавати дарове Божије, а дар Божији је благодат. Благодат Светога Духа нас данас сабира, као што се Милош удостојио благодати када је примио ђаконски чин.

Миљан Антић, ђакон

СВЕТО ПРОСВЕЋЕЊЕ У САБОРНОМ ХРАМУ

У четвртак, 17. октобра, на дан када Православна црква прославља Светог Стефана и Јелену Штиљановић, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење: архимандрита

Тимотеја, игумана манастира Вазнесење у Овчарско-кабларској клисури, и свештенства Жичке и Шумадијске епархије.

Пошто Светим тајнама, човек прима благодат Божију да би могао живети животом Христовим, а овај живот започиње поновним рођењем човековим – водом и Духом, тј. Светим крштењем (просвећењем), с тога је Владика Јован у склопу Свете Литургије крстио малог Андрију, сина пароха Саборног храма у Крагујевцу, јереја Рашка Стјепановића. Крштење дарује људима постојање у Христу и личност човекову утемељену у Христу, јер Христос је тај који нас је узео мртве од грехова наших и који нас уводи у живот истинити. Тако је дан крштења Андријиног, дан његовог поновног рођења, јер како каже Свети Василије Велики: „Живот почиње крштењем и први дан је дан поновног рођења.“

Трудом, залагањем и љубављу, родитељи Андријини, јереј Рашко Стјепановић и његова супруга Сања, уприличили су трпезу љубави за Преосвећеног Владику, свештенство, кума и госте.

Срећко Зечевић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И КРШТЕЊЕ У ПОПОВИЋУ

У уторак 22. октобра, када Црква Божија прославља Светог апостола Јакова и Светог Стефана српског (слепог), верни народ поповићке парохије са својим свештеником радосно је дочекао свог Епископа.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у поповићком храму уз саслужење свештеника и ђакон шумадијске Епархије и београдско-карловачке Архиепископије. Током Свете Литургије Епископ је крстио малу Софију, кћерку надлежног свештеника Марка Стевановића и његове супруге Александре.

У Архипастирској беседи Епископ је нагласио да оно што је душа телу, то су хришћани свету, пожељевши новопросвећеној Софији да својим животом сведочи ту истину и буде „град који на гори стоји...“

Током трпезе љубави, свештеник Марко се топлим речима захвалио свом Епископу што је његово дете обукао у Господа Христа, као и свима који су у Светој Тајни узели учешће.

Горан Лукић, јереј

НАЈЛЕПШЕ ЈЕ НАЗВАТИ СЕ ХРИШЋАНИНОМ

У понедељак 28. октобра, када наша Црква празнује преподобног мученика Лукијана и преподобну Јевтимију, храм Светог Саве на Аеродрому имао је заиста дан који створи Господ да се радујемо.

На Светој Литургији, коју је служио Његово Преосвештенство Епископ Јован, у склопу Литургије као што је то некада Црква чинила у Христа се обукао новокрштени Вук, син јереја Александра и Сузана Мирковић. Исповедањем вере кум ђакон Драган Урошев из Панчева, привео је малог Вука Епископу који га је крстио.

Овог лепог дана Црква је добила и још једног молитвеника пред Престолом Свевишњег, свршеног теолога Богословског факултета Милоша Ђурића из Крагујевца. Пре рукоположења Епископ је одржао пригодну беседу упућену ђакону Милошу, подсећајући га шта значи назвати се хришћанином, и како својим животом у сваком тренутку треба да сведочи Име Христово. Такође је нагласио да је свештеничка служба најузвишенија служба која нам је од Бога дата. Узглашавањем *достojан* од стране верника у Цркви Милош Ђурић рукоположен је у чин ђакон.

На крају Свете Литургије након причешћа новокрштеног Вука и осталих верника, Епископ је честитао Вуковим

родитељима крштење и свим присутним верницима подели архијерејски благослов.

Након Свете Литургије свештеник Александар Мирковић је са својом породицом припремио трпезу љубави.

Иван Антонијевић, ђакон

ЛИТУРГИЈА У БЕЛОШЕВЦУ

У среду, 30. октобра, када Црква прославља Светог пророка Осију и Преподобномученика Андреја Критског. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски и администратор жички Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Белошевцу у храму Светог Кнеза Лазара и рукоположио у чин ђакон Марка Стевановића диполомира-ног теолога из Тополе.

На Светој Литургији Владика су саслуживали протојереј-ставрофор Милован Антонијевић, протојереј Љубомир Радић, прото-намесник Саша Огњановић, Архијерејски намесник опленачки Протојереј-ставрофор Миладин Михаиловић, ђакон Небојша Јаковљевић, ђакон Миљан Антић, и ђакон Милош Ђурић.

Просвећени Владика нас је у току Литургије поучио да морамо бити духом као деца, да нам срца буду као у деце чиста и неискварена. И сам Господ је био дете, није одмах постао цар, владар, господар, иако је могао, али не, он је постао дете. Док не очистимо своје срце и будемо као деца нећемо ући у царство Небеско.

ОСВЕЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА ЗА ЦРКВУ У КРУГУ БОЛНИЦЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

У понедељак 28. октобра, у поподневним часовима Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован освештао је место и поставио крст за нови дом Господњи у Аранђеловцу. Црква ће се градити у кругу аранђеловачке болнице, а биће посвећена Свештенмученику Јоаникију (Липовцу), митрополиту црногорско- приморском, који је средином јуна 1945. године мученички пострадао у Аранђеловцу од стране комунистичког режима.

Освештавању земљишта за нову цркву присуствовали су, поред сабраног народа и медицинског особља, Министар грађевинарства и урбанизма у Влади Републике Србије Велимир Илић, председник Општине Аранђеловац Бојан Радовић и председник Општине Топола Драган Јовановић.

По завршеној молитви, Владика Јован је изразио радост што се подиже нови дом Господњи у Аранђеловцу и то други у шумадијској Епархији при Здравственом центру (након храма у Смедеревској Паланци који је недавно освећен). Радост је још већа што је овај храм посвећен Свештенмученику Јоаникију, који је и пострадао у Аранђеловцу и чије се мошти налазе негде подно Букуље, где је и сама болница и будућа црква.

Након Владике, сабраном народу се обратио министар Велимир Илић рекавши да су цркве веома потребне при нашим болницама, те да ће он и његово министарство свесрдно помоћи у подизању цркве у Аранђеловцу.

После кратког програма, Владика Јован је освештао нову операциону салу аранђеловачке болнице намењену лапароскопским интервенцијама.

Александар Миловановић, јереј

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ И ОСВЕЋЕЊЕ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА У СТЕПОЈЕВЦУ

У четвртак 24. октобра верни народ Степојевца и околине окупио се у храму Срба светитеља да дочека Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован. Владика је уз саслуживање свештенства шумадијске епархије служио свету Архијерејску Литургију и по древној пракси отаца и учитеља Цркве, у оквиру службе крстио малог Јована сина пароха мељачког јереја Новака Илића и његове супруге Вање.

Владика је на почетку службе обавио Свету тајну крштења а после прочитаног јеванђеља беседио о значају литургијског сабрања, јер је то време када треба да заблагодаримо Богу. На Литургији се освећујемо, а да би се осветили неопходно је да се припремимо. У наставку, Владика је говорио о значају свете тајне крштења, поготово за новокрштеног за кога сви треба да се молимо да би истински живео хришћански и да би остао обучен у Христа. Свако ко је крштен дужан је да живи литургијски у заједници са Христом. Трећи део беседе Епископ је посветио посланицима на њиви Господњој, тј. свештенству али и свима верницима јер сви смо ми на неки начин апостоли. Што је душа у телу то је хришћанин у свету. Зато смо позвани увек да носимо Спаситеља у свом телу. Сви смо зато призвани да се молимо једни за друге и пастири за вернике и верници за пастире, да се жртвујемо једни за друге. Ми смо словесно стадо Христово само у заједници са Њим. Без заједнице са Богом немамо могућности спасења и вечног живота.

У току Литургије причестио се велики број деце и верника, а након службе уследило је освећење новосаграђеног парохиског дома у Степојевцу. После освећења парохиског дома Владика је одликовао достојанство протонамесника свештеника степојевачког Милорада Михаиловића. Нако тога уследила је трпеза љубави за све окупљене.

ПРОСЛАВА 150 ГОДИНА ВРБЧКЕ ЦРКВЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Деветнаесте недеље по Духовима, 3. новембра 2013. године, свечано је прослављено 150 година од подизања цркве Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, познате као Врбичке цркве. Свету Архијерејску Литургију служио је Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештеника епархије шумадијске, као и протојереј-ставрофора Слободана Милуновића из Минхена и Градимира Милојевића из Варварина.

Историја Врбичке цркве уско је повезана са историјом самог Аранђеловца, јер је град основан и црква подигнута под патронатом кнеза Милоша Обреновића. Наиме, 1859. године кнез Милош одлучује да подигне цркву на брду изнад паланке Врбце и да је посвети светом Архангелу Гаврилу, по чијем имену 1. августа 1859. године варошица Врбца добија нови назив – Аранђеловац. Изградња цркве је завршена 1862. године, а унутрашње уређење и иконостас су завршени 1963. и у јесен те године црква је освећена руком Митрополита београдског Михаила.

Овом јубилеју присуствовало је више стотина људи који су учествовали у Божанственој Евхаристији појући Богу и причешћујући се Тајнама Христовим. Након прочитаног Јеванђеља, Владика Јован је честитао празник и јубилеј свим верницима, нагласивши неопходност праве јеванђељске љубави и у човеку и међу људима. Сви ми олако користи-

мо ову реч љубав, али је право питање колико живимо правом љубављу и колико смо спремни да дамо себе и оно своје другима? Најбољи и најдубљи одговор на ова питања налазимо управо у прочитаном Јевађељу где се каже: „И како хоћете да вама чине људи, чините тако и ви њима....“ (Лк 6. 31-36). Ово је вечни закон живљења људи на земљи, закон који ни у једној мудрости ни науци нећете наћи, осим у благој речи, тј. Јеванђељу Христовом.

Током Свете Литургије Владика је произвео у чин протојереја старешину врбичке цркве Милована Ранковића, пожелевши да му овај велики залог никако не буде на гордост, већ на веће и преданије служење Богу и повереној пастви. По завршетку свете Литургије Владика је доделио Архијерејску грамату признања ОШ „Милош Обреновић“ из Аранђеловца и Архијерејску грамату захвалности Снежани Петровић, вероучитељу ове школе, као и Орден Војда Карађорђа Бориславу Лазаревићу, председнику Црквеног одбора Врбичке цркве.

Прослава овог великог јубилеја настављена је културно-уметничким програмом који је приређен у порти Врбичке цркве. Најпре је песник Добрица Ерић разгалио све присутне кроз њему својствено песничко изражавање, а потом је историчар уметности Тања Вићентић укратко изнела историјат Врбичке цркве. Уследио је драмски приказ „Од Врбике до Аранђеловца“ у извођењу глумаца Народног позоришта у Београду Лепомира Ивковића и Миленка Павлова, као и дирљива монодрама на текст Владике Николаја коју је извео глумац Мирко Бабић. Програм је употпуњен играма пионирског и првог ансамбла КУД-а „Абрашевић“ из Аранђеловца.

Након једночасовног програма, славље је настављено заједничком трпезом љубави која је организована у ресторани „Краљица“ у Аранђеловцу.

Александар Миловановић, јереј

ЦЕЛОВЕЧЕРЊИ КОНЦЕРТ ЦРКВЕНОГ ХОРА СВЕТИ ДИМИТРИЈЕ

У Лазаревцу, 8. новембра, на дан храмовне славе Светог великомученика Димитрија, одржан је целовечерњи концерт црквеног хора „Свети Димитрије“.

„Певам Богу, певам роду, певам љубави“, слоган је под којим је црквени хор „Свети Димитрије“, пред препуном салом лазаревачког Центра за културу, обележио десет година постојања и рада. Овај хор већ пуну деценију стара се за благољепије и торжественост литургијских сабрања у лазаревачком храму, али и у храмовима широм нашег намесништва.

Чланови хора представили су се публици на Смотрама православних хорова Епархије шумадијске и имали запажену улогу у програмима обележавања градске славе Видовдана, као и у Данима Колубарске битке. Јубиларни концерт је био ретроспектива досадашњег рада хора, састављеног углавном од аматера. Вођа хора, јереј Владимир Стојковић, позвао је све којима су црквено појање и етно музика блиски да се прикључе хору како би још дуго певали у славу Божију, у славу роду и у част Љубави.

ПРАЗНИК СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВЦУ

Наша помесна Црква прославила је 8. новембра празник Светог великомученика Димитрија Мироточивог, светитеља који је својом мученичком смрћу посведочио веру у Христа и неустрашивог војника Христовог.

Празнично бденије служили су крагујевачки свештеници, а појањем за певницом зналачки је руководио Немања Старовлах.

После свечаног бденија организована је донаторска вечера, на коју се одазвало 86 особа и том приликом је сакупљено

је 226.000 динара. Сакупљена средства биће утрошена за грађевинске радове.

Свечаност је настављена литургијским сабрањем хришћана, јединством вере и љубави али и јединством у Светом причешћу – „заједничкој Чаши“.

Свету архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јован, са свештеницима шумадијске епархије. Литургију су улепшала бројна дечица својим певањем.

Обративши се окупљеним верницима, Епископ Јован је истакао да је човек немоћан у духовном развоју уколико не победи себе. Свети Димитрије кога прослављамо је био пример ове хришћанске победе. Он је био саткан од молитве али и од љубави. Све што је имао није сматрао за своје. Сву своју имовину је поделио сиротињи.

Ако човек има Бога у себи има све. Онда има мир, а има и љубав и не мери своју жртву. Ко нема Бога уместо љубави има мржњу. Сваки човек који има Бога је апостол љубави. О тој љубави сведочи Свети Димитрије.

После Литургије, су сви били позвани да остану испред храма и да се послуже храном и пићем које су припремили хришћани наше парохије.

Неизмерну захвалност као Црква дугујемо најпре нашем ктитору брату Новици, затим, браћи и сестрама у Црквеном Одбору, пекари „Сара“, као и свима који су се на било који начин потрудили око организације храмовне славе.

Небојша Ракић, протонамесник

МЛАДЕНОВАЧКА ЦРКВА У АКТИВНОЈ БОРБИ ПРОТИВ НАРКОМАНИЈЕ

Дана 14. новембра, када наша Црква слави Свете бесребренике Козму и Дамјана у парохјском дому храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског и администратора жичког Г. Јована, организована је Духовна трибина на којој су говорили чланови заједнице „Земља живих“ у Брајковцу код Лазаревца, протојереј-ставрофор Александар Новаковић, који је на челу заједнице, монах Јосиф из манастира Светог Георгија, Ћелије код Лазаревца, који је годинама укључен у овај пројекат и штићеници заједнице: Срђан Репић (36 година) и Вук Маркићевић (17 година).

Организовање ове трибине у потпуности је преузело братство храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу.

На самом почетку отац Жељко Ивковић је поздравио присутне и захвалио се гостима не само на њиховом значајном раду у борби против болести зависности, већ и на ангажовању у свеукупној мисији Цркве. Први је говорио отац Александар, који је присуствне, међу којима је било највише средњошколаца и старијих основаца, упознао са историјатом брајковачке заједнице и животом штићеника у „Земљи живих“. Потом су говорили штићеници Срђан и Вук. Њихова излагања су оставила највећи утисак на

присутну омладину, јер су млади Младеновчани пред собом имали личности које се могу срести само у романима Достојевског: искрене покајнике, који су, пошто су одбацили боголикоост и упали у зависност, успели уз Божију помоћ и својом слободном вољом да се уздигну из блата свакодневних греха и постану истински сведоци Васкрслог Господа.

У другом делу вечери, присутни су постављали питања, тако да се развио отворен дијалог између гостију и публике. Младима је посебно било важно да се нагласи и објасни важност смисла, пошто су штићеници недостатак смисла навели као основни разлог уласка у наркоманију. Као закључну реч ове Духовне трибине, отац Жељко Ивковић је рекао да она показује да ови сусрети младеновачке Цркве имају велики значај и да ће се са њима наставити током јесени.

Марко Јефтић, ђакон

ЂУРЂИЦ, КРСНО ИМЕ ВЛАДИКЕ ЈОВАНА ШУМАДИЈСКОГ

У суботу, 16. новембра, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц. На навечерје празника, након богослужења, у епископској резиденцији надлежни парох отац Срећко Зечевић осветио је славску водицу.

Честитајући славу Владике, отац Срећко је рекао: „Преосвећени Владико! Једна од најмудријих жена у роду српском, Исидора од рода Секулића, у једној својој молитви између осталог каже: *Исусе добри, скини знак мога недостојанства међу ближњима, сроди ме са сваким, дај ми завичај свугде, пресеци сложене и теретне односе моје међу људима*. Исидора чудесна, та монахиња српског слова

и књижевности, без монашке ризе на себи, као да је речи ове молитве кројила баш по мери оног крста Христовог којег Епископ носи на свом рамену и проноси кроз све стазе у свом архипастирствовању. Нека Вам Господ, вечни дародавац свих добара, молитвама Светог Георгија, тог чудесног витеза вере Христове, све ово подари. Остало је Господ већ наменио. Нека Вам је Преосвећени Владико, срећна Крсна слава, на многаја лjeta!“

Сутрадан, на дан своје крсне славе, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске и жичке. По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј-ставрофор др Зоран Крстић. После заамвоне молитве, игуман манастира Студенице Тихон, благословио је и осветио славско жито и славски колач.

Сабрање је настављено у новој резиденцији Шумадијске епархије, где је уприличен пријем за свештенство и верни народ. Свечани славски ручак приређен је у поподневним сатима. Између мноштва свештенства, монаштва и верног народа, гости на владичиној слави били су и: Епископ врањски Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игњатије, Епископ рашко-призренски Г. Теодосије, Епископ крушевачки Г. Давид, директор Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама др Милета Радојевић, градоначелник Крагујевца Верољуб Стефановић, потпредседник Епархијског савета Радиша Пљакић и многи други угледни гости.

На предлог Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, Свети архијерејски Синод одликовао је орденом Деспота Стефана Лазаревића, за заслуге у промовисању културних и верских вредности, песника Добрицу Ерића, орденом Светог Саве другог реда глумца Мирка Бабића, и орденом Светог Саве другог реда Верољуба Стевановића, градоначелника града Крагујевца.

Срећко Зечевић, јереј

ЛИТУРГИЈА У РУДОВЦИМА

У недељу, 17. новембра, када Црква прославља Преподобног Јоаникија Великог и Свештенмученика Никандра, Његово Преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски и Администратор епархије жичке, служио је Свету

Архијерејску Литургију у храму Вазнесења Господњег, у Рудовцима. Епископу је саслуживало свештенство колубарско-посавског намесништва и гост из епархије жичке, јереј Небојша Дабић. Чланови хора „Свети Димитрије“ из Лазаревца и овога пута старали су се за благољепије литургијског сабрања.

Свечаности сабрања око Првојерарха шумадијског, допринело је рукоположење у ђаконски чин, Марка Аћимовића, дипломираног теолога и вероучитеља колубарско-посавског намесништва.

По доласку Владика Јован освештао је мозаик Живоносни источник, урађен на чесми у порти рудовачког храма. Овај мозаик рад је младог уметника из Лазаревца Страхине Ђорђевића, студента Академије СПЦ за уметности и конзервацију.

Протумачивши јеванђелску причу „О сејачу и семену“, Епископ Јован је рекао да је ово прича о томе шта заправо јесте човек и да је у њој сабрана и целокупна историја хришћанства. Она показује да је овај свет њива Божија, по којој се сеје непропадљиво семе, Реч Божија. Њива по којој се сеје је и наше срце. Ако је њива неприпремљена, неузорана, ненегована, може ли семе на њој да никне и расте? Може ли семе да никне на камену? Може ли добро семе да расте у трњу? Ако је наше срце камено, хладно и тамно, може ли у њему да клија и расте Реч Божија и да пребива Царство Божије? А када у срцу није Реч Божија, Љубав и Бог, онда је срце сместиште непомјаника и мржње. Зато нас ово Јеванђеље опомиње да припремимо срце и душу своју да се у њих засеје Реч Божија. А Реч Божија је Сила Божија, Љубав, Праштање, Саосећање, Снага која носи човека и приводи га у своју праву домовину Царство Небеско.

Подсећајући новорукоположеног ђакону да је Литургија највећа радост која нам већ сада и овде открива Небеско Царство и најузвишеније дело које човек на земљи може да учини, Владика Јован је рекао да сам Дух Свети даје силу смртном човеку за вршење свештеничке службе. Са овом службом ништа на земљи се не може упоредити. Али они који је служе морају бити свесни величине дара који су добили и одговорности коју она носи. Анђeosки живот, живот по речи Божијој, живот по благодати крштења и благодати свештенства, страх Господњи као почетак мудрости, залог су достојног обављања ове службе. Овакав живот залог је умножења благодати која се излива на онога који се рукополаже и која немоћи људске исцељује. Но, благодат може и да одступи од човека, ако он живи нечасним и нехришћанским животом. Немарност и лењост такође односе благодат од човека. Стога је важно да посведочимо Христа кротошћу, смирењем, одрицањем, чистим срцем и да своје призивање не посрамимо.

Литургијско славље настављено је Трпезом Љубави, коју су окупљенима припремили старешина храма Вазнесења Господњег, јереј Родољуб Војиновић са верницима своје парохије и новорукоположени ђакон Марко Аћимовић.

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЋЕЛИЈАМА

У среду, 20. новембра, када Црква Божија прославља Светих тридесет три мученика у Мелитини и Преподобног Лазара, Његово преосвештенство Епископ шумадијски и администратор жички Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Ћелијама у храму манастира Светог великомученика Георгија и рукоположио у ђаконски чин, сабрата овог манастира, монаха Филотеја (Јовановића).

Епископу је саслуживало свештенство колубарско-посавског намесништва. На крају Литургије одслужен је помен војницима пострадалим у Колубарској битки и свим српским војницима пострадалим у одбрани своје земље и свог народа од Косовске битке до данашњих дана.

Од 28. октобра, по благослову Епископа шумадијског Г. Јована и Епископа јегарског Порфирија, у манастиру Светог великомученика Георгија у Ћелијама увећано је манастирско братство. Из манастира Ковиљ су подно Враче брда, у једини манастир на територији колубарско-посавског намесништва, прешли монаси Филотеј (Јовановић), Амон (Шиљић) и Јосиф (Арсеновић). Обнова и оживљавање колубарске светиње биће велики изазов за ново братство, нарочито у години прослављања стогодишњице Колубарске битке.

Преосвећени је у својој беседи подсетио окупљене вернике на значај љубави у животу хришћана. Љубав чини наш живот лепшим, она подиже децу, ствара права пријатељства. Заједно са вером, љубав и оно што је немогуће чини могућим. Ко задобије Љубав, задобио је Бога, он је блажен, радостан и смирен. Бог је Љубав и зато свако ко се отуђи од љубави отуђио се од Бога. Љубав је дошљак на овај свет. Њу је оваплоћењем својим нама подарио Бог, научивши нас тако милосрђу и праштању.

Обративши се новорукоположеном ђакону Филотеју, Владика Јован је нагласио да се сва дела која људи чине не

могу се упоредити са Светом Литургијом, јер Литургија своди Бога на земљу. Пожелевши му да благодат коју данас прима остане на њему до краја живота, преосвећени Владика га упозорава да мора бити дубоко свестан Тајне коју је примио. Благодат треба стално умножавати и називати. У благодати се мора непрестано усавршавати. У супротном благодат човека напушта, али се истинским покајањем изнова враћа. Благодат Духа Светога остаје на човеку ако он живи у страху Господњем, страху који је почетак мудрости. Дар свештенства се не сме злоупотребити. Овај дар захтева да се човек одрекне себе и да узме на себе крст Господњи. Тај крст се мора носити у смирењу и погнуте главе. То је служба служења другоме и кроз другога самоме Богу.

Љубазношћу пароха петчанског протојереја Војислава Одавића и братства манастира Светог великомученика Георгија организована је трпеза љубави за окупљене вернике.

ПРЕДАВАЊЕ У ПАРОХИЈСКОМ ДОМУ ХРАМА СВЕТЕ ПЕТКЕ У ПЕТКИ

У понедељак, 25. новембра, по благослову Његовог преосвештенства Епископа шумадијског и администратора жичког Г. Јована, одржано је предавање у парохијском дому храма Свете Петке у Петки, на тему „Историја српске писмености“.

Предавање је организовала парохија петчанска у сарадњи са Саветом месне заједнице „Петка“ и ПДР ДОО „Колубара“ на челу са Бранком Миливојевићем.

Предавач и гост парохије петчанске био је академик др Јован Деретић, а окупљене вернике на почетку предавања поздравио је свештеник Војислав Одавић.

Један од циљева ове веома посећене трибине била је одбрана нашег писма као обележја наше националне културе. Годишња уназад ћирилица је из политичких и верских разлога потискивана и стављана у други план, иза латинице. Предавање је било прилика да се подсетимо историјског развоја ћирилице и њеног значаја у уобличавању нашег националног идентитета. Наше писмо – ћирилица, благо је које морамо предати будућим покољењима, био је закључак овог скупа.

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР МИЛЕНКО ДИДИЋ

Ја сам васкрсење и живот, који верује у мене ако и умре, живеће. И сваки који живи и верује у мене неће умрети вавјек (Јн 11, 25-26).

У понедељак 7. октобра 2013. године, на дан Свете првомученице Текле и великих српских светитеља: Преподобног Симона монаха, Светог краља Владислава и Преподобног Давида српског, у раним јутарњим часовима, упокојио се у Господу служитељ Божији протојереј ставрофор Миленко Дидић, пензионисани парох сопотски.

Прота Миленко је рођен 26. јула 1950. године у Обрежу код Варварина. Петоразредну богословију Светог Арсенија Сремца у Сремским Карловцима завршио је 1971. године. Након одслужења војног рока, бива рукоположен у чин ђакон 14. а у чин свештеника 15. септембра 1972. године од стране преосвећеног Епископа шумадијског Господина Валеријана. По рукоположењу постављен је за пароха орашачког у Орашцу, где је службовао до 1978. године, када прелази у Аранђеловац, у Буковичку цркву. На парохији буковичкој свештеник Миленко Дидић остаје све до 2003. године. Од тада па до одласка у пензију, септембра 2012. године прота Миленко служио је Цркви Божијој у Сопоту као други парох сопотски.

пастирске службе био је постављен за Архиепископског намесника орашачког и ову одговорну функцију је обављао све до 2003. године. За то време обновљен је

манастир Никоље рудничко, подигнуте цркве у Даросави и Гарашима, као и парохијски дом са црквеном салом у буковичкој цркви. Такође, основан је црквени хор „Растко“ при Буковичкој цркви, који је годинама улепшавао света богослужења појањем у славу Божију.

У уторак 8. октобра тело упокојеног протојереја ставрофора Миленка Дидића пренето је из Београда, где се упокојио, у Буковичку цркву у Аранђеловцу. У Среду 9. октобра свештеници Архиепископског намесништва орашачког, на челу са архиепископским намесником протојерејем ставрофором Мићом Ћирковићем, служили су Свету заупокојену Литургију, током које се садашњи намесник орашачки би-

раним речима опростио од свог претходника. Од завршетка свете Евхаристије па до почетка опела, свештеници су читали јеванђеља и псалме над упокојеним саслужитељем.

Опело проти Миленку служио је Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање 23 свештеника Епархије шумадијске и старешине Саборне цркве у Београду, протојереја ставрофора Петра Лукића. У току опела од проте Миленка се опростио и Владика шумадијски Јован, нагласивши узвишеност, али и тежину и одговорност свештеничке службе, као и веру и покајање које је упокојени прота имао и којима је живео.

Од Проте Миленка су се, уз Владика Јована и сабраног свештенства, опростили супруга Мирјана, кћерке Светлана и Биљана, унуци Филип, Павле, Марко и унука Јована, али и многобројни парохијани из Аранђеловца, Буковика и Сопота којима је он остао у лепом сећању.

Нека остане и међу нама заувек у молитвама и сећању, а ми се молимо да, по речима Владике Јована, он буде уписан у Књигу живота Господа нашега!

Вјечнаја памјат!

Александар Миловановић, јереј

Током четрдесет година пастирске службе, у различитим приликама и многим искушењима, прота Миленко је оставио дубок траг на парохијама и међу народом коме је служио. Врло рано, са свега 9 година

Слава Богословије у Крагујевцу

НА ТРАГУ ЗЛАТОУСТОВОГ УЧЕЊА

Сви богослужбени и остали свечарски догађаји, који су се у Богословији Светог Јована Златоустога одигравали током дана када је прослављан патрон и заштитник ове школе, имали су за циљ да се спасоносна наука Златоустова актуелизује, односно да садржајем богословља овог светитеља буду на што очигледнији начин упознати полазници Богословије и многобројни гости. Централни догађаји била су богослужења која је предводио Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, и то свечано празнично бденије 25. новембра, Литургије на сам дан славе и сутрадан, 27. новембра, када је служен и парастос упокојеним ктиторима училишта. Епи-

скоп Господин Јован током Литургија рукоположио је нове свештенослужитеље, на славској Литургији у чин презвитера рукоположен је ђакон Светосавске цркве у Крагујевцу Иван Антонијевић, док је други дан славе ђакон из Лазаревца Марко Аћимовић уведен у ред свештеника, а Ивица Камберовић из Јагодине рукоположен је у ђаконски чин. Током сваког од ових рукоположења, поред саме узвишености ове Свете тајне, осећало се присуство учења Светог Јована Златоустог, јер су поуке које је новим посленицима на њиви Господње упућивао Преосвећени Владика Јован садржале и оно што је о благодати свештенства изговорио и написао велики антиохијски светитељ и патријарх цариградски, земаљски анђео и небески човек, како се велича у црквеним песмама.

И проповод Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована након прочитаног Јеванђеља на славској Литургији била је већим делом посвећена Златоустовој личности и делу: „Због чега ми у Цркви и у овом училишту тако узвишено прослављамо овог Божијег угодника и светитеља? Првенствено, прослављамо га због његовог светог живота, што је речима и делима прославио нашег Створитеља и Спаситеља. Прослављамо га због мудрости, подвига и силе речи које су красиле овог великог Учитеља Цркве Христове. Не могу се наћи речи да се објасни по којем је то свом учењу, односно када је овај светитељ био већи и актуелнији, да ли у време живота, да ли после телесне смрти, или дан данас? Ако хоћемо да отворимо било која врата сазнања, било о Богу, о Светој Тројици, било о човеку и тајни овога и онога света, не може се то учинити без Златоусто-

ве мудрости и његових списа. Знамо да овај светитељ стоји на размеђу епоха, на граници између старог, античког доба и новог хришћанског, које је пленило свежином, полетом, осећањем слободе. То осећање новине хришћанског живота није могло ништа да помути у историји Цркве Христове, па ни расколи и јереси.

Данас, када се сувише лако говори о постхришћанском свету, о постхришћанској Европи, када се хришћанство, а посебно православље оптужује за много штошта, Златоусти је животнији него икада. Уствари, никада није било временских периода, а верујемо да их неће ни бити, у којима овај пастир Божији није био узор многим.

Драги ученици, који сте под Златоустовом заштитом, трудите се да вам он буде узор, трудите се да вам све што овде по богопознању научите, помогне да имате врлине Светог Јована Златоустог. А његова највећа врлина је била љубав, затим милосрђе, милостивост, осећајност. То је оно што треба да краси сваког од нас. Стичући знање, морате да стичете и љубав према Богу и према човеку и да се увек сећате оних дивних речи Светог апостола Павла – знање надима а љубав изграђује. Изграђујте своју мудрост, Богом дану мудрост, и водите рачуна да вам та мудрост не претегне у сујету, гордост, у саможивост, него са мудрошћу да гајите и у себи васпитавате доброту, по оној речи

Господњој – будите мудри као змије, а безазлени као голубови. Мудрост без добротe човека може да одведе у злобу. Опет, доброта без мудрости човека зна да одведе у глупост.

Ако будете имали Бога у себи и стално се сећали Божанских наука које овде изучавате, онда – не бојте се. Будите одани Цркви својој, чувајте Цркву своју да би она сачувала вас. Молите се Светом Јовану Златоустом да вам просветли разум, срце и душу. Само оно што је спасоносно, оно што је на корист спасењу наших душа и оно што је на добро и корист Цркве – остварујте, пре свега његовим молитвама. Он је ту, само му се моли-те и осетићете, децо моја, његово покровитељство. А Свети Јован Златоусти ће се молити за вас. Како да се не моли за вас који се у овом училишту спремате да budete свештенослужитељи, да проникнете у тајну свештенства и тајну Цркве о којима је тако много писао и говорио и оставио драгоцен спомен Свети Јован Златоусти.“

Након резања славског колача, домаћини и гости су се сабрали за славском трпезом љубави. Међу гостима су били ученици и наставници сестринских богословија из Београда, Сремских Карловаца, Призрена, Цетиња и Фоче, Милета Радојевић, директор Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама Владе Републике Србије, представници политичког и културног живота Крагујевца, Радиша Пљакић, потпредседник Епархијског савета, добротворка Богословије Вера Пантовић, свештенство и монаштво Шумадијске епархије, некадашњи ученици... Нарочито су поздрављени драги сатрудници на изучавању науке која спасава из Призренске богословије, који су и овом приликом сведочили о љубави, преданости, радости, али и жртвовању неопходним да би сведочанство о делима Божијим опадало свуда и у сваком времену. Пригодним речима, током свечаног ручка славу је честитао Милета Радојевић, истичући да је очигледно да сви видови црквеног живота у Шумадијској епархији и Крагујевачкој богословији из године у годину напредују на корист народа.

Са ученицима и наставницима крагујевачке Богословије, Светог Јована Златоустог као свог заштитника, прославили су и запослени у радио станици Шумадијске епархије *Радио Златоусти*. Након Литургије другог дана славе, поводом два века од Његошевог и сто двадесет година од рођења Милоша Црњанског, предавање је одржао Негослав Јованчевић, професор Богословије Светог Јована Златоустог.

*Петар II Петровић Његош
(1813 – 1851)*

СВЕМОГУЋСТВО СВЕТОМ ТАЈНОМ ШАПТИ

Свемогућство светом тајном шапти

Само души пламена поете.

Све дивоте неба и небесах,

Све што цвјета лучам свештенијем,

Мирови ли ал умови били,

Све прелести смртне и бесмртне –

Што је скупа ово свеколико,

До општега оца поезија?

Званије је свештено поете,

Глас је његов неба влијаније,

Луча св`јетла руководитељ му,

Дијалект му величество Творца.

(Луча микрокозма)

РЕЧ О ЗНАЧАЈНИМ ЦРКВЕНИМ ГОДИШЊИЦАМА

Скупом у Владичанском двору у Крагујевцу, клир и верници Шумадијске епархије обележили су значајне црквене годишњице – хиљадуседамстогодишњицу доношења Миланског едикта и тридесет пет година од оснивања издавачке куће ове епархије и њеног часописа који су добили име по манастиру Каленићу. Посећеност је била врло запажена, дошли су свештеници и монаси из готово свих парохија и манастира, а и житељи Крагујевца показали су заинтересованост за ове теме.

Најпре је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован благословио и поздравио учеснике овог сусретања, истакавши како датуми који се обележавају имају изузетно позитиван утицај на развој црквеног живота. Пренео је утисак наше црквене јавности да књиге које објављује Издавачка установа *Каленић*, као и истоимени часопис, имају врло угледно место у Српској православној Цркви и да дају значајан допринос хришћанској мисији. Поменуо је да се за то највише дугује блаженопочившем епископу шумадијском др Сави (Вуковићу), који је на здравим и професионалним темељима 1978. године основао издавачку кућу и лист *Каленић*.

Светом цару Константину Великом и Миланском едикту, који је он донео 313. године, било је посвећено излагање *Милански едикт – опште и лично преображење* Владана Костадиновића, професора крагујевачке богословије Светог Јована Златоустог. Након што је предочио слику историјских односа у Римском царству почетком IV века са посебним освртом на верску политику римских царева, професор Костадиновић је своју реч о општем и личном преображењу као преумљењу, закључио следећим ставом:

„Преображење као преумљење, као пројава прослављеног човека био је процес који је на личном плану цара Константина трајао скоро четврт века. Када је реч о општем преображењу, и само друштво је пролазило кроз свој пут ка Тавору. Почело је са општом мржњом према свему што је хришћанско, да би током

трећег и четвртог века хришћанство постало синоним за страдање. Донело је ослобођење од нужности, ослобођење света од неминовности античке трагедије, слободу од смрти. Четврти век је за Цркву био век суда – кризе, али и прочишћења од наноса искушења повластица стечених Миланским едиктом. Резултат тога јесте опште преображење и настанак нове, хришћанске цивилизације која је са свим својим добрим и мање добрим особинама могла да буде со свету, корифеј светлости и сведок добре вести.“

Издавачка кућа Шумадијске епархије *Каленић*, односно њене књиге и истоимени часопис, више нису спорадичне појаве и покушај да се само потпомаже унапређење црквеног живота, већ су поставили институција на коју се рачуна као на прворазредну чињеницу у свим делатностима наше Епархије и помесне Цркве, нагласио је на почетку разговора о *Каленићу* модератор овог представљања Негослав Јованчевић, професор крагујевачке богословије и заменик главног и одговорног уредника листа *Каленића*.

Професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и ректор београдске богословије Светог Саве, професор др Драган Протић, протојереј ставрофор, подсетио је на значај старијих издања *Каленића*, посебно анализирајући велики допринос повратку нашег народа у Цркву, књига у издању *Каленића*, у којима су се налазили преводи професора београдског Богословског факултета др Емилијана Чарнића на савремени српски језик најважнијих канонских хришћанских књига, као и богослужбених текстова.

О једној од репрезентативнијих књига *Каленића* – *Споменици Такав нам архијереј требаше*, посвећеној двадесетогодишњици архијерејског служења и десетогодишњици предстојавања епископском катедром Шумадијске епархије Владике Господина Јована, која се појавила

током ове године, говорио је њен уредник протојереј ставрофор Саво Арсенијевић, нагласивши је да су одговорност, озбиљност и професионалност током рада на овом пројекту били најважнији: „Прва обавеза је била наћи праву меру. Није се смело пренаглити ни у једном правцу: ни додати, а ни одузети од онога што овом човеку припада. Да, управо га приказати као човека, а он то и јесте у правом смислу ове речи. Било је потребно сачувати достојанство Епископа Јована и образ нас који смо на овом делу радили. У самом почетку израде ове *Споменице* ни сам нисам знао како ће она изгледати, а ни моји сарадници и чланови Уређивачког одбора. Она је буквално клесана до задњег дана, до њеног крајњег изгледа.“

Препреке и тешкоће које су сналазиле издавачку делатност Шумадијске епархије у првим годинама, док је комунизам био владајућа друштвена и држав-

на идеологија, биле су тема излагања протојереја ставрофора Драгослава Степковића, првог главног и одговорног уредника листа *Каленић* и уредника многих књига. Драгоцено је било сведочанство како су се у то време издавачи црквене литературе морали довијати, па и надмудривати са представницима власти, да би неко драгоцено штиво за пастирску делатност Цркве угледало светлост дана. На једној страни су били богоборци, али је, хвала Богу, на другој страни било много

благочестивих хришћана који су помагали да Божија Реч путем каленићких издања стигне међу вернике.

Суштинске принципе актуелне уређивачке политике листа *Каленић* пренео је Негослав Јованчевић: часопис данас непосредно прати црквени живот у Шумадијској епархији, што значи да без икаквих идеолошких, па и програмских предзнака, пред читаоце износи дела Божија, по начелу који је јасно формулисао отац Георгије Флоровски да је теологија – изучавање дела Божијих.

Главни и одговорни уредник Издавачке установе *Каленић*, протојереј ставрофор др Зоран Крстић, професор Православног богословског факултета у Београду и ректор крагујевачке богословије Светог Јована Златоустог, истиче да је континуитет у издавачкој продукцији *Каленића* вредност која је обезбедила овој кући врло угледно место у црквеној публицистици. Поменуо је да су се међу првим пројектима нашле књиге тако еминентних теолога као што су А. Шмеман, Ј. Мајендорф, Т. Хопко... Што је најважније, тако важне књиге објављиване су пре тридесет, пре двадесет, пре десет година, али и данас. Међу драгоцена издања *Каленића* сврстао је и најновију библиотеку која објављује најбоље светске хришћанске романе, међу којима су и *Сенка Галилејца* Г. Тајсена, *Јован Дамаскин* Н. Агатонова и *Калиста* Ц. Х. Њумана. Овај пројекат, као и неке друге, суфинансира Канцеларија за сарадњу са црквама и верским заједницама Владе Републике Србије.

Учесници представљања издавачке делатности Шумадијске епархије у протеклих тридесет пет година на крају су чули и поруку оних који данас припремају књиге и часопис, да се ово дело остварује на корист целе црквене заједнице и због тога што све функционише по начелима хришћанске слободе, љубави, одговорности, разумевања...

35 ГОДИНА ИЗДАВАШТВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Позивамо Вас да учествујете у прослављању хиљадуседматогодишњице Миланског едикта и тридесет пет година постојања Каленића, издавачке куће Епархије шумадијске

Уторак 19. новембар 2013. године у 18:30 часова у свечаној сали Епархијског двора

Милански едикт – лично и опште преображење, излагање Владана Костадиновића, професора богословије
О издавачкој делатности у Епархији шумадијској, као и о издањима у 2013. години, говоре:

протојереј ставрофор проф. др Драган Протић, протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, протојереј ставрофор Драгослав Степковић, протојереј ставрофор Саво Арсенијевић, Негослав Јованчевић, професор богословије

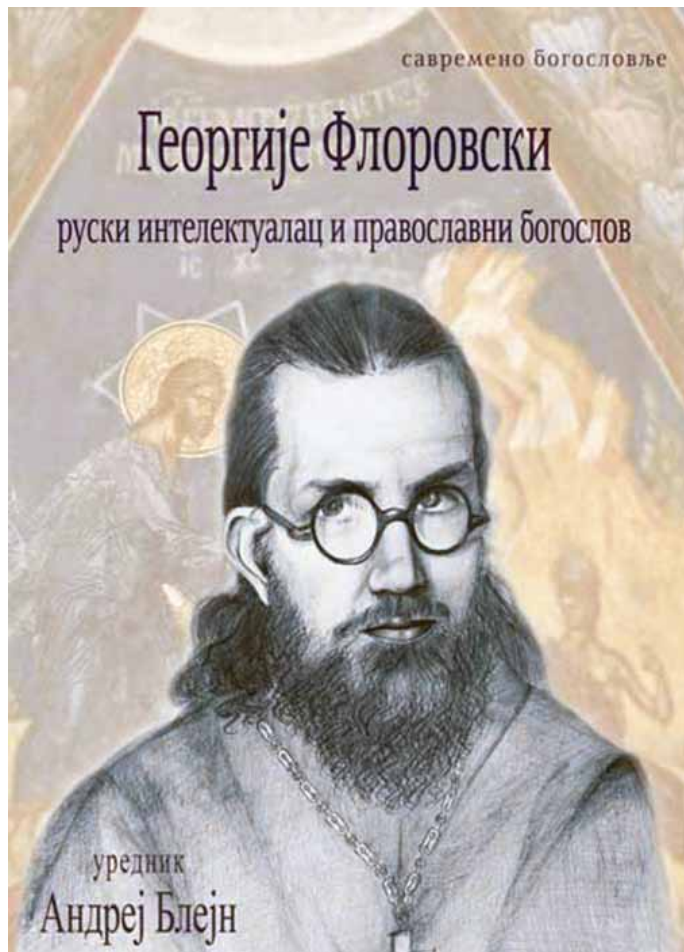
БОГОСЛОВЉЕ ГЕОРГИЈА ФЛОРОВСКОГ КАО ЖИВОТ У ИСТИНИ

Георгије Флоровски – руски интелектуалац и православни богослов, уредник Ендру Блејн, Истина, Београд – Шибеник, 2013, превод с енглеског Наташа Б. Колунџић и сестринство Тројеручице у Шибенику

Ова књига (*Georges Florovsky: Russian Intellectual, Orthodox Churchman*, ed. Andrew Blane, Crestwood, N. Y. St. Vladimir's Seminary Press, 1993) изашла је поводом стогодишњице од рођења оца Георгија Флоровског (1893-1979). Ендру Блејн (професор историје на америчким универзитетима и активиста организације Amnesty International) је још седамдесетих година XX века почео да пише животопис Флоровског и приказ његовог дела као руског интелектуалца и православног богослова, јер му је то омогућавала вишегодишња блискост са руским богословом, током боравка у Принстону, али је свој рад, којем је придодао и друге текстове, окончао, стицајем околности, тек пред крај прошлог столећа.

О томе како је настајала ова скица живота Георгија Флоровског, која је ближа „аутобиографији него биографији“, Е. Блејн каже: „Касније, када сам осетио да би успомене и сећања оца Георгија могле да буду занимљиве и другима који су познавали његов живот и рад, усудио сам се да га питам да ли би дозволио и помогао ми да припремим својеврсну 'скицу његовог живота', коју бих можда могао и да објавим. Након што је дао свој пристанак, почео сам мало систематичније да се распитујем о његовој прошлости и да све то детаљније забележим, истовремено се трудећи да не нарушим првенствено лични карактер мојих посета, али ни да природни ток наших свестраних разговора не сведем на пуко формално прикупљање података о његовом животу. Овај неформални контекст, као и његов поглед на свет јасно су одредили облик и садржај ове скице.“ Када имамо у виду овај став и „документарни“ стил који користи приређивач животописа, може се рећи да је већина оног што се односи на податке из живота, а још више на богословске и научне идеје, 'ауторизовано' од стране самог Флоровског. Блејн је имао увид у белешке из којих је проистекло такозвано завештање оца Георгија, изговорено вероватно 1978. године на прослави четрдесетогодишњице *Светог Владимира* у Њујорку. Тај његов 'теолошки тестамент' је заиста од великог значаја, тако да део преносимо овом приликом:

„Уживао сам у учењу. Уживао сам да будем *in statu pupolari* (у стању ученика – примедба преводиоца). Није ли највећа част бити ученик Јединог Владике Који је једини истински Учитељ? Нико у Цркви не може бити учитељ. Једини Учитељ јесте Христос. Па ипак, остало је много тога неурачуног. Написао сам мање него што сам био дужан да напишем, или вероватно мање него што сам могао да напишем. Сада је вероватно прекасно. Међутим, заиста се надам да ће ми бити дато време да запишем своје 'богословско завештање' и да будућим генерацијама пренесем своја најдубља интересовања.

То завештање ће се састојати из три главне тачке.

Прво, православна теологија мора бити *исторична*. Један истакнути британски теолог је недавно рекао: 'Хришћанство је свакодневни позив на изучавање Историје' (F. M. Powicke). Још један савремени научник указао је на следеће: 'Ми, хришћани, не верујемо у идеје, већ у Личност' (Dom Andger Venier), а та личност јесте наш возљубљени Господ и Спаситељ Исус Христос. Теологија није дијалектика појмова, већ исповедање вере. Наш Бог је Бог Који дела, Бог Који је делао у историји од стварања човека, Бог Који и сада дела у нашим животима, и Који ће делати док не дође као Судија да испита живе и мртве. Теологија је, дакле, изучавање дела Божијих.

Друго, проучавајући та Божија дела, суочавамо се са оним што је Герхард Кител умесно описао као 'саблазан особености'. Спасење је дошло 'од Јудејаца' и свету је проповедано на јелинском језику. Заиста, бити хришћанин у суштини значи бити Јелин, јер наш ауторитет заувек остаје јелинска књига – Нови Завет. Хришћанска благовест је једном за свагда формулисана у јелинским категоријама. То ни у ком смислу није била површна рецепција јелинства као таквог, већ пажљиво и подробно откривање јелинства. Древно је

морало да умре, али је ново још увек било јелинско – хришћанско јелинство наше догматике од Новог Завета до Светог Григорија Паламе и све до нашег времена. Лично сам одлучан да браним ову тезу, и то на два различита фронта: од закаснелог буђења јелинства, као и од свих покушаја да се догмати преформулишу у категорије савремене философије, било немачке, данске или француске (Хегел, Хајдегер, Кјеркегор, Бергсон, Тејар де Шарден), или у категорије наводно словенског менталитета. Сигурно да ова моја теза потребује прецизност и одређене примедбе, али то је за сада изван наше теме.

Треће, и последње, морамо да богословствујемо не ради задовољења наше интелектуалне знатижеље, ма како да је тај задатак оправдан, већ ради тога да бисмо имали живот у изобиљу, у Истини која, уствари није никакав систем идеја, већ Личност, и то управо Исус Христос. У том погледу, Свети оци могу бити једини истинити и поуздани водич.

То је програм. Управо сам се тим програмом руководио у свом богословском подвигу. Сада се једино надам да ће Господ примити макар и наше намере.“

Сећања која је Георгије Флоровски износио у последњој деценији свог живота, а Е. Блејн записивао као дискретан саговорник, подељена су у три дела, *У Русији (1893-1920)*, *У Европи (1920-1948)*, *У Америци (1948-1979)*. У *Додатку*, који одише личним тоном, приређивач описује његову свакодневицу и све оно што је волео и чиме се поносио, приказује дар који је Флоровског чинио непревазиђеним интелектуалцем и сведочи о значају који је у његовом животу имала супруга Ксенија Ивановна.

У књигу *Георгије Флоровски – руски интелектуалац и православни богослов* унета су и два есеја, односно критички осврти на дело оца Флоровског: Марк Риф /Marc Raeff, професор руских студија на Универзитету Колумбија/ *Искушења и расцепи: Георгије Флоровски као руски историчар* и Џорџ Х. Вилијамс /George Huntston Williams, професор теологије на Харварду/ *Неопатристичка синтеза Георгија Флоровског*.

Професор Вилијамс у закључку свог есеја врло разумљиво и сажето објашњава суштину често коришћеног појма неопатристичке синтезе Флоровског, односно његовог богословља: „Флоровски, логички релативиста, увек свестан несталности људског знања, није представио своју патристичку синтезу као богословску целину. Његова је теологија динамичке нецеловитости, подозрева према свим системима. Његова теологија је дубоко апофатичка, његова христологија је 'асиметрична', његова есхатологија је есхатолошка, његов екуменизам је дијалектички, његова етика егзистенцијалистичка, а политика – аполитична.“

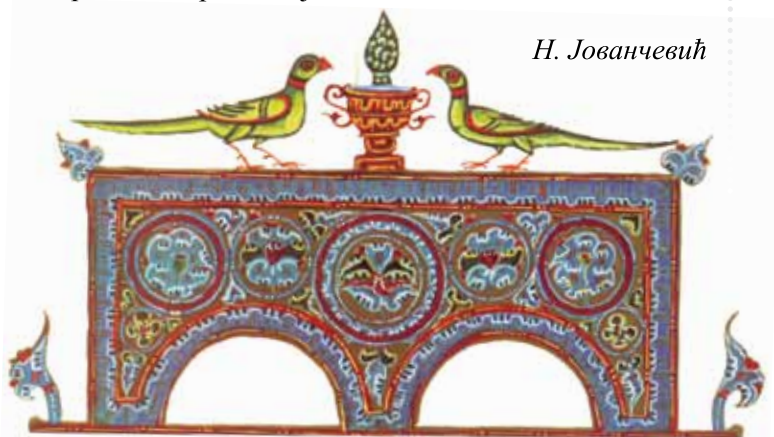
Последњи део овог животописа и аналитичког прегледа стваралаштва Георгија Флоровског, који је захтевао и највише труда уредника, доноси коначну библиографију његових радова. За похвалу је што наш издавач списак доноси у оригиналном облику, без преводилачких и уредничких интервенција. Можда овом приликом има смисла подсетити да Флоровски код нас спада у најпревођеније хришћанске писце свих епоха, па ће ова библиографија добро доћи да се многобројни текстови ваљано идентификују према оригиналу. Ина-

че, и Каленић је недавно објавио краћи одломак (*Супружници Флоровски*) из руског издања (превода) књиге о којој говоримо.

Хришћанске поделе су, и практично и теоријски, биле јака преокупација оца Георгија Флоровског, јер је много времена и енергије уложио ангажујући се у екуменском дијалогу (о чему Е. Блејн доста пише), а и многе његове расправе су посвећене овој теми. Види се да је дубоко, чак и болно, доживљавао многобројне манифестације хришћанског нејединства. Али, у будућност је гледао са поверењем, што се може закључити и из књиге *Георгије Флоровски – руски интелектуалац и православни богослов*, у којој су као доминантне истакнуте тестаментарне речи оца Флоровског: „Наравно да ћемо имати недаћа. Ипак будимо доброг расположења.“ „Наш хришћански бол је знак опоравка, опоравка који ће доћи од Господа.“

Н. Јованчевић

ИКОНА ИЗМЕЋУ ОТИСКА, СЛИКЕ И СЛОВА

У галерији „Фоаје“ Центра за културу у Младеновцу у периоду од 15. до 28. октобра била је постављена изложба икона малог формата Тодора Митровића, професора на предмету Иконопис на Академији СПЦ за уметност и конзервацију.

Изложба је практични део докторског уметничког пројекта на Факултету ликовних уметности (Универзитета уметности у Београду) са темом: *Икона – између отиска, слике и слова*. Представљено је 75 икона, формата приближно 20x15 cm. Експонати су поређани на уједначеном размаку, у висини очију, а представљају портретске иконе различитих светитеља. Ниједан лик се не понавља, осим Христовог, који је приказан на две (иконографски) различите иконе: на једној као Пантократор, а на другој као Мртви Христос у гробу (Ἀκρά Τάφεινσις; Πῆτα). Све иконе су израђене у некој од темпера техника, на класичном носиоцу за икону („укопана“ даска), уз специфичне промене у начину препарирања даске или у комбиновању различитих везива. Настајале су између 2008. и 2011. године.

Јоргос Кордис

ПРЕДСТАВЉАЊЕ НЕВИНОСТИ ИЗ РАЈА: СВЕТ ИКОНА ТОДОРА МИТРОВИЋА

Излагање икона у уметничкој галерији крије у себи опасност да оне изгубе своју сврху и смисао, осим уколико то није покушај да се помоћу икона обликује простор и да се промене његове димензије. Да сам простор галерије постане садржај, а не да садржава. Да се простор рашири и отвори, попримајући целовитост [καθολικότητα] храма, димензију Цркве. То је, међутим, тешко и сликар може да учини такав покушај само симболично. Може да тежи ка томе само као за смислом и значењем, имајући као једино оруђе своје иконе – њихову снагу или њихову слабост. Тодор Митровић се овом својом изложбом усуђује на такав тешки подухват. Тежи да у малом покаже велико и, штавише, жели да створи сликарски простор и време у којима учествује и посматрач као поштовалац његових икона. Митровићев простор и време представљају дистанцу између два лика или, боље рећи, два крајња стања једне Личности која је преобразила људску историју и дала јој нови смисао, односно Христа који се жртвује и Христа у слави. Између ове две димензије истовремено се и креће и стоји историја личности која је позвана да учествује у радости живота, који има смисла само као стање заједничарења [κοινωνίας]. Мученици, подвижници, песници, јерарси, покајани цареви, јуродиви и мудри у Христу. Реч је о низу личности које држе у времену тајну покајања, жртве и Васкрсења, односно тајну љубави и живота. Због тога овај низ Митровићевих икона не представља пуко низање уметничких представа [μονάδων], него икону живота као јединства и заједничарења.

Тешко је да неко направи изложбу од малих икона са насликаним појединачним ликовима. Да оствари уметнички смисао само са ликовима светих, а да се не изгуби у концептуалном минимализму и интелектуалним маглинама. Тешко је да се пренесе на посматрача осећај величанства заједничарења личности, који даје смисао љубави и животу и чини га истинском радошћу. Тодор то постиже, тако да његова изложба представља препоруку која превазилази стан-

дардне изложбе икона. Он успева да непосредношћу, пуноћом и естетском чистоћом понуди икону Цркве као заједницу личности. Не губи се у детаљима, који би помрачили суштинску особеност иконе, а која јесте заједница и учешће [μέθεξις] свега у Христу, који све сједињује и све оживљава у Својој заједници.

Мале иконе, хармонија [κοσμήματα] која у својој малешности описује светитеље као истинске личности. Једноставно, непосредно и природно. Свете, који отворених очију посматрају нову твар и радују се, без сентиментализма и непотребног лиризма. Тодорови светитељи су као деца коју је Христос поменуо као узор какви треба да постанемо да бисмо учествовали у Царству Небеском. Одбацили су све што је сувишно, све што је непотребно на њиховом путу и као сиромашни богаташи стоје очишћени у збору светих, задобијајући смисао [λόγος] свог постојања од два Христових „лика“ који показују пут који историја треба да

(Текст из каталога изложбе)

ЦРКВЕНИ ХОР ОПЛЕНАЦ НА ФЕСТИВАЛУ “ДРЖАВНИ ГЛАС” У МИНСКУ

После недељне Литургије, 20. октобра, упутили смо се натраг у Србију испуњени најлепшим осећањима, испраћени уз мноштво поклона, не жалећи што смо превалили толики пут. Ово ће бити нешто што ћемо сви памтити целог свог живота знајући да се тамо негде далеко у Белорусији, 1650 км од наше Тополе, дивне монахиње манастира Свете Јелисавете моле за нас.

СПАШАВЊЕ МОШТИЈУ СВЕТИХ СРБА 1942. ГОДИНЕ И МИСИЈА ПРОФЕСОРА РАДОСЛАВА ГРУЈИЋА

О погрому који је Независна држава Хрватска током Другог светског рата спровела према српском народу и Српској православној Цркви, односно њеним верницима, свештенству, манастирима, црквама и материјалним културним добрима, наша историографија је оставила меродавна сведочанства. Трагичне догађаје из овог периода додатно осветљава чланак Александра Стојановића (Институт за новију историју Србије) објављен у часопису Токови историје (1/2012) под насловом *Радослав Грујић о преносу моштију српских светитеља априла 1942. године из НДХ у окупирану Србију*. Највреднији део ове расправе јесте интегрално објављен извештај професора Радослава Грујића (1878-1995), угледног и врло заслужног свештеника наше Цркве и научног радника на многим пољима, о сопственом ангажовању у мисији током које је из разрушених фрушкогорских манастира од стране припадника усташке војске, пренео у окупирани Београд мошти Светог кнеза Лазара, Светог цара Уроша и Светог Стефана Штиљановића. Извештај који се чува у Војном архиву (Недићева архива, 35-53/1-2), Радослав Грујић упућује Министарству просвете и вера владе Милана Недића, која је формално посредовала у овој акцији, мада су иницијатива и реализација били дело људи из саме Цркве и тадашњих угледних интелектуалаца, пре свих самог Грујића и др Миодрага Грбића, кустоса Музеја кнеза Павла.

Овом приликом преносимо Грујићев извештај у оригиналном облику, наглашавајући да поменути чланак А. Стојановића доноси још неке драгоцене податке за историју СПЦ у време немачке окупације. Изостављена су Стојановићева појашњења појединих делова извештаја, која се претежно односе на размере страдања фрушкогорских манастира током Другог светског рата.

„На основу Вашег решења М. П. Опште одељ. Исп. 5771 од 11. априла 1942. године, отпутовао сам за Земун аутомобилом, који Вам је Српска влада ставила на расположење, у понедељак 13 о. м., у 7 ч. ујутро, са г. др. Миодрагом Грбићем, кустосом музеја Кнеза Павла и госп. др. Ј. А. баруном Рајсвиц, немачким ратним управним саветником. У Земуну смо се, око 8. и по ч. у хотел Централ, састали са мајором Владимиром Рогоз, хрватским часником за везу, при опуномоћеном командујућем генералу заповеднику у Србији. По свршеним формалностима кренули смо сви око 9 ч., за Фрушку Гору у два аутомобила и са једним камионом, који нам је стављен на расположење од немачких војних власти за пренос моштију српских светитеља.

У Руму смо стигли око 11 ч. Тамо су нас, пред хрватским војним „Попунидбеном заповједнишвом“, по налогу Вуковског-сремског великог жупана др Еликера, дочекали чланови хрватске комисије гг. Андрес Арис, председник среског суда, др. Франц Кох, срески лекар, и Иван Крститељ Баретић, гимназиски професор. Пошто смо утврдили план даљег нашег заједничког путовања у Фрушку Гору и добили уверење, да су хрватске и немачке војне снаге осигурале нам слободан и безбедан приступ у потребне нам манастире, кренули смо сви око 11 и по ч. за Митровицу, где смо стигли нешто после 12 ч. Тамо нас је дочекао митровички срески начелник г. Жежић, са комесаром манастира Шишатовца г. Дитрихом. Од њих смо дефинитивно обавештени – о чему смо још и у Београду слушали – да свете мошти кнеза Стевана Штиљановића у манастиру Шишатовцу леже без ковчега у манастирској цркви, на месту на коме су раније у ковчегу биле. Стога смо одмах отишли код г. Клича, продавца мртвачких ковчега, и за осам стотина педесет куна купили један пристојан и ако сасвим једноставан ковчег од чамових дасака, снабдели га дрвеним струготинама, потребним за паковање, и понели га собом у камиону за Шишатовца.

Из Митровице кренули смо за манастир Шишатовца око 12 и по ч., а стигли смо тамо после 14 ч. Пред манастирском капијом дочекали су нас хрватске усташе, домобранци и оружници, са деловима немачких трупа састављених од домаћих Немаца. Представници те војске и жандармерије известиле су нашега пратиоца госп. Рогоза, хрватског часника за везу, да су сви путеви око манастира војнички осигурани и да мирно можемо свој задатак у манастиру извршити. Комесар госп. Дитрих отворио нам је цркву и одвео нас пред престону икону Христа Спаситеља, под којом је лежало свето тело кнеза Стефана Штиљановића, обавијено покривачима, којима је било прекривено и раније док је лежало у ковчегу, богато украшеном сребрним орнаментисаним и позлаћеним оковом и медаљонима петице светитеља у емајлу. Тај ковчег, као и све дру-

ге драгоцености манастирске, однело је, још прошлог лета, нарочито поверенство изаслато од хрватске владе у Загребу, под вођством госп. Владимира Ткалчића, директора музеја за уметност и уметнички обрт. Том приликом скинута је са главе светитељеве и однешена сребрна круна, као и друге драгоцености којима је било украшено светитељево тело; па је, приликом скидања драгоценог прстена са леве руке, мало задрерана и оштећена осушена кожа на прсту до малог светитељевог прста. За однешене предмете из цркве, ризнице и ћелија манастирских првенствено хрватске владе издало је решење, које нам је показало манастирски комесар госп. Дитрих, али нисмо имали могућности да га препишемо.

Пошто смо утврдили, на основу ранијих описа и фотографија да су поменуте мошти заиста светог Кнеза Стефана Штиљановића, потписани је са госп. кустосом др. Грбићем и шофером Љуб. Антоновићем, као јединим присутним Србима, пажљиво подигао свето тело и сместио га у нови ковчег, донешен из Митровице, добро га осигурали остацима старих покривача и црквеног одјејанија, да се у ковчегу не би помицало и изложило ломљењу, па су онда заклопили и клинцима учврстили поклопац за ковчег и пренели га у немачки камион за транспорт.

По овако обављеном нашем послу, ушао сам са осталима у олтар, где сам уочио, да су и са светог престола и са жртвеника однешени сви најпотребнији предмети за богослужење, као што су антиминс, јеванђеља, путири и т.д. без којих се не могу обављати литургиска богослужења. Затим сам замолио, да нам покажу ризницу, библиотеку и манастирске ћелије, те сам том приликом констатовао: да је ризница сва, до последњег комада испражњена, а библиотека у главном, остала на своме месту, али су ормани отворени и остављени на милост и немилост увиђавности и интересу комесаровом. Када сам у библиотеци очима прелетео редове књига и тражио да по корицама бар приближно установим да ли се тамо још налази у науци чувени Шишатовачки апостол, писан у Ждрелу код Пећи 1324, у доба Стевана Дечанског, као и други бројни рукописи од XIV до XVIII века и неки инкунабули, за које сам знао да су се налазили у тој библиотеци, пришао ми је хрватски официр за везу госп. Рогоз и пред свима присутнима љубазно ме понудио речима: „Изволите, госн. професоре, узети коју књигу за успомену!“ Нисам смео да се издам ни једним гестом, да знам колико се драгоцено културно благо наше налази у тој библиотеци, па сам се љубазно госп. мајору само захвалио на пажњи и нагласио му са пар речи: „да би за опште научне интересе велика штета била када би из те збирке појединци односили књиге које имају чисто научну вредност, а доцније, у вези с тим, замолио сам га у четири ока, да комесару даде наређење да библиотечни ормани имају свагда бити закључани и да ником не да ни једну књигу из њих износити. Он је то, бар на изглед, врло приправно примио и преда мном издао комесару наређење у том смислу.“

Покућство у ћелијама манастирским, у којима сада живи комесар Дитрих са својом многобројном породицом није још развучено, већ је како на први поглед из-

гледа, бар у главном, очувано и одржава се доста уредно; што није случај у остала два манастира, која смо посетили доцније, где су Хрвати комесари и где чешће свраћају, коначе и живе усташе и остали делови хрватске и немачке војске, који се шаљу у Фрушку Гору у потеру за устаницима или четницима, како их Хрвати називају, по околним шумама.

Око 15 ч. кренули смо из Шишатовца и преко Митровице, око 16 ч. стигли у манастир Јазак. Ту нас је, на сличан начин, као и у Шишатовцу дочекала хрватска и немачка војска. Комесар у Јаску је један похрваћени Чех из Сремских Карловаца, Матија Шкребалек. Уз њега и његову породицу, налази се у манастиру и један руски јеромонах Кесарије Кољченко, пореклом од Харкова, који већ десетак година живи у том манастиру. Он је на Ускрс одржао сва прописна богослужења у манастирској цркви, сем литургије, пошто су и одавде однели све за то потребне предмете са светог престола и жртвеника, антиминсе, путире, јеванђеља и т.д. Остављене су само разне једноставно увезене, богослужбене књиге по певницама, али је опасност да и оне не буду развучене због корица у кожу увезених.

Свете мошти цара Уроша нашли смо у његовом старом ковчегу, обложеном црвеном чојом и зеленом сви-

лом, на старом месту, на узвишеном простору, под престолном иконом Исуса Христа. Али, када смо отворили ковчег, који смо нашли без локота, одмах нам је пала у очи немила слика разбацаних светитељевих костију у највећем нереду, јер је сигурно, скупоцени покривач са њих скинут и однешен, а испод њих је нечија рука вршљала тражећи, по својој прилици, тобоже неко скривено благо, па је том приликом испретуран и цео костур на коме није сачувана кожа, као код остала два српска светитеља кнеза Стевана Штиљановића и кнеза Лазара. Остала је, од вредносних предмета, само стара епископска митра, без драгоценог метала и веза, на светитељевој голој лобањи. Пошто смо идентификовали мошти цара Уроша, на сличан начин као и кнеза Стефана у Шишатовцу, затворили смо ковчег и пренели га у немачки камион за транспорт.

Овај манастир, који је последњих деценија врло лепо уредио био и снабдео новим намештајем архимандрит, потоњи сремски викарни епископ, покојни Валеријан Прибићевић, готово је потпуно опљачкан.

У 16 и по ч. отишли смо из манастира Јаска и стили у Руму око 17 и по ч. Ту сам замолио хрватског официра за везу г. Рогоза, да нам допусти да света тела цара Уроша и кнеза Стефана можемо сместити у румску саборну цркву, да не би морала ноћити у камиону под каквом шупом. Он нам је одмах, с пуном готовошћу, изашао у сусрет, те смо од породице комесара те цркве, једног румског Немца, по занимању ситара, добили црквене кључеве. Док је један од повереника хрватске државе, професор Баретић, ишао са мном комесаровој кући за црквене кључеве, дотле су војне власти наре-

диле да један вод домаћих немачких трупа ода почаст моштима српских светитеља и одржава стражу, крај њихових ковчега. Ковчеге смо у цркви сместили тако, да је цар Урош био под престолном иконом Христовом, а кнез Стефан под престолном иконом Богородичином. Сва унутрашњост румске саборне цркве налази се у потпуном реду.

За време преношења светих моштију из камиона у цркву и постављења страже дошли су у цркву многи Срби, а и Немци, па су Срби, преко мене, замолили да им се дозволи бар двадесетак минута да могу отстојати у цркви на молитви при ковчезима својих светитеља, али је хрватски официр за везу одговорио да то не може дозволити, те је народ наш, сузних очију, морао одмах да напусти цркву, а ја сам онима који су били у мојој непосредној близини дошапнуо, да ће им сав тај данашњи бол накнађен бити огромном радошћу приликом свечаног повратка српских светитеља у њихове фрушкогорске манастире... Пошто ми је хрватски официр за везу, бојник Рогоз, дозволио да кључеве од цркве преко ноћи могу задржати за себе, ја сам цркву закључао; а одређена почасна стража од домаћих немачких војника остала је пред црквом са обе стране улазних врата.

Кад сам у ноћи пошао на одмор у своју собу у хотелу Орао, дошао је за мном један Хрват и предао ми затворено једно писмо, па се одмах удаљио. Са стрепњом сам писмо отворио а са великом радошћу прочитао га, јер у њему сремски Срби, са необично снажним осећањима родољубља, захваљују свима који су допринели да се свете мошти српских фрушкогорских светитеља пренесу у „мајку Србију“ а сачувају од пропасти за боља покољења која за нама долазе и у своје време врате на своја стара места у Срем. Прилажем то писмо овом извештају као докуменат о ванредној националној свести и непоколебивој вери заробљених сремских Срба у лепшу и бољу будућност целог нашег народа...

Сутрадан, 14. о. м., у 7 ч. ујутро, цела српска и хрватска комисија, у пратњи заступника немачких окупаторских управних власти др. Рајсвица и хрв. официра за везу бојника Рогоза, одвезла се до села Стејановаца својим аутомобилом. Ту су је дочекала спремна шестора кола најимућнијих Срба домаћина, из тога села, по наређењу румског среског начелника. После двосатне вожње кроз тешко блато дошли смо у манастир Бешеново, где је на сам дан објаве рата немачког Рајха Југославији, 6. априла 1941, било склоњено свето тело кнеза Лазара, косовског мученика из манастира Врдника-Раванице, пошто му је у Раваници претила опасност од нагомилане велике количине муниције и бензина по манастирским лагумима.

Како у селу Бешенову и манастирском прњавору, тако и у самом манастиру, срили смо велики број оружаних снага, нарочито хрватских усташа и домаћих немачких трупа, јер се недавно у том крају збио тежак сукоб хрватских чета са српским фрушкогорским устаницима, који су с успехом напали хрватске жандарме у селу Бешенову, а из манастира Бешенова, ноћу, одвели у шуму и погубили злогласног комесара

тога манастира, једног загорског Хрвата, па је требало да се слободан пролаз томе манастиру за наш задатак што потпуније обезбеди, тим више што се по народу, ратном психозом разбуктале маште, да се с оне стране Венца, према Дунаву, налази „неколико хиљада“ српских четника.

Свете мошти кнеза Лазара нашли смо у ниши леве певнице, на подигнутом постољу, у његовом ковчегу у коме је лежао и донешен из манастира Врдника. Ковчег је био закључан, а кључ нам је донео један бивши служитељ манастира. Кад смо ковчег отворили, нашли смо свете мошти у потпуно исправном стању, само што су и овде, као и код цара Уроша и кнеза Стевана Штиљановића, однесене све драгоцености које су се налазиле са моштима. Тако је накнадним преслушањем врдничког архимандрита г. Лонгина, за-

писнички утврђено да су из ковчега светог кнеза Лазара однешени ови предмети: 1/ сребрни па позлаћени ручни крст за целивање, 2/ пар сребрних наруквица филигране израде, 3/ пар сребрних павта /великих уметничких израђених копча/, 3/ митра, по традицији патријарха Арсенија III, украшена камењем и бисерима, која је лежала на месту отсечене главе светог Кнеза, 5/ велики позлаћени ланац са од четвороугластим украсним плочицама, 6/–10/ пет „ваздуха“, већих и мањих, уметнички извезених покривача за свете дарове, 11/–12/ два путирска извезена „дарка“ и 13/ један велики покривач за целокупне мошти, љубичасте боје, са извезеним ликом св. Кнеза Лазара.

Пошто смо и овде на несумњив начин утврдили, да су нађене свете мошти заиста мошти кнеза Лазара, учврстили смо непокретност моштију у ковчегу разним деловима још заосталог богослужбеног одјејанија, затворили и закључали ковчег, па га пренели у сељачка кола испуњена чврсто набијеном сламом – да би све-

то тело неповређено могли довести двосатним путем кроз густо блато до села Стејановаца, где су нас чекали наши аутомобили и немачки камион за транспорт.

Из манастира Бешенова, као и из Шишатоваца и Јаска, однешене су у Загреб све драгоцености, не само из ризнице, него и из олтару и са светог престола. Вероватно је, да је комисија хрватске владе и овде издала комесару реверс на узете предмете, али, како је комесар убијен, није нико знао да нам о томе даде ближа обавештења.

Око 11 ч. стигли смо пред село Стејановце и из сеских кола пажљиво пренели свете мошти у транспортни камион. Затим смо се захвалили Србима, најугледнијим стејановачким домаћинима, на учињеној услузи нама и целом нашем народу, охрабрили их кратким шапатам, топлим погледом и стиском руку непоколебљиве вере за бољу будућност српства и православља, опростили се с њима и кренули даље за Руму. У Руму смо стигли око 11 и по ч. Ту нас је пред црквом дочекала маса света, из које су Срби поновили жељу да им се допусти кратко време одстојати у молитви пред светитељским ковчезима, али, хрватски официр за везу и овом приликом изјавио је, да му то није могуће дозволити.

Записник о примопредаји моштију српских светитеља сачинила је српска и хрватска комисија у просторијама среског суда у Руми. Том приликом изјавили су чланови комисије, да ће, по наређењу великог жупана др Еликара, пратити заједно са нама светитељске мошти до Земуна и тамо их дефинитивно предати, па је зато записник датиран у Земуну.

Око 14 ч. изнешени су из румске саборне цркве ковчежи са моштима цара Уроша и кнеза Стефана Штиљановића, и смештени у немачки транспортни камион, поред ковчега са моштима кнеза Лазара. И том приликом један вод немачких домаћих трупа одао је војничку почаст светим моштима, па су обе комисије, у пратњи заступника немачких војних власти, др. Рајсвица и хрватских, бојника Рогоза, кренули на пут за Земун тако, да су пред камионом с моштима ишли аутомобили са хрватским официром и хрватском комисијом, а за моштима је ишла српска комисија у свом аутомобилу, у коме се налазио и немачки заступник др. Рајсвиц.

Цела комисија стигла је у Земун око 16 ч., где ју је, пред жељезничком станицом дочекала постројена једна чета хрватске морнарице и одала војничку почаст светим моштима. Ту се је српска комисија опростила са члановима хрватске комисије и хрватским официром за везу, захваливши им на свем труду и указиваној пажњи и предусретљивости, за време целог путовања. Одмах за тим камион са светим моштима српских светитеља, у пратњи чланова српске комисије и немачког заступника др. Рајсвица, кренуо је преко жељеничког моста за Београд, где је стигао око 16 и по ч., дочекан од претставника министарства просвете и вера, помоћника госп. Велмара Јанковића, и начелника општег одељења госп. Душана Милојковића, а затим и од једне чете српске оружане силе, на челу са пуковником г. Александром Радуловићем. У дворишту суседног среског начелства представници српске оружане силе одали су војничку почаст светим моштима и пажљиво их пренели из немачког транспортног камиона у кола срског Црвеног крста. Па су кола,

— праћена претставницима српске оружане силе, претставницима министарства просвете и вера и члановима комисије око 17 ч. донела света тела пред Саборну цркву. Ту су их дочекали преосвећена господа епископи, на челу са скопским митрополитом Јосифом, замеником српског патријарха, многобројни свештеници обучени у свечана црквена одјејанија и калуђери са панакамилавама, поред великог броја народа, који је и без специјалног обавештења сазнао за пренос светих моштију. Из кола су српски официри износили један по један светитељски ковчег и предавали га монасима с панакамилавама, који су га предавали мирском свештенству да их заједно, уз црквене песме и молитве, трипут обнесу око цркве, затим унесу у цркву и сместе под иконостас пред престолним иконама.

Сутрадан 15 о. м. пре и после подне потписани је, са избеглим калуђером из Фрушке Горе и неколико световних свештеника, у присуству патријарашких викарних епископа гг. Арсенија и Валеријана, отворио светитељске ковчеге, свете мошти ослободио од материјала, којим је била учвршћена њихова непокретност у ковчезима приликом преношења, констатовао је да су све свете мошти донесене у потпуном реду — без и најмање повреде и спремио их је на излагање у отвореним ковчезима — на молитву и целивање верника. Затим је позвао старешину саборне цркве госп. протојереја Душана Васића и, с благословом госп. митрополита Јосифа, предао му на чување све донесене светитељске мошти, као и кључ од ковчега св. кнеза Лазара.

С тим је завршена и моја мисија, као вашег пуномоћника, за преношење моштију српских светитеља из Фрушке Горе у Београд.

У вези с овим извештајем учинићу само још неколико напомена. Претставници немачких и хрватских власти, за време целокупног нашег рада на преносу све-

тих моштију једног српског цара и два кнеза из Фрушке Горе у Србију, односили су се, према нашој мисији и нама лично, са тактом који је био на пуној висини европске куртоазије; али, претставник немачког Рајха, госп. др барон Рајсвиц, показао је овом приликом не само обичну куртоазију културног човека, него и правилно схваћање нашег национализма и дубоко саосећање са нама, те је моје мишљење, да би том човеку — у правом смислу те речи — требало дати и посебно званично признање наших надлежних власти.

Госп. Рогоз, хрватски бојник, био је такође врло предусретљив и пажљив; шта више, посредовањем госп. др. Рајсвица, био је спреман да нам покаже и манастир Крушедол као и патријаршијски двор и друге наше установе у Карловцима, на повратку са светим мошћима у Београд; али је у последњем тренутку саопштио нам, да то овом приликом не може учинити, јер је хитно позван на реферисање у Загреб, па смо зато морали пожурити да што пре стигнемо у Земун—Београд и завршимо нашу и његову мисију.

Најзад напомињем, да сам приликом преузимања светитељских моштију у појединим манастирским црквама, после идентификовања светитеља, сматрао својом дужношћу, да хрватском официру, члановима хрватске комисије и окупљеним хрватским и немачким војницима дам најкраће обавештење о томе чије мошти примамо и какве су заслуге тих српских националних светитеља, не само за српски народ и српску цркву, него и за целу европску цивилизацију, за коју су кнез Лазар и кнез Стефан Штиљановић положили своје животе у борбама са фанатизованим муслиманским Турцима, који су у оно доба претили да поплаве целу Европу. Видело се, да их је то много заинтересовало, јер су поред бојника и други, у неколико махова, молили ме да им поновим датуме смрти тих српских светитеља и њихова имена.“

Јелена Недељковић, Гордана Пор

СЛАВЕ У КОСМАЈСКОМ, ОПЛЕНАЧКОМ И ЛЕВАЧКОМ АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ

Безброј пута смо са колегама, пријатељима па и члановима породице разговарале о славама. Не једном се покренуло питање и о распрострањености и учесталости појединих слава. Неко не мора да буде велики познавалац Цркве да би знао да је Никољдан најчешћа слава код наших домаћина. Ту су и Аранђеловдан, Ђурђиц, Ђурђевдан, Сабор Светог Јована, итд...

Међутим, често пута нешто што је на први поглед опште прихваћена истина може да буде велика грешка.

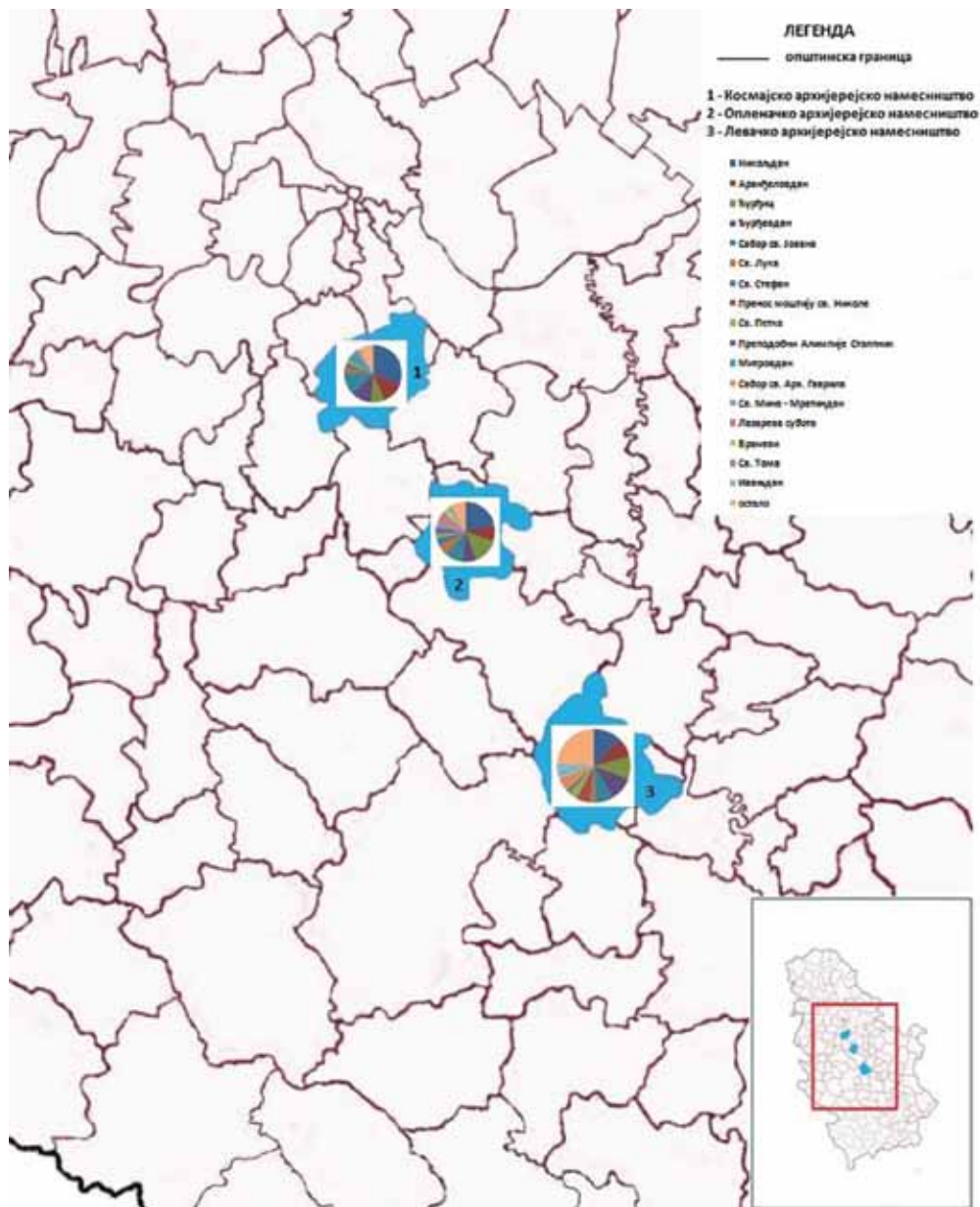
Због свега тога, решили смо да искористимо наше знање из демографије и да започнемо проучавање наших слава користићи методологију код нас, у ширим народним масама, слабо познате науке – демографије. Наравно, надајући се да ће неко од тога имати користи или ће бар неком бити занимљиво. За простор нашег истраживања изабрале смо Шумадију и Шумадијску епархију као центар и да тако кажемо срце Србије. За почетак смо истражиле само три архијерејска намесништва: космајско, опленачко и левачко. Нисмо одмах кренуле са целом епархијом јер смо желеле да чујемо мишљење читалаца којим би елементима при овом истраживању требале посебно да посветимо пажњу. Зато би свака добронамерна критика нашег истраживања била добродошла. Подаци су узети из Шематизма Шумадијске епархије.

Космајско архијерејско намесништво обухвата 9 црквених општина и парохија и 22 насеља. Укупан број домова који славе крсну славу је 4532, а највећи број домова слави Светог Николу (30,9%). У парохији Миросалци поред слава које се најчешће славе издваја се слава Свети Пантелејмон коју слави 12,9% од укупног броја домова.

Опленачко архијерејско намесништво обухвата 10 црквених општина и 12 парохија и 22 насеља. Укупан број домова који славе крсну славу је 4976, а највећи број домова слави Светог Николу (21,3%). У парохији Влачка поред слава које се најчешће славе издваја се слава Свети пророк Илија коју слави 13,6% од укупног броја домова, а у парохији Јунковац издваја се сла-

ва Усековање главе Светог Јована Крститеља коју слави 25,2% од укупног броја домова.

Левачко архијерејско намесништво обухвата 12 црквених општина и парохија и 30 насеља. Укупан број домова који славе крсну славу је 7456, а највећи број домова слави Светог Николу (13,2%). У парохији Белушић поред слава које се најчешће славе издваја се

слава Свети пророк Илија коју слави 10,1% од укупног броја домова, а у парохији Драгово издваја се, такође, слава Свети Пророк Илија коју слави 13,6% од укупног броја домова.

Ако погледамо табелу одмах уочавамо да је у сва три намесништва најраспрострањенија слава Никољдан, али док у космајском намесништву ову славу слави практично свако треће домаћинство, дотле у левачком намесништву исту славу слави тек свако осмо домаћинство. У опленачком намесништву Никољдан слави свако пето домаћинство, што отприлике одговара и просеку за целу епархију.

У сва три намесништва пет најраспрострањенијих слава (Никољдан, Аранђеловдан, Ђурђиц, Ђурђевдан и Сабор Светог Јована) у потпуности се подудара са пет најраспрострањенијих слава у целој епархији. Али њихов редослед се разликује од намесништва до намесништва а такође и од редоследа у самој епархији. У сва три намесништва најраспрострањенија слава је Никољдан, али док је у космајском на другом месту Сабор Светог Јована, у опленачком је друга Ђурђиц, а у левачком Ђурђевдан.

Много су инетерсантији неки други подаци. Десет најраспрострањенијих слава у космајском и опленачком намесништву слави око 92% домаћинстава док у левачком само 76%. Ако рачунамо само првих пет слава у космајском намесништву њих слави чак 75,7% домаћинстава, у опленачком 61,7% домаћинстава, а у левачком само 49,2% домаћинстава. У космајском намесништву, ако изузмемо пет најбројнијих слава преко 3% домаћинстава слави само још Митровдан и то 5,1% домаћинстава. Већ у опленачком намесништву има већи број ових слава: Лазарева субота (7,1%), Свети Лука (5,4%), Свети Стефан (4,3%), Преподобни Алимпије Столпник (3,2%) и Врачеви (3,2%). Слично је и у левачком намесништву. Преко 3% слављеника имају следеће славе: Пренос моштију Светог Николе (5,6%), Света Петка (3,9%) и Сабор Светог Архангела Гаврила (3,8%).

Међутим, по нама најинтересантији подаци су ови. У космајском намесништву чак 72,3% породица слави своју славу у периоду новембар – јануар. У ис-

том временском периоду у опленачком намесништву славу слави 66% домаћинстава а у левачком само 43%. Дакле, док у космајском намесништву, у периоду новембар – јануар, славу слави 3/4 домаћинстава, у опленачком 2/3 домаћинстава дотле у левачком ни свако друго домаћинство. У космајском намесништву славу слави у августу још 6% а у мају 11,3% домаћинастава. Укупно у споменутих 5 месеци у космајском намесништву славу слави 89,6% или 9/10 домаћинстава а у преосталих 7 месеци само 1/10 домаћинстава. У опленачком намесништву у августу славу слави 9,2% а у мају 7,5% домаћинстава. Укупно у споменутих 5 месеци у опленачком намесништву славу слави 82,7% или 4/5 домаћинстава а у преосталих 7 месеци 1/5 домаћинстава. Коначно, у левачком намесништву у августу славу слави 11,4% и у мају 16% домаћинстава. Укупно у споменутих 5 месеци славу слави 70,4% или 7/10 домаћинстава а у преосталих 7 месеци 3/10 домаћинстава.

Ако узмемо као крајности – док у космајском намесништву чак 3/4 домаћинстава слави славу у периоду од новембра до јануара, око 1/6 у мају и августу и 1/10 у осталим месецима дотле у левачком намесништву ни једна половина не слави славу од новембра до јануара, око 1/4 слави у августу и мају и 3/10 у осталим месецима. Дакле, није спорно да су обавезе парохијских свештеника везане за обележавање слава њихових парохијана на потпуно други начин распоређене у космајском у односу на левачко намесништво.

КРСНЕ СЛАВЕ	АРХИЈЕРЕЈСКА НАМЕСНИШТВА					
	КОСМАЈСКО		ОПЛЕНАЧКО		ЛЕВАЧКО	
	свега	%	свега	%	свега	%
Никољдан	1400	30.9	1061	21.2	985	12.2
Аранђеловдан	580	12.8	435	8.7	699	8.7
Ђурђиц	340	7.5	723	14.5	816	10.1
Ђурђевдан	508	11.2	359	7.2	839	10.4
Сабор Светог Јована	601	13.3	505	10.1	632	7.8
Свети Лука	131	2.9	271	5.4	174	2.2
Свети Стефан	115	2.5	216	4.3	67	0.8
Пренос моштију Светог Николе	4	0.1	13	0.3	449	5.6
Света Петка	124	2.7	112	2.2	316	3.9
Преподобни Алимпије Столпник	39	0.9	162	3.2	112	1.4
Митровдан	229	5.1	33	0.7	51	0.6
Сабор Светог Архангела Гаврила	0	0	5	0.1	305	3.8
Лазарева субота	41	0.9	355	7.1	71	0.9
Врачеви	3	0.1	162	3.2	111	1.4
Свети Тома	19	0.4	77	1.5	81	1
Ивањдан	1	0	3	0.1	348	4.3
остало	382	8.4	410	8.2	1947	24.1

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован благодизволео је у периоду од 1. октобра 2013. до 30. новембра 2013. године:

Осветити:

Темеље за храм Свете Петке у Надрљу, Архијерејско намесништво левачко, 16. октобра 2013. године;

Новоподигнути храм Светог деспота Стефана у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко, 19. октобра 2013. године;

Парохијски дом при храму Сабора Светих Срба у Степојевцу, Архијерејско намесништво беланичко, 24. октобра 2013. године;

Земљиште за храм Светог мученика Јоаникија у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко, 28. октобра 2013. године;

Темеље манастирског конака Петропавловског манастира Ралетинца код Рековца, 2. новембра 2013. године;

Новоподигнуту капелу Светог Николаја Жичког Светоуспенског манастира Денковца у Горњој Сабанти, 9. новембра 2013. године;

Чесму при храму Вазнесења Господњег у Рудовцима, Архијерејско намесништво колубарско-посавско, 17. новембра 2013. године.

Рукоположити:

Милоша Мијатовића, дипломираног теолога, у чин ђакона 31. октобра 2013. године, у храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици;

Слободана Савића, дипломираног теолога, у чин ђакона 27. октобра 2013. године, у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци;

Монаха Иринеја (Цветковића), сабрата Светоуспенског манастира Денковца, у чин ђакона 9. новембра 2013. године, у капели Светог Николаја Жичког манастира Денковца;

Милоша Маринковића, дипломираног теолога, у чин ђакона 16. октобра 2013. године, у храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, а у чин презвитера 22. новембра 2013. године, у храму Свете Петке у Крагујевцу;

Ивана Антонијевића, парохијског ђакона храма Светог Саве у Крагујевцу, у чин презвитера 26. новембра 2013. године, у храму Светог Јована Златоустог крагујевачке Богословије;

Марка Аћимовића, дипломираног теолога, у чин ђакона 17. новембра 2013. године, у храму Вазнесења Господњег у Рудовцима, а у чин презвитера 27. новембра 2013. године у храму Светог Јована Златоустог крагујевачке Богословије;

Милоша Ђурића, дипломираног теолога, у чин ђакона 28. октобра 2013. године, у храму Светог Саве у Крагујевцу;

Марка Стевановића, дипломираног теолога, у чин ђакона 30. октобра 2013. године, у храму Свете Тројице у Крагујевцу, а у чин презвитера 30. новембра 2013. године, у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;

Ивицу Камберовића из Јагодине, у чин ђакона 27. новембра 2013. године, у храму Светог Јована Златоустог крагујевачке Богословије.

Александра Ђорђевића, дипломираног теолога, у чин ђакона 30. новембра 2013. године, у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;

Рукопроизвести у чин чтеца:

Јована Прокина;

Владимира Кнежевића;

Николу Иванковића;

Стефана Михаиловића;

Ненада Секулића.

Укинути:

Даље постојање Црквене општине брајковачке при храму Светог великомученика Георгија у Брајковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Даље постојање Црквене општине брезовачке при манастирском храму Светог архангела Гаврила манастира Венчаца, Архијерејско намесништво орашачко.

Одликovati:

Чином архимандрита:

Игумана Серафима (Божића), настојатеља Светоуспенског манастира Денковца у Горњој Сабанти.

Чином протојереја:

Протонамесника Мила Миловановића, привременог пароха Друге парохије у Смедеревској Паланци при храму Преображења Господњег;

Протонамесника Милована Ранковића, привременог пароха Треће парохије у Аранђеловцу при храму Светог архангела Гаврила.

Достојанством протонамесника:

Јереја Милорада Михаиловића, привременог пароха степојевачког у Степојевцу, Архијерејско намесништво беланичко.

Ореденом Светог Саве другог степена:

Мирка Бабића из Крагујевца;

Верољуба Стевановића из Крагујевца.

Ореденом Светог деспота Стефана:

Будимира Стаматовића из Тополе;

Борисава Јелића из Смедеревске Паланке.

Ореденом Војска Карађорђа:

Др Милана Бркића из Смедеревске Паланке;

Др Перишу Јовановића из Смедеревске Паланке;

Др Живорада Јовановића из Смедеревске Паланке;

Живојина Станковића из Смедеревске Паланке;

Наташу Милосављевић из Смедеревске Паланке;

Протојереја ставрофора Николу Гвоздића из Смедеревске Паланке;

Борислава Лазаревића из Аранђеловца;

Зорана Јоксимовића из Београда;

Радована Мирковића из Аранђеловца.

Архијерејском граматом признања:

Мирка Талијана из Смедеревске Паланке;

Ивицу Станковића из Смедеревске Паланке;

Сашу Гајића из Смедеревске Паланке;

Основну школу Милош Обреновић из Аранђеловца.

Архијерејском граматом захвалности:

Весну Јокић из Аранђеловца;

Љиљану Љешкин из Аранђеловца;

Лудмилу Вокум из Аранђеловца;

Даницу Пејановић из Смедеревске Паланке;

Братислава Радојевића из Смедеревске Паланке;

Милутина Кокотовића из Смедеревске Паланке;

Ђорђа Ђорђевића из Смедеревске Паланке;

Скупштину општине Велика Плана;

Предузеће *Крокус* из Голобока;
 Предузеће *ДМ инвест* из Смедеревске Паланке;
 Предузеће *Цементни производи* из Власотинаца;
 Предузеће *Беоменаркетинг* из Београда;
 Снежану Петровић из Аранђеловца.

Преместити:

Јеромонаха Макарија (Тошића), сабрата манастира Светог Георгија – Ђелија у Светониколајевски манастир Јошаницу у Јошаничком Прњавору;
 Игумана Саву (Богдановића), сабрата Светоархангелског манастира Венчаца у манастир Светог архангела Гаврила – Тресије на Космају;
 Протојереја Љубишу Ђураша, досадашњег привременог пароха првог рачанског у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско, на дужност привременог пароха другог аранђеловачког при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;
 Протојереја Радована Марковића, досадашњег привременог пароха брајковачког у Брајковцу, на дужност привременог пароха јунковачког у Јунковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;
 Протонамесника Радивоја Стојадиновића, досадашњег привременог пароха сипићког у Сипићу, Архијерејско намесништво рачанско, на дужност привременог пароха вреочног у Вреоцима, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;
 Протонамесника Драгана Милутиновића, досадашњег привременог пароха другог селевачког у Селевцу, на дужност привременог пароха трећег паланачког при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко.

Поставити:

Протојереја ставрофора Миладина Михаиловића, пензионисаног пароха тополског и архијерејског намесника опленачког, за вршиоца дужности архијерејског намесника рачанског у Рачи;
 Новорукоположеног јереја Владу Бранисављевића на дужност привременог пароха првог рачанског у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско;
 Јереја Владу Бранисављевића, привременог пароха првог рачанског у Рачи, на дужност старешине храма Светих апостола Петра и Павла у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско;
 Монахињу Тавиту (Тишму), сестру манастира Светог Георгија – Липара, на дужност настојатељице манастира Светог Георгија – Липара;
 Новорукоположеног ђакон Слободана Савића на дужност парохијског ђакон паланачког при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;
 Новорукоположеног ђакон Милоша Мијатовића на дужност парохијског ђакон аранђеловачког при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;
 Протојереја ставрофора Велибора Ранђића, привременог пароха другог паланачког при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, на дужност архијерејског намесника јасеничког;
 Новорукоположеног јереја Ивана Антонијевића на дужност привременог пароха другог аеродромског при храму Светог Саве у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
 Новорукоположеног ђакон Милоша Ђурића на дужност парохијског ђакон аеродромског при храму Светог Саве у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Причислити:

Монахињу Тавиту (Тишму) сестринству манастира Светог великомученика Георгија – Липара.

Поверити у опслуживање:

Протојереју ставрофору Милији Живанчевићу, пензионисаном парох бањском у Бањи упражњену парохију брезовачку при манастирском храму Светог архангела Гаврила у манастиру Венчацу, Архијерејско намесништво орашачко;
 Братству храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу упражњену парохију брајковачку при храму Светог великомученика Георгија у Брајковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;
 Протојереју ставрофору Радовану Ракићу, пензионисаном пароху јагодинском у Јагодини, упражњену парохију Другу јагодинску при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;
 Јереју Ненаду Петровићу, привременом пароху првом селевачком у Селевцу, упражњену парохију Другу селевачку у Селевцу, Архијерејско намесништво јасеничко;
 Протонамеснику Ненаду Савићу, привременом пароху другом рачанском у Рачи, упражњену парохију малокрчмарску и сипићку у Сипићу, Архијерејско намесништво рачанско.

Разреши:

Јеромонаха Макарија (Тошића), настојатеља манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија, даље дужности настојатеља поменутог манастира;
 Протојереја Љубишу Ђураша, привременог пароха првог рачанског у Рачи и архијерејског намесника рачанског, даље дужности архијерејског намесника рачанског и даље дужности привременог пароха првог рачанског у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско;
 Братство храма Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу даље дужности опслуживања упражњене Друге парохије аранђеловачке при храму Светих архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;
 Игумана Саву (Богдановића), настојатеља манастира Светог архангела Гаврила – Ванчаца, даље дужности настојатеља поменутог манастира;
 Протојереја Љубишу Ђураша, привременог пароха првог рачанског у Рачи, даље дужности старешине храма Светих апостола Петра и Павла у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско;
 Протојереја ставрофора Николу Гвоздића, привременог пароха трећег паланачког при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, даље дужности архијерејског намесника јасеничког;
 Ђакон Миљана Антића, парохијског ђакон белошевачког у Крагујевцу, даље дужности парохијског ђакон белошевачког у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
 Протојереја Мирка Тешића, привременог пароха другог шопићког и јереја Зорана Ивановића, привременог пароха миросаљачког, даље дужности опслуживања упражњене парохије јунковачке у Јунковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;
 Протојереја Радована Марковића, привременог пароха брајковачког у Брајковцу, даље дужности привременог пароха брајковачког у Брајковцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;
 Протонамесника Радивоја Стојадиновића, привременог пароха сипићког у Сипићу, даље дужности привременог пароха сипићког у Сипићу, Архијерејско намесништво рачанско;
 Протојереја Мирка Тешића, привременог пароха другог шопићког и протонамесника Горана Радовановића,

привременог пароха првог шопићког, даље дужности опслуживања упражњене парохије вреочке у Вреоцима, Архијерејско намесништво колубарско-посавско; Протонамесника Драгана Милутиновића, привременог пароха другог селевачког у Селевцу, даље дужности привременог пароха другог селевачког у Селевцу, Архијерејско намесништво јасеничко.

Укинути казну:

Јеромонаху Макарију (Тошићу), сабрату Светониколајевског манастира Јошанице у Јошаничком Прњавору, забрану свештенослужења са 1. новембром 2013. године.

Примити у сvezу клира:

Монахињу Тавиту (Тишму) из сvezе клира Епархије жичке; Монаха Филотеја (Јовановића) из сvezе клира Епархије бачке; Монаха Јосифа (Арсеновића) из сvezе клира Епархије бачке.

Поделити канонски отпуст:

Срђану Радмановићу за сvezу клира Епархије зворничко-тузланске.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра 2013. године до 30. новембра 2013. године

ОКТОБАР

1. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог пророка Илије у Сирчи код Краљева; чином протојереја одликовао пароха Драгана Јовића; Служио, поводом почетка школске године, Призив Светог Духа на Правном факултету у Београду; Примео у манастиру Каленићу епископе Антиохијске патријаршије; Присуствовао у Ректорату Универзитета у Крагујевцу отварању изложбе слика (*Пејзажи Студенице*) Биљане Вуковић.

2. октобар 2013:

Служио Литургију у параклису Владичанског двора у Крагујевцу; Посетио са гостима из Антиохијске патријаршије манастире Ћелије и Лелић.

3. октобар 2013:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

4. октобар 2013:

Учествовао у дочеку црквених делегација које учествују на свечаностима обележавања 1700 година од доношења Миланског едикта.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Протојереју Љубиши Ђурашу;
Јереју Ивану Теодосићу.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Ивану Недићу;
Ђакону Миљану Антићу;
Марку Делићу.

Пензионисати:

Протојереја ставрофора Николу Гвоздића, привременог пароха трећег паланачког при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;
Протојереја ставрофора Радована Ракића, привременог пароха другог јагодинског при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Миленко Дидић, пензионисани парох други сопотски у Сопоту, Архијерејско намесништво космајско.

5. октобар 2013:

Учествовао у свечаној доксологији у београдској Саборној цркви поводом почетка централне прославе хиљадуседамстогодишњице Миланског едикта; Учествовао на свечаном ручку који је за учеснике прославе јубилеја Миланског едикта приредио председник Републике Србије Томислав Николић.

6. октобар 2013:

Саслуживао, са више архијереја из свих помесних Православних цркава, на Литургији у Нишу којом је обележена хиљадуседамстогодишњица Миланског едикта.

7. октобар 2013:

Саслуживао током освешћења Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици и на Литургији која је служена у овом храму.

8. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији;
Осветио земљиште за нови храм Светог Димитрија у Бајчетини.

9. октобар 2013:

Служио Литургију и парастос краљу Александру Карађорђевићу поводом годишњице погибије у храму Светог Георгија на Опленцу, уз саслужење митрополита аркадијског Василија и митрополита сафитског Димитрија (Антиохијска патријаршија);

Служио у цркви Светог архангела Гаврила у Буковику опело протојереју Миленку Дидићу.

10. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Николе у Ковачевцу код Младеновца;

Посетио ради надгледања актуелних радова цркве у Међулужју и Белосавцима.

11. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад у Епархијској канцеларији.

12. октобар 2013:

Освештао новоподигнути храм Преображења Господњег на Златибору и служио Литургију у новоосвећеном храму; чином протојереја и правом ношења напрског крста одликовао свештеника Слободана Ратковића; правом ношења напрског крста одликовао свештеника Миљка Старчевића; чином протојереја одликовао свештенике Драгишу Ђуричића и Ненада Бајића; уручио Орден Светог Саве другог степена архитекти Бранку Игњатовићу;

Посетио ради надгледања актуелних радова цркву у Љубићу; Говорио о песнику Слободану Ракитићу у Дому културе у селу Добрачама.

13. октобар 2013:

Саслуживао Господину Иринеју, патријарху српском, на освећењу новоподигнутог храма Светог кнеза Лазара Косовског у Љубићу код Чачка и на Литургији у новоосвећеном храму; правом ношења напрског крста одликовао свештеника Томислава Катанића, а чином протојереја свештеника Миодрага Милидрага; Орденом Светог Симеона Мироточивог одликовао министра Велимира Илића; Учествовао у Епархијском центру у Крагујевцу представљању Православног спортског друштва *Света Србија*.

14. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини и пререзао славски колач поводом храмовне славе; Пререзао славски колач октету *Свети Роман Мелод*.

15. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Лапову; у чин ђакон рукоположио Ивана Ненадовића из Младеновца; Посетио основну школу у Лапову; Освештао темеље новог храма Светог Димитрија у Бајчетини.

16. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац; у чин ђакон рукоположио Милоша Маринковића; Освештао темеље новог храма Свете Петке у селу Надрље; Одржао испит за свештеничке кандидате.

17. октобар 2013:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви током које је крстио малог Андрију, сина свештеника Рашка Стјепановића.

18. октобар 2013:

Учествовао у Раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

19. октобар 2013:

Освештао новоподигнути храм Светог деспота Стефана Лазаревића у кругу Болнице у Смедеревској Паланци и служио Литургију у новоосвећеном храму.

20. октобар 2013:

Саслуживао, са више архијереја СПЦ, на освећењу новоподигнуте цркве Свете Петке у Пожаревцу и на Литургији која је служена у новоосвећеном храму; Венчао у Саборној цркви у Крагујевцу Николу и Јовану Смиљанић;

Учествовао у Првој крагујевачкој гимназији на комеморативном скупу поводом годишњице стрељања крагујевачких ђака 1941. године;

Присуствовао у Крагујевцу премијерном приказивању филма *Равна Гора* Радоша Бајића.

21. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Новомученика крагујевачких у Шумарицама;

Служио у Шумарицама молебан Новомученицима крагујевачким;

Учествовао у Великом школском часу поводом годишњице стрељања крагујевачких ђака 1941. године.

22. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Георгија у Поповићу током које је крстио малу Софију, кћерку свештеника Марка Стевановића.

23. октобар 2013:

Служио Литургију и парастос у Саборној крагујевачкој цркви поводом годишњице упокојења првог епископа шумадијског Валеријана (1947-1976);

Саслуживао на опелу архимандриту Арсенију у манастиру Каони.

24. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Сабора светих Срба у Степојевцу током које је крстио малог Јована, сина свештеника Новака Илића; освештао парохијски дом у Степојевцу;

Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву;

Уручио Орден Светог цара Константина директорки библиотеке Стефан Првовенчани у Краљеву Драгани Типсаревић;

Учествовао у краљевачкој библиотеци у представљању књиге *Сусрети са старцима* архимандрита Алексеја Богићевића.

25. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву;

Посетио локацију за нову цркву на Копаонику.

26. октобар 2013:

Саслуживао на Литургији у Скланима (Епархија зворничко-тузланска) и учествовао у обележавању 1700 година од доношења Миланског едикта у овој Епархији;

Служио бденије у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради.

27. октобар 2013 – Света Петка:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци и у чин ђакон рукоположио Слободана Савића; пререзао славски колач поводом храмовне славе.

28. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором током које је крстио малог Вука, сина свештеника Александра Мирковића; рукоположио у чин ђакон Милоша Ђурића;

Освештао земљиште за нови храм у кругу Болнице у Аранђеловцу;

Освештао хируршку салу у аранђеловачкој Болници.

29. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад у Епархијској канцеларији;

Учествовао у представљању књиге *Православље и модерност* протојереја ставрофора проф. др Зорана Крстића.

30. октобар 2013:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац; рукоположио у чин ђакон Марка Стевановића;

Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву.

31. октобар 2013 – Свети апостол и јеванђелиста Лука:

Служио Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици; рукоположио у чин ђакон Милоша Мијатовића; Посетио Драгана Вуковића у Цветкама поводом крсне славе.

НОВЕМБАР

1. новембар 2013:

Служио Литургију у параклису Владичанског двора у Крагујевцу;

Посетио, у пратњи Миодрага Костића (МК group), председника Републике Томислава Николића поводом договора о изградњи нове цркве на Копаонику.

2. новембар 2013:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу и освештао темељ за нови манастирски конак;

Посетио сестринство манастира Липара;

Посетио у болници свештеника Рада Вимбиша.

3. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу – врбичка црква, поводом обележавања стопедесетогодишњице цркве; чином протојереја одликовао свештеника Милована Ранковића;

Служио парастос краљу Петру I Карађоређевићу у цркви Светог Георгија на Опленцу.

4. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;

Рад у Епархијској канцеларији;

Посетио ради надгледања актуелних радова крагујевачке цркве у Шумарицама и на Аеродорому.

5. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Рад у Епархијској канцеларији;

Рад у Патријаршији СПЦ.

6. новембар 2013:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

7. новембар 2013:

Учествовао, као члан Светог архијерејског синода СПЦ, у манастиру Пакрацу постављању Господина Иринеја, патријарха српског, за администратора Епархије славонске; посетио манастир Ораховицу.

8. новембар 2013 – Митровдан:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2013:

Освештао новоподигнуту капелу Светог Николаја Жичког у манастиру Денковцу; служио Литургију у новоосвећеној капели; рукоположио у чин јерођакон монаха Иринеја Цветковића, сабрата овог манастира; чином архимандрита одликовао јеромонаха Серафима Божића, настојатеља манастира Денковца; Присуствовао у Првој крагујевачкој гимназији академији поводом 180 година од оснивања.

10. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Вазнесења Господњег у Сопоту.

11. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;

Рад у Епархијској канцеларији;

Посетио сестринство манастира Враћевшнице;

Осветио у селу Велеречу темељ новог храма Светог Методија Патарског;

Служио бденије у храму Светог Ахилија у Ариљу;

Посетио цркву у селу Гривска ради надгледања актуелних радова;

У Галерији Народне библиотеке у Ариљу присуствовао отварању изложбе *Константин Вељка Михаиловића*.

12. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Ахилија у Ариљу; рукоположио у чин презвитера ђакон Марка Петровића; уручио Орден Светог Саве другог степена Стојану Рангелову из Ариља;

Присуствовао на Учитељком факултету у Београду одбрани докторске дисертације протојереја ставрофора Саве Јовића.

13. новембар 2013:

Освештао (мало освећење) капелу у касарни Војске Србије у Краљеву; служио Литургију у новоосвећеној капели;

Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву;
Примио у Владичанском двору у Крагујевцу Верољуба Стевановића, градоначелника Крагујевца и Слободана Арсенијевића, ректора Универзитета у Крагујевцу, ради договора о подизању цркве у кругу крагујевачког Клиничко-болничког центра и цркве у насељу Ердоглији.

14. новембар 2013:

Служио Литургију у болничкој капели у Крагујевцу;
Пререзао у Саборној цркви славски колач Српском лекарском друштву;
Посетио Господина др Игнатија, епископа пожаревачко-браничевског, поводом крсне славе.

15. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

16. новембар 2013 – Ђурђиц, слава епископа Господина Јована:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Приредио свечани славски ручак у Владичанском двору у Крагујевцу.

17. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Вазнесења Господњег у Рудовцима; рукоположио у чин ђакона Мирка Аћимовића;
Посетио протојереја ставрофора Милована Антонијевића поводом крсне славе.

18. новембар 2013:

Освештао (мало освећење) храм Светог Саве у селу Миланца и у новоосвећеном храму служио Литургију;
Посетио сестринство манастира Ковиља код Ивањице;
Посетио храм Светог цара Константина и Свете царице Јелене у Ивањици и одржао састанак са свештенством;
Рад у Патријаршији СПЦ.

19. новембар 2013:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ;
Присуствовао у Владичанском двору у Крагујевцу предавању поводом 1700 година доношења Миланског едикта и тибини поводом тридесет пет година од оснивања Издвачке куће Шумадијске епархије *Каленић*.

20. новембар 2013:

Служио Литургију у манастиру Ћелије код Лазаревца; рукоположио у чин јерођакона монаха Филотеја Јовановића, сабрата овог манастира;
Служио помен погинулим војницима у Колубарској бици;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

21. новембар 2013 – Аранђеловдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Патра и Павла у Аранђеловцу; пререзао славски колач протојереју ставрофору Мићи Ђирковићу;
Посетио Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског савета, поводом крсне славе;
Посетио протојереја Саву Арсенијевића поводом крсне славе.

22. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради; рукоположио у чин презвитера ђакона Милоша Маринковића;
Састао се у Врњачкој Бањи са Господином Иринејем, патријархом српским;
Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву.

23. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Света Три јерарха у Пожеги током које је венчао Младена Миливојевића и Ивану Крсмановић; протојереја Ненада Величковића, старешина овог храма, одликовао напрсним крстом;
Служио бденије у манастиру Дечанима.

24. новембар 2013:

Саслуживао Господину Иринеју, патријарху српском, на Литургији у манастиру Дечанима.

25. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у храму крагујевачке богословије Светог Јована Златоустог;
Пререзао славски колач Епархијској радио станици *Радио Златоусти*.

26. новембар 2013 – Свети Јован Златоусти, слава Богословије у Крагујевцу:

Служио Литургију у храму Богословије у Крагујевцу; рукоположио у чин презвитера ђакона Ивана Антонијевића; пререзао славски колач поводом славе Богословије.

27. новембар 2013:

Служио Литургију и парастос ктиторима у храму Богословије у Крагујевцу, у чин ђакона рукоположио Ивицу Камбериновића, а у чин презвитера ђакона Мирка Аћимовића;
Рад у Епархијској канцеларији.

28. новембар 2013:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио свештенике из Лазаревца ради договора о прослави годишњице Колубарске битке;
Посетио у болници протојереја Рада Вимбиша.

29. новембар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио археолошке ископине средњовековне цркве Светог Јована Крститеља у селу Дићима и служио парастос ктитору монаху Николају, монахињи Ани и другима чији су земни остаци враћени у место погребца.

30. новембар 2013:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви; рукоположио у чин ђакона Александра Ђоређевића и у чин презвитера ђакона Марка Стевановића.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊЕ У ЦРКВУ“

ЦРКВЕНО САБРАЊЕ

Најважнија дужност Божијег народа је заједничко састајање ради служења Богу. Господ Исус Христос нам је рекао да се окупљамо у Његово име и Он ће бити са нама: *Јер где су два или три сабрана у моје име, онде сам и ја међу њима* (Мт 18, 20). Исто тако, окупљајући се да служимо Богу, срећемо се са Божијим народом који живи у једном месту. Када се сав Божији народ састане заједно, он сачињава Цркву.

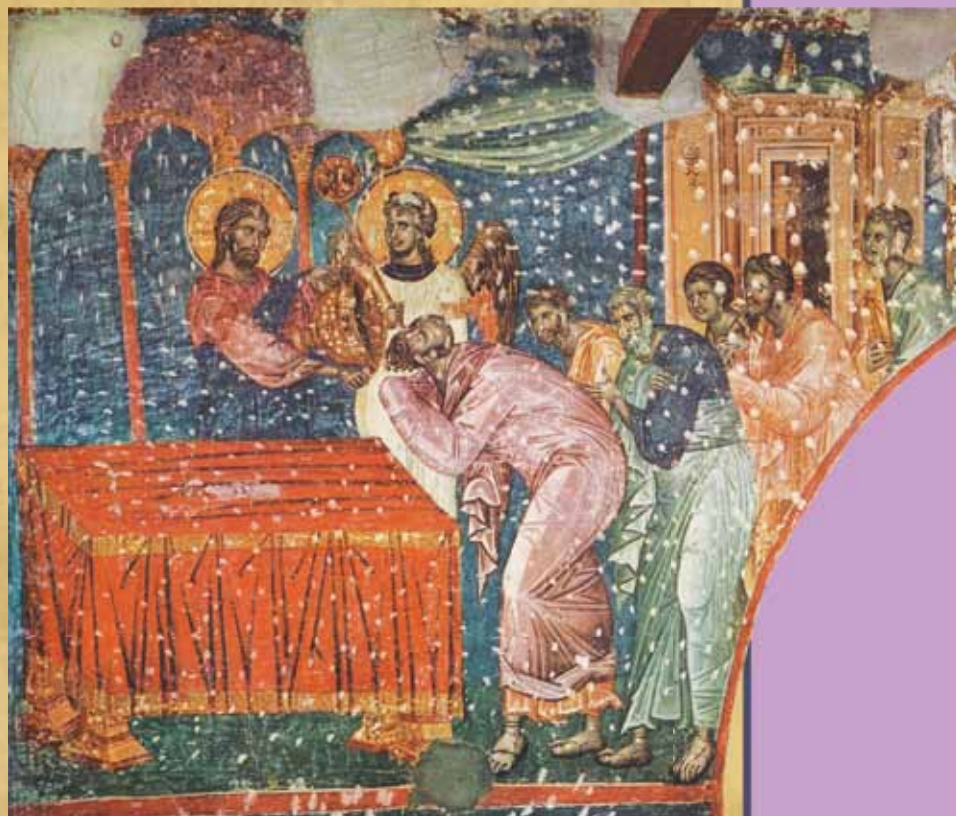
Црква се састаје у одређено време, пре свега у недељу, ради служења Свете Литургије. Недеља је Господњи дан, дан Васкрсења, дан у којем је Господ устао из мртвих и даровао нам нови живот.

Најважније што чинимо када долазимо у недељу заједно у Цркву јесте то што служимо Богу. Служимо му тако што му благодаримо, слушамо Његове речи и приносимо му сами себе и један другог. Бог слуша наше молитве, наше хвале и наше речи благодарења, прима наше дарове хлеба и вина, и даје нам најбоље могуће уздарје – учешће у Његовом животу кроз Свету причешће. Главни разлог зашто се хришћани окупљају на Свету Литургију јесте да буду сједињени са Богом у Светом причешћу.

Када се окупљамо да служимо Богу, наш свештеник је тај који нас води у молитвама и приноси наше дарове Богу. Особа која спаја нашу парохију са свим осталим парохијама јесте наш Епископ. Он је тај који је посветио (рукоположио) нашег свештеника и послао га да води Божији народ у нашем месту. Са нашим свештеником и преко Епископа, ми смо у вези са Божијим народом у сваком граду и држави где је Црква.

Када се припремамо за служење Свете Литургије ми помињемо све људе који су чланови Цркве. Када свештеник припрема наше дарове – хлеб и вино, он помиње цео народ Божији, од Деве Марије, Мајке Божије, преко свих Светих, нашег Епископа, чланове Цркве, па до оних који су отишли из овог живота. Свештеник вади частицу хлеба из просфоре и ставља ове частице на такозвани дискос око великог комада хлеба – Агнеца, од кога се сви верни причешћују. Сав Божији народ, сви живи и умрли, Свети из свих времена, људи из наше близине, као и они који живе далеко од нас, сви су окупљени заједно са Богом и врше заједничко дело – Евхаристију. То је Света Божија Црква.

По књизи „Наш живот у Цркви“, Каленић, 1997

О СУТРАШЊИЦИ

Људи пропуштају радост садашњости јер живе у будућности. Можемо да планирамо и надамо се будућности, али погрешно је позајмљивати сутрашњу невољу, која можда никад неће доћи, и додавати је терету данашњице. *Не брините се, дакле, за сутрашњи дан, јер ће се сутра бринути за себе; доста је сваком дану зла свога* (Матеј 6, 34).

Када су на почетку школске године једном ученику дали књигу за алгебру, он баци поглед на последње поглавље и виде сложене задатке које није могао ни започети. Био је спреман да сасвим одустане; али, како је година одмицала, он је схватио да ако вредно учи по једно поглавље сваког дана, кад буде стигао до тешких задатака на крају књиге, моћи ће да их реши.

Најбоља ствар, кад је реч о будућности јесте да нам је Бог даје дан по дан.

Из књиге Ентони М. Кониарис *Витамини за духовни раст*

АКЦИЈА „22. ОКТОБАР”

Другу годину за редом, ученици верске наставе Средње музичке школе „Др Милоје Милојевић“ из Крагујевца, са својим вероучитељем Предрагом Обровићем, организују и изводе акцију „22. Октобар“.

Након тужног, за Крагујевац и Шумадију, 21. октобра, долази 22. октобар прожет живом децом, осмесима на њиховим лицима и живом врлином од њих испољеном. Врлински карактер ове акције и присуство младих људи као њеног централног покретача и реализатора, наметнуло је симболично име акције – „22. Октобар“.

Након сваког Великог Петка, дошао је и долази Васкрс, пораз смрти, а потом и објава Царства које ће управо децом и онима који су као деца бити испуњено.

Акција „22. Октобар“ подразумева организовану посету истакнутих ученика Музичке школе, ученицима ОШ „Сретен Младеновић“ у Опорници (1. новембар), Пајазитову (7. новембар) и Лужницама (8. новембар). Том приликом ученици Музичке школе одржали су једносатне концерте класичне, духовне, етно и популарне музике.

Само извођење концерта било је интерактивног карактера. Деца из основне школе су, након музичке тачке, имала прилику да приђу инструменту, упознају се са њим и покушају да га употребе уз сугестије старијих колега.

Ученици Музичке школе су са својим професорима прикупили одређена материјална средства, те су овом приликом деца била даривана поклон пакетићима. Деци су такође уручени и образовно-мотивациони панои, који ће им касније помоћи у савладавању градива из предмета музичка култура. Панои су ауторска дела ученика Музичке школе.

Продајни центар Епархије шумадијске је и ове године подржао ову акцију, те је даровао основце поклонима из свог продајног асортимана.

Акцији се придружила и Народна библиотека „Вук Караџић“ – Крагујевац са одељењем Дечје библиотеке, даривајући основце али и школске библиотеке већим бројем комплета школске лектире, као и књига за децу из сопствене издавачке делатности.

На крају сваке од ових посета сви присутни су заблагодарили Светом Сави, стожеру, покретачу и циљу свих наших добрих дела везаних за просвету и просветни рад уопште.

Предраг Обровић, вероучитељ

ПРОМОЦИЈА ЧАСОПИСА „РАСТКО“

Основна школа „17. октобар“ из Јагодине је издала 13. по реду број школског часописа „Растко“. Часопис излази са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, по одобрењу директора школе Биљане Милановић, а уз сагласност координатора за веронауку Архијерејског намесништва беличког Епархије шумадијске, јереја Миломира Тодоровића. Главни и одговорни уредник часописа је вероучитељ Борис Милосављевић.

Промоција новог броја је одржана 17. октобра, на дан школе, у мултимедијалној сали уз присуство многобројних гостију, ђака, наставника и вероучитеља.

Уредник часописа, вероучитељ Борис Милосављевић, истиче: „Сам циљ часописа био је да децу мотивишем да стварају, јер човек је икона Божија и као такав позван је и има слободу да ствара. Такође, циљ је и да се сачувају све оне вредности нашег народа по којима смо познати и које представљају наше презиме и нас саме, ко смо и шта смо. Ако су их наши дедови сачували, и ми смо дужни сходно нашим могућностима, ако ништа друго, бар да их пренесемо онима који долазе после нас.“

Посвећен јубилејима, тринаести броју „Растка“ доноси оргинални текст Миланског едикта, који је издао Свети цар Константин 313. године, и којим је дозвољено хришћанима да слободно исповедају своју веру, и зидају Свете Цркве у којима ће служити Свете Литургије.

Сећајући се дела Светог Стефан Лазаревића, мали новинари покушали су да подсети своје читаоце да се борба за слободу и опстанак не води оружијем него пре свега писменошћу, знањем и васпитањем, јер ако знамо ко смо и шта смо, као и чему тежимо, онда ћемо постојати и као личности, а самим тим и као народ, и успећемо да истрајемо и опстанемо без обзира на све недаће у којима се будемо нашли.

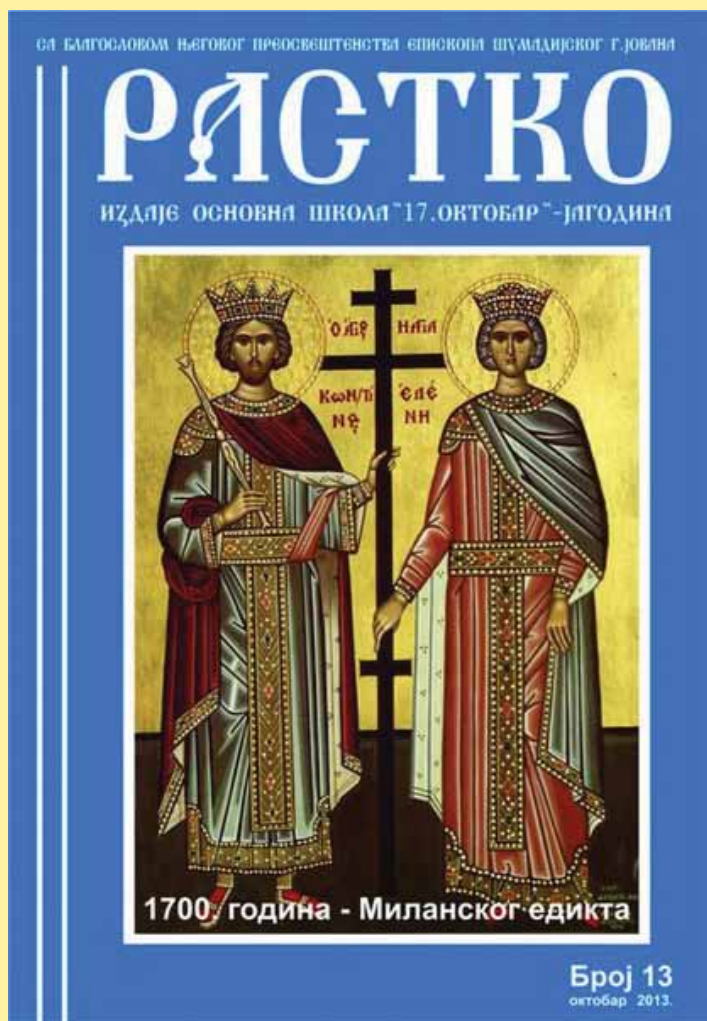
Часопис је проткан стваралаштвом деце, тако да је у овом броју објављено преко педесет њихових цртежа, и сви они представљају онај светосавски дух, који је записан у свима нама, јер Свети Сава није писао књиге, него је писао по душама људским.

Такође треба истаћи да је у оквиру овог броја изашао и чланак о друштву Светог Саве, професора историје Нинослава Станојловића.

У оквиру рубрике *Добар савет злата вреди* читаоци ће наћи веома поучне животне приче.

Промоцију су свирањем увеличали ученик Милан Милосављевић, на гитари, и Милица Јаковљевић, на виолончелу, а чланови новинарске секције су истакли да је „Растко“ и својеврстан дневник њихов ђачких дана и историја њиховог одрастања.

Нинослав Дирак, протођакон

ТРОПАР БОЖИБА

превели и прилагодили:
Иван Недић и Марко Јовановић

ДЕЧИЈА СТРАНА

фото репортажа

Освећен храм Светог Стефана Високог у Смедеревској Паланци

35 ГОДИНА ИЗДАВАШТВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ Каленик

www.eparhija.rs

ЕПАРХИЈА ШУМАДИЈСКА
Каленик

Каленик